

A tanulás
jövője



NEMZETKÖZIESÍTÉS LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

*Stratégia, módszerek
és jógyakorlatok
oktatási intézmények számára*

NEMZETKÖZIESÍTÉS LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

*Stratégia, módszerek és jógyakorlatok
oktatási intézmények számára*

IMPRESSZUM

Szerzők: Hegedüs Beáta – Marton József – Rozmán Éva

Kiadványszerkesztő: Baukó Bernadett

Kiadja: Tempus Közalapítvány, 2025

A kiadásért felel: Bodrogi Richárd főigazgató

Nyomdai kivitelezés: Grafit Pencil Nyomda Kft.

Fotók: Adobe Stock

Kiadványunk megjelenését a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Belügyminisztérium és az Európai Bizottság támogatta. A kiadványban megjelentek nem szükségszerűen tükrözik a Kulturális és Innovációs Minisztérium, a Belügyminisztérium és az Európai Bizottság álláspontját.

ISBN 978-615-6615-08-4

Tempus Közalapítvány

1077 Budapest, Kéthly Anna tér 1.

Postacím: 1438 Budapest 70, Pf. 508.

Infóvonal: (06 1) 237 1320

E-mail: info@tpf.hu

Internet: www.tka.hu



EURÓPAI UNIÓ

Erasmus+



National VET Team

TARTALOMJEGYZÉK

Előszó	7
1. Az oktatás nemzetköziesítésének szakpolitikai háttere	10
1.1 Az oktatás nemzetköziesítésének európai szakpolitikai háttere	11
1.2 Az oktatás nemzetköziesítésének magyarországi szakpolitikai háttere	16
2. Nemzetköziesítés az iskolában	18
2.1 Mit jelent a nemzetköziesítés iskolai szinten?	19
2.1.1 A nemzetköziesítés jelentősége az iskolai oktatásban	21
2.2 A nemzetköziesítés szintjei az iskolában	22
2.2.1 Projekt szint	24
2.2.2 Stratégiai szint	25
2.2.3 Mentorálási szint	27
2.3 Az intézményi nemzetköziesítési stratégia kialakítása	28
2.3.1 A nemzetköziesítés és az intézményfejlesztés kapcsolata: az intézmény jövőképe	28
2.3.2 Helyzetelemzés és intézményi szükségletek	30
2.3.3 A szükségletek megfogalmazása	32
2.3.4 A nemzetköziesítési team szerepe	32
2.3.5 A célok meghatározása	33
2.3.6 A célok megvalósításának elemei	34
3. Nemzetközi programok	44
1. Az eTwinning program	45
2. Az Erasmus+ program	45
3. Egyéb uniós és magyar nemzetközi programok	45
4. Az eTwinning program	48
4.1 Az eTwinning program előnyei	50
4.1.1 Nemzetközi kapcsolatok és együttműködések elindítása	50
4.1.2 Online biztonság	51
4.1.3 A program támogatása	51
4.2 Az eTwinning programban való részvétel módja	52
4.2.1 Együttműködések létrehozása az eTwinning programon keresztül	52
5. Az ERASMUS+ program	54
5.1 Erasmus+ általános bemutatás	55
5.2 Egyének tanulási célú mobilitása: KA1 pályázati kategória	58
5.2.1 Támogatható mobilitási projektípusok a résztvevők profilja szerint	59
5.2.2 Erasmus+ mobilitás pályázati formák	59
5.2.3 Partnerkeresés	63
5.2.4 Erasmus+ programok tervezése	64

5.2.5 A mobilitási projektek résztvevőinek kiválasztási szempontjai	66
5.2.6 A mobilitási tevékenység elvárt eredményei	67
5.2.7 Köznevelésben részt vevő tanulók és munkatársak mobilitása	69
5.2.8 Szakképzésben résztvevő tanulók és munkatársak mobilitása	73
5.3. Szervezetek és intézmények közötti együttműködés: KA2 pályázati kategória	77
5.3.1 Együttműködési célú partnerségek	78
5.3.2 Kiválóság partnerségek: Szakképzési kiválóság-központok	85
5.4 Szakpolitikai fejlesztéshez és együttműködéshez nyújtott támogatás: KA3 pályázati kategória	88
5.5 Erasmus+ eredmények és fejlődési irányok	89
5.5.1 Az Erasmus+ program növekedése	89
5.5.2 Fejlődési irányok	91
6. Egyéb nemzetközi együttműködések	94
6.1 Határtalanul! program	95
6.2 Határon átnyúló fejlesztési projektek	96
6.3 Magyar nyelvű köznevelési és szakképzési együttműködések a Kárpát-medencében	98
6.4 A Nemzetközi Visegrádi Alap pályázatok	99
6.5 A testvérvárosi együttműködések lehetőségei az intézmények nemzetköziesítésében	101
7. A nemzetköziesítés hatása	104
7.1 A nemzetköziesítés hatásának mérése	106
7.2 Az eredmények szervezetbe történő beépítése	107
7.3 Társadalmi, gazdasági hatás	110
7.3.1 A nemzetköziesítésnek kutatások által igazolt társadalmi hatásai	111
Zárszó	116
Szakirodalom- és forrásjegyzék	119

ELŐSZÓ

Gyakran mondjuk, hogy „kicsi lett a világ”. De nem csupán méretében változott meg – a világ új működési logikát követel: kapcsolatokat, együttműködéseket, nyitottságot. A digitalizáció, a globalizáció, a mesterséges intelligencia térnyerése és a munkaerő szabad áramlása mélyrehatóan alakítják át mindennapjainkat – különösen az oktatást. Ma már, aki nemzetközi kapcsolatokat épít, nem csupán ablakot nyit a világra, hanem hidat ver a jövőbe.

Ez a kiadvány egy ilyen híd tervezőasztala kíván lenni. Több mint kézikönyv: iránytű, amely segít eligazodni a nemzetköziesítés összetett, mégis izgalmas világában – azoknak az intézményeknek, pedagógusoknak, oktatóknak és döntéshozóknak, akik felismerik: a jövő tanulási terei nem ismernek határokat.



Célunk, hogy elméleti tudással, gyakorlati tapasztalatokkal és stratégiai megfontolásokkal támogassuk azokat az óvodától a középiskoláig működő intézményeket, amelyek nem nézői, hanem alakítói szeretnének lenni a változásnak. Mert a jövőt nem elég várni – formálni kell. Ehhez viszont tudás, partnerség, bátorság és nyitottság kell.

A nemzetközi projektek ma már nem csupán színes epizódjai egy-egy iskola életének, hanem lehetőséget adnak hosszú távú intézményi fejlődésre, módszertani megújulásra, valamint a tanulók, pedagógusok és oktatók készségeinek nemzetközi környezetben való fejlesztésére. Ezek az együttműködések – különösen az Erasmus+ program támogatásával – új pedagógiai kultúrát teremthetnek. Megmutatják, hogy egy tantermi óra is lehet határokon átnyúló élmény, és hogy egy tanár tapasztalatcseréje külföldön nem csupán személyes gazdagodás, hanem intézményi érték is.

Nemzetköziesítés lépésről lépésre kézikönyv újszerűsége éppen ebben rejlik: nemcsak informál, hanem felvértez. Nemcsak bátorít, hanem irányt mutat. Abban hiszünk, hogy a nemzetközi tapasztalatokat célzottan és stratégikusan beépítő iskolák nemcsak korszerűbbé, de emberibbé is válhatnak. Olyan tanulási környezetet teremthetnek, ahol a diák nemcsak a világot ismeri meg – hanem saját lehetőségeit is.

E könyvet ajánljuk minden olyan intézményvezetőnek, fenntartónak, tankerületi és centrumvezetőnek, szaktanácsadónak, projektkoordinátornak, gyakorlati képzőhelyi szereplőnek, pedagógusnak és oktatónak, aki hisz abban, hogy a világ jobbá tételét érdemes az iskolapadnál kezdeni – és nem fél közben kinézni az ablakon. Mert a jövő már ott van az ajtónk előtt. Csak rajtunk múlik, hogyan engedjük be.

A kiadvány külön értékét az adja, hogy széles körű felmérésre, gyakorlati tapasztalatokra és intézményi jógyakorlatokra épül. Olyan iskolákat kerestünk meg, amelyek már komoly tapasztalattal rendelkeznek a nemzetköziesítésben, és vállalták, hogy tudásukat megosztják másokkal is. Hisszük, hogy ezek a példák nemcsak inspirációt adnak, hanem kézzelfogható mintákat is a fejlődéshez.

A felmérések és az iskolai példák világosan mutatják: a nemzetköziesítés nem kiváltságos kevesek terepe. A stratégiai szemlélet, a tudatos tervezés és a megfelelő támogatás révén bárki elindulhat ezen az úton – és egyetlen lépés is elegendő lehet ahhoz, hogy megváltoztassa egy intézmény jövőképét. A felmérésben részt vevő és a jógyakorlataikat megosztó intézmények hozzájárultak ahhoz, hogy e kiadvány ne csak elmélet legyen, hanem élő tudás, útmutató és megerősítés – mindannyiunk számára.

„A mobilitás hozzájárulhat komplex gazdasági, oktatási problémák megoldásához, illetve az egyénre gyakorolt hatása jelentős, mivel a tanulónak a felnőtt társadalomban való helytállását támogatja. A mobilitások által szerzett tapasztalatok hosszú távú motivációt jelenthetnek az egyén számára. A külföldön szerzett tapasztalat, szakmai gyakorlat, tanulási tevékenységek segítségével a diákok nyitottá válnak más nemzetek kultúrájára, fejlődik az idegen nyelvi kommunikációs kompetenciájuk, megtanulnak kapcsolatokat kialakítani és alkalmazkodni más nemzetek szokásaihoz.”
(Szakképzés 4.0. 107.)

Bodrogi Richárd

Főigazgató

Tempus Közalapítvány

1

AZ OKTATÁS NEMZETKÖZIESÍTÉSÉNEK SZAKPOLITIKAI HÁTTERE



Amint azt az Európai Bizottság a 2017-ben kiadott „Vitaanyag a globalizáció előnyünkre fordításáról” (Reflection paper on harnessing globalisation) című háttéranyagában felvázolta, a globalizáció több száz millió embert segített kiemelkedni a szegénységből, és tette lehetővé a szegényebb országok felzárkózását világszerte. A globális kereskedelem nagymértékben fellendítette az EU gazdasági növekedését, és az olcsóbb import mind az ipar, mind a polgárok javát szolgálta. Az Európai Unió és tagállamai hasznosítani tudták a nemzetközi együttműködésből és a globalizációból származó előnyöket, ezek az előnyök azonban nem automatikusak.

Az európaiak közül sokan – különösen a fiatalabbak – az interneten keresztül kerülnek kapcsolatba egymással, osztják meg elképzeléseiket, véleményüket, kultúrájukat. A diákok online elérik a világ vezető egyetemeinek kurzusait; a nemzetközi verseny és a tudományos együttműködés ösztönözi a kreativitást és gyorsítja az innovációt. A más országokban és kontinenseken élőkhöz fűződő kapcsolatok hozzájárulhatnak az emberek életminőségének javulásához.

A **Világgazdasági Fórum** (World Economic Forum, WEF) egyik kiemelt kutatási területe, hogy a munkaerőpiac milyen készségeket igényel majd a jövőben (The skills needed in the 21st century). A kutatási eredmények azt mutatják, hogy az alapkészségeken túl a problémamegoldó gondolkodás, a kommunikáció, az együttműködés, az alkalmazkodóképesség, a kreativitás és a csapatmunka, vagyis a **transzverzális készségek** válnak egyre fontosabbá. A European Classification of Skills/Competences, Qualifications and Occupations (ESCO) meghatározása szerint „A transzverzális készségek olyan tanult és igazolhatóan meglévő képességek, amelyek bármilyen munka, tanulás vagy élettevékenység során szükségesek a hatékony cselekvéshez. Azért 'transzverzálisak', mert nem kapcsolódnak kizárólagosan egy adott munkához, foglalkozáshoz, tudományághoz, polgári vagy közösségi szerepvállaláshoz.” (Noack, 2021. p.5.) A formális, nemformális és informális oktatás során ezen transzverzális készségek kiemelten fejleszthetők nemzetközi környezetben.

1.1. Az oktatás nemzetköziesítésének európai szakpolitikai háttere

A korunkat jellemző társadalmi-gazdasági kihívások kezelése az Európai Unió kiemelt feladata. A folyamatokba való beavatkozás egyik fontos területe az oktatás. Az EU tagállamaiban a magas színvonalú oktatáshoz való egyenlő hozzáférés biztosítása, a 21. századi készségek fejlesztését fókuszba helyező élethosszig tartó tanulás támogatása a kulcs a gazdasági versenyképesség és a polgárok jólétének biztosításához. Ennek kiindulópontja a magas színvonalú alapfokú oktatás, valamint a képzésekhez és a készségfejlesztés lehetőségeihez való hozzáférés biztosítása valamennyi korosztály számára. Emellett új tanulási módokat is kell találni az egyre mobilabbá váló és a digitális eszközöket egyre kiterjedtebben használó társadalom számára, egyúttal biztosítani kell a megfelelő humán készségeket, mindenekelőtt a vállalkozói készséget és kellő jártasságot a digitális készségek terén. Mindez segíteni fog a polgároknak abban, hogy alkalmazkodni tudjanak a folyamatosan változóban lévő munkahelyekhez és a rugalmasabb szakmai életutakhoz.

Az Európai Unióban az oktatás elsősorban tagállami – nemzeti, regionális és helyi – hatáskörbe tartozik, így az uniós lehetőségek mindössze az együttműködés ösztönzésére, valamint a tagállami intézkedések támogatására és kiegészítésére terjednek ki. Az EU az uniós kezdeményezéshez

kapcsolódó programok finanszírozásával segíti az európai szinten meghatározott közös célok megvalósítását. Az alábbiakban napjaink európai oktatási szakpolitikáját meghatározó kezdeményezésekre szeretnénk ráirányítani a figyelmet.

A legátfogóbb európai kezdeményezés az **„Európai oktatási térség – European Education Area (EEA)” kiépítésére** irányul. A kezdeményezés célja, hogy az Európai Unió tagállamai közösen ellenállóbbá és befogadóbbá tudják tenni oktatási és képzési rendszereiket. Az európai oktatási térség létrehozásának ötletét az európai vezetők először a 2017. évi göteborgi (Svédország) szociális csúcstalálkozón hagyták jóvá. Az Európai Unió Tanácsa 2021 februárjában állásfoglalást tett közzé az oktatás és képzés terén folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről és irányítási struktúrájáról, hogy egységesebb, hatékonyabb és együttműködőbb oktatási rendszerek alakuljanak ki Európában (A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén 2021/C 497/01 és A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén 2021/C 66/01).

Az európai oktatási térségre vonatkozó stratégiai kezdeményezés megerősíti az Európai Unió tagállamai és a legfontosabb érdekelt felek közötti együttműködést, és lehetővé teszi a közös jövőképük megvalósítása felé tett előrehaladás nyomon követését. Ezt követően számos új kezdeményezés, ajánlás történt az európai oktatási térségen belül, csak néhányat példaként kiemelve: Erasmus+ program, digitális oktatás cselekvési terv, „Európai Egyetemek” kezdeményezés, Készségek Európája, új szakképzési tanácsai ajánlás. A Bizottság országjelentésekre alapozva rendszeresen figyelemmel kíséri az európai oktatási térség megvalósítása terén elért eredményeket, jelentéseiben ismerteti az addig elvégzett munkát, valamint az előttünk álló kihívásokat és a lehetséges megoldásokat.

Az olvasó joggal teszi fel a kérdést: milyen előnyei vannak az európai oktatási térség létrehozásának? Az európai oktatási térség lehetővé teszi, hogy **a tanulók, a pedagógusok és az oktatók szabadabban mozoghassanak az országok között**, tanuljanak vagy tanítsanak külföldön, és gazdagítsák tapasztalataikat. Az együttműködés révén az országok megoszthatják egymással a bevált módszereket, tapasztalatokat és innovatív oktatási megoldásokat. A kezdeményezés fontosnak tartja, hogy minden tanuló hasonló lehetőségekhez jusson Európában, a kooperációkkal megvalósuló fejlesztések pedig járuljanak hozzá az oktatás minőségének javításához és egy egységes színvonal biztosításához. Az oktatás fejlesztése elősegítheti a munkaerőpiaci esélyegyenlőséget és a gazdasági fejlődést, így az európai országok együtt hatékonyabban tudnak szembenézni az oktatás területén jelentkező közös kihívásokkal, például a digitális oktatás vagy a fenntarthatóság terén. Ez a kezdeményezés tehát nemcsak az oktatásra, hanem Európa jövőjére is jelentős hatással lehet.

Az európai oktatási térség nagy lehetőségeket rejt a magyar fiatalok számára is. A magyar diákok könnyebben tanulhatnak más európai országokban, ami segíthet nyelvi készségeik fejlesztésében és nemzetközi tapasztalatok megszerzésében; megoszthatják ötleteiket más országok fiataljaival, és tanulhatnak a legújabb technológiákról vagy módszerekről. A **megszerzett tudás és tapasztalat Európa-szerte elismert**, ami előnyt jelenthet a karrierépítés során. Az európai együttműködés hozzájárulhat a fiatalok nyitottságához és globális szemléletük fejlődéséhez. Egy ilyen térségbe való bekapcsolódás nemcsak az egyén, hanem Magyarország számára is előnyös lehet, hiszen ezáltal a következő generáció erősebb alapokkal rendelkezhet a jövő kihívásaihoz.

Természetesen az európai oktatási térség előnyei nemcsak a fiatalokra korlátozódnak, hanem a felnőttek számára is jelentős lehetőségeket kínálnak. A felnőttek könnyebben hozzáférhetnek különböző európai oktatási programokhoz, képzésekhez és kurzusokhoz, amelyek segíthetnek új készségek elsajátításában vagy karrierjük fejlesztésében. Az oktatási térség révén a felnőttek is részt vehetnek külföldi tanulmányokban, csereprogramokban vagy akár nemzetközi konferenciákon, amelyek gazdagíthatják szakmai hátterüket. A felnőttképzésben is egyre nagyobb hangsúly kerül a digitális eszközökre, amelyek az európai oktatási térségben közösen fejlesztett platformokkal és erőforrásokkal még hatékonyabbá válhatnak. A felnőttek profitálhatnak abból is, hogy különböző országokból érkező emberekkel együttműködve idegen nyelveket kell elsajátítaniuk és használniuk.

Az európai oktatási térség stratégiai keretrendszere meghatározza a célértékeket és a mutatókat, amelyek irányt szabnak az európai oktatási térség megvalósítását célzó munkának, és amelyek révén nyomon lehet követni az elért előrehaladást. Az európai oktatási térség célkitűzéseivel illeszkedve egyes szakterületeket érintő kezdeményezések közül kiadványunk szempontjából kiemelt jelentőségű az Európai Tanács 2020-ban kiadott ajánlása **„A fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről”**. Az ajánlást megelőzően számos fontos dokumentum született, melyek közül az egyik legfontosabb a szakképzésért felelős miniszterek **bruges-i közleménye**, amely európai szinten tisztázta a szakképzés nemzetközi célkitűzéseit, megalapozva a Tanács szakképzésre vonatkozó ajánlásának szakmapolitikai elveit. A szakképzésről szóló ajánlás mögött több szakmapolitikai elv áll. Ezek közé tartoznak:

- A szakképzésben a fenntartható gazdasági növekedés támogatása, a zöld és digitális átállás elősegítése által.
- Mindenki számára egyenlő hozzáférés biztosítása a minőségi szakképzéshez, különös tekintettel a hátrányos helyzetű csoportokra.
- Az élethosszig tartó tanulás és az alkalmazkodóképesség támogatása, hogy az emberek képesek legyenek reagálni a munkaerőpiac változásaira és a gazdasági sokkhatásokra.
- A szakképzési rendszerek minőségének javítása és az innovatív megoldások bevezetése, hogy a képzések jobban megfeleljenek a munkaerőpiac igényeinek.
- A szakképzés területén a tagállamok közötti nemzetközi együttműködés támogatása, hogy megosszák egymással a bevált gyakorlatokat és tapasztalatokat.

„A globális oktatási piac szereplőiként a nemzeti szakképzési rendszereknek kapcsolódniuk kell a nagyvilághoz, hogy naprakészek és versenyképesek maradjanak. A szakképzésben tanulók és tanárok transznacionális mobilitásának jelentős növelése, valamint a külföldön megszerzett tudás, készségek és kompetenciák elismerése a jövő fontos kihívása lesz.”
(Bruges Communiqué)

Az Európai Unió Tanácsának szakképzésről szóló ajánlása, a nemzeti jogrendszerbe átültetendő európai jogszabály, amely meghatározza az Európai Unió megújult szakképzési szakpolitikájának

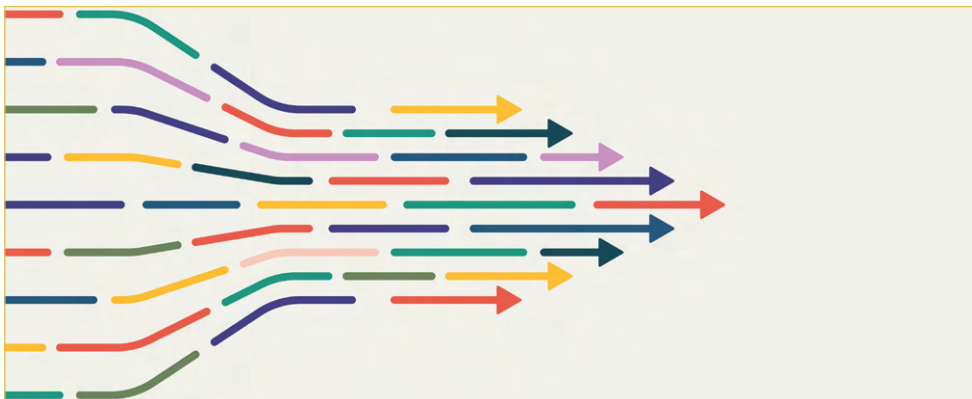
céljait. Ezek között kiemelt jelentőséget kapott a szakképzés munkaerőpiaci igényekhez való gyors alkalmazkodóképességének megteremtése és a minőségi tanulás lehetőségének biztosítása a fiatalok és a felnőttek számára. A jogszabály nagy hangsúlyt fektet a szakképzés fokozott rugalmasságára és a munkaalapú tanulás megerősített lehetőségeire. Az Ajánlásban számszerűsített cél, hogy 2025-ig uniós szinten a szakképzésben részt vevő tanulók 8%-a részesüljön külföldi tanulási célú mobilitásban. A tanulói mellett többek között az oktatói mobilitás, a nemzetközi készségfejlesztési versenyeken való részvétel és az ezekre való közös felkészülés mind olyan eszközök, melyek a szakképzés nemzetköziesítésén keresztül a kitűzött szakpolitikai célok elérését szolgálják.

Az Európai Unió szakképzési ajánlása jelentős hatással volt a tagállamok szakképzési politikáira, és számos mélyreható reformot indított el.

- **Azöld és digitális átállás** jegyében újképzési programokat vezettek be, megerősödött a fenntarthatóság és a digitális készségek szerepe a képzési programokban.
- Több ország vezetett be az **egész életen át tartó tanulást** támogató politikákat és programokat, amelyek a felnőttképzés jelentős átalakulását eredményezték (egyéni tanulási számlák, átképzési és munkahelymegtartási képzési programok, mikrotanúsítványok).
- A tagállamokban ösztönzik a **szakképzési kiválósági központok létrehozását**, amelyek innovatív megoldásokat kínálnak, a szakképzés területén a munkaerőpiaci alkalmazkodást elősegítő kapcsolatrendszer kiépítésére töreksenek, és elősegítik a nemzetközi együttműködést.
- Az ajánlás hatására több ország nagyobb hangsúlyt fektetett a **hátrányos helyzetű csoportok** szakképzéshez való **hozzáféréseinek javítására**, ezzel elősegítve a társadalmi méltányosságot.
- Az Európai Képesítési Keretrendszer (EQF) alapján megvalósított **nemzeti képesítési keretrendszerek fejlesztésével** a képesítések átláthatóbbá, összehasonlíthatóbbá és átvihetőbbé váltak. A képzések tartalmi követelményei az input-orientált tanulási folyamat típusú tantervekről kimenetszabályozás típusú tanulási eredményekre változtak. A szakképesítések és a szakmai kompetenciák nemzetközi elismeréséhez az Europass portál, egy folyamatosan bővülő szolgáltatásokat nyújtó online felület áll a tagországok rendelkezésére.
- A tagországok a szakképzés és felnőttképzés minőségirányítási rendszerét az Európai Szakképzési Minőségbiztosítási Referenciakeret (EQAVET) alapján, azonos követelményrendszer szerint alakították át.

Ezek a reformok nemcsak az oktatási rendszerek modernizálását, hanem a **munkaerőpiac igényeihez való jobb alkalmazkodást** is elősegítették.

A nemzetköziesítés európai szakmapolitikai hátterének bemutatásakor feltétlenül említést kell tennünk az Európai Parlament és a Tanács 2021-es rendeletéről „az Erasmus+ elnevezésű uniós oktatási és képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról és az 1288/2013/EU rendelet hatályon



kívül helyezéséről”. A 2013-ban EU rendelettel meghirdetett Erasmus+ program elindítását számos gazdasági és politikai tényező motiválta. Az EU felismerte, hogy a globalizáció és a technológiai fejlődés miatt a munkaerőpiac gyorsan változik. Az Erasmus+ célja, hogy támogassa a fiatalok és szakemberek készségeinek fejlesztését, hogy jobban alkalmazkodjanak ezekhez a változásokhoz, és növeljék foglalkoztathatóságukat. Az EU célja az volt, hogy az oktatás és képzés révén erősítse a **tagállamok gazdasági versenyképességét**. Az Erasmus+ program hozzájárul a **magasan képzett munkaerő** biztosításához, amely elengedhetetlen a fenntartható gazdasági növekedéshez. Politikai szempontból az Erasmus+ program az európai identitás és összetartozás erősítését célozza. A program lehetőséget nyújt a különböző országokból származó fiataloknak, hogy megismerjék egymás kultúráját, és elősegítsék az interkulturális megértést. Az EU hangsúlyt fektet arra, hogy az oktatás és képzés mindenki számára elérhető legyen, különösen a kevesebb lehetőséggel rendelkező csoportok számára. Az Erasmus+ program támogatja az esélyegyenlőséget és a társadalmi kohéziót. Az Erasmus+ program elősegíti a tagállamok közötti együttműködést az oktatás és képzés területén, ami hozzájárul az EU politikai stabilitásához és egységéhez. Ezek az okok mind hozzájárultak ahhoz, hogy az Erasmus+ program az EU egyik legfontosabb kezdeményezésévé váljon.

Az **Erasmus+ első programszakaszának (2014–2020)** értékelése megerősítette, hogy egy egységes oktatási és képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozása jelentős egyszerűsítést, racionalizálást és szinergiákat eredményezett, és az **EU egyik legfontosabb programjává** vált. Az EU szakemberei fontosnak tartották a folytonosságot az Erasmus+ program hatályát, struktúráját és megvalósítási mechanizmusait illetően, ugyanakkor számos új elvárást is meghatároztak. A tagállamok és az érdekelt felek kiemelték, hogy szükséges erősíteni az Erasmus+ programnak a nemzetköziesítésben betöltött szerepét.

Az **Erasmus+ második programszakasza (2021–2027)** megújításának szakmapolitikai indokai több fontos célkitűzés köré épültek. Az új programidőszak hangsúlyt fektetett arra, hogy a kevesebb lehetőséggel rendelkező csoportok számára is elérhetővé tegye az Erasmus+ lehetőségeit, elősegítve az egyenlő hozzáférést és a diszkriminációmentességet. Az Európai Zöld Megállapodással összhangban az Erasmus+ program támogatja a környezetbarát utazási módokat és a fenntartható projektmenedzsmentet. A program célja a digitális oktatási eszközök és kompetenciák fejlesztése, valamint a vegyes (blended) mobilitási tevékenységek előmozdítása. Az Erasmus+ ösztönzi a fiatalok demokratikus életben való részvételét és társadalmi elköteleződését. Az új struktúra és a megnövelt költségvetési keret lehetővé teszi, hogy a kevesebb nemzetközi tapasztalattal rendelkező pályázók is részt vehessenek a programban.

1.2 Az oktatás nemzetköziesítésének magyarországi szakpolitikai háttere

Az oktatás magyarországi szakpolitikai alapját *két stratégiai dokumentum* határozza meg: „Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021–2030” és a „Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira”.

A *köznevelési stratégia* legfontosabb célkitűzései az intézmények nemzetköziesítésével kapcsolatban a következőkben foglalhatók össze:

- Az oktatási intézmények közötti *határokon átnyúló partnerségek* és csereprogramok támogatása, amelyek elősegítik a tudásmegosztást és a kulturális sokszínűség megértését.
- A tanulók és pedagógusok *nemzetközi mobilitásának növelése*, hogy minél többen szerezzenek külföldi tapasztalatokat, és gazdagítsák szakmai és személyes fejlődésüket.
- Az *oktatási intézmények digitalizációjának* támogatása, hogy a nemzetközi együttműködés és tanulás online platformokon is hatékonyan megvalósulhasson.
- Az *idegennyelv-tanulás elősegítése*, hogy a tanulók és tanárok könnyebben kapcsolódhassanak nemzetközi közösségekhez.
- Az oktatási rendszerek *fenntartható és inkluzív fejlődésének* biztosítása, hogy mindenki számára elérhetővé váljanak a nemzetközi lehetőségek.

INTÉZKEDÉS MEGNEVEZÉSE	INTÉZKEDÉS CÉLJA, FELADAT LEÍRÁSA (TEVÉKENYSÉG)	MEGVALÓSÍTÁS IDŐSZAKA	FORRÁS	MÉRŐFÖLDKÖVEK, INDIKÁTOROK
Pedagógusok mobilitásának elősegítése	Cél: a pedagógusok szakmai fejlődése és a mobilitási munkaszervezési megoldások támogatása. Az intézkedés elemei 1) a nemzetközi együttműködést célzó programok (pl. az Erasmus+ mobilitási pályázatok, partnerségi projektek); 2) a nyelvtanárok tapasztalatszerzése a tanított idegen nyelv szerinti anyanyelvi környezetben; 3) a pedagógusok figyelemfelhívása a lehetőségekre.	2022–2030	hazai és Erasmus+	10.000 fő intézkedéssel érintett pedagógus
Határtalanul! Program	Cél: minden anyaországi diák eljusson egy határon túli magyar területre, valamint az anyaországi és a külföldi diákok, oktatási intézmények közötti kapcsolatok erősítése. Tevékenység: a programban magyarországi tanulók, osztályok külföldi tanulmányútjának támogatása, magyarországi és külföldi magyar középiskolák együttműködésének támogatása valósul meg.	2021–2030	hazai	80.000 fő tanuló/tanév

1. sz. táblázat: Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021–2030. Példák az intézkedési tervből.

A **szakképzés** magyarországi fejlesztésének alapjául szolgáló Szakképzés 4.0 stratégia önálló fejezetet szán a szakképzésfejlesztés nemzetközi aspektusainak. A dokumentum szerint a **végzettségek elismerését**, a **képzési tartalmak összehangolását** és a korszerű **digitális tananyagok** fejlesztését, valamint a tanulók és az oktatók mobilitásának fejlesztését tekintve is élni kell a nemzetköziesítésben rejlő lehetőségekkel. A szakképzés-fejlesztési stratégiában célként határozták meg a szakképzésben tanulók és oktatók nagyobb arányú bekapcsolódását az Erasmus+ mobilitási programokba, illetve a **hatékony idegennyelv-oktatás** elősegítését azáltal, hogy több tanuló vesz részt nemzetközi tanulmányi mobilitási programokban. A stratégia támogatja a tanulók és oktatók külföldi tapasztalatszerzését, pl. a csereprogramok és az Erasmus+ projektek révén. Fontos cél a nemzetközi szinten is **versenyképes oktatási módszer és technológiák** bevezetése. Új innovációs lehetőségként jelenik meg a nemzetközi szakképzési kiválósági központok létrehozása az innováció és a szakmai fejlődés előmozdítása érdekében.

„Kiemelt fontosságú célként került megfogalmazásra a magyar munkavállalók versenyképességének növelése a munkaerőpiacon, melyben nagy szerepe van a diákok (és oktatók) mobilitásának, a mobilitás fejlesztésének és a tudásátadásnak, a tudástranszfernek is. A gazdasági fejlődés elengedhetetlen feltétele a szakképzés fejlesztése, a jól képzett munkaerő megléte. Fontos olyan szakmai együttműködések kialakítása, melyek magukba foglalják a határon túlon tanulók és oktatók bevonását a hazai szakképzésbe, valamint részvétel olyan bilaterális együttműködésekben (pl. a Svájci-Magyar Együttműködési Program II. időszaka) melyek a kétoldalú szakképző intézményi kapcsolatok kialakítása, az országok közötti szakképzési joggyakorlatok megosztása révén segítik a gazdasági és társadalmi egyenlőtlenségek csökkentését.”
(Szakképzés 4.0, 106. o.)

A szakképzés fejlesztését meghatározó, a fentiekben említett európai és hazai stratégiai dokumentumok egyaránt igazolják, hogy az Erasmus+ mobilitási programok egyre fontosabb részét képezik az intézmények szélesebb körű és hosszú távú intézményfejlesztési és modernizációs stratégiájának, továbbá az intézmények nemzetköziesítésének. A megvalósuló nemzetközi együttműködés stratégiai és átlátható menedzselése és megvalósítása motiváltabb oktatókat és diákokat, és így jobb képzést eredményez. Az eredmények fokozott hatást fognak elérni azzal, hogy az újonnan végzett tanulók kompetenciái megfelelnek a munkaadók igényeinek, és ezzel a gazdaság egészének javát szolgálják. A nemzetközivé váló működési környezet egyszerre jelent lehetőséget és kihívást, amelyre a köznevelésnek, a szakképzésnek és felnőttképzésnek egyaránt válaszolnia kell.



2.1 Mit jelent a nemzetköziesítés iskolai szinten?

Korábban a nemzetközi nevelés elsősorban a magánintézmények és azon családok kiváltsága volt, akik képesek voltak megfizetni gyermekeik külföldi tanulását. Ma szerte a világban megjelennek a nemzetközi programok, két tanítási nyelvű iskolák és a globális tanulási tartalmakat integráló tantervek az általános iskolákban, a középiskolákban és a szakképzésben. Az iskolai nemzetköziesítés egyre jelentősebb szerepet kap a **globális oktatási folyamatokban**, és nem csupán a felsőoktatás privilégiuma többé. A szülők és a fiatalok egyre tudatosabban keresik azokat az oktatási formákat, amelyek nemcsak nyelvi kompetenciákat fejlesztenek, hanem felkészítenek a globális állampolgári létre és a **nemzetközi munkaerőpiacon** való **értékesülésre**. A nemzetköziesítés az iskolai oktatás szintjén is olyan eszközzé válik, amely korán – már az alap- és középfokú nevelés során – megalapozza a tanulók nemzetközi nyitottságát és megfelelően fejleszti kompetenciáikat, megelőlegezve a későbbi felsőoktatási pályaválasztásuk sikerességét.

A nemzetköziesítés iskolai szinten komplex és tudatosan alakított folyamat, amely túlmutat az alkalmi nemzetközi projektek megvalósításán, és az oktatási intézmény működésének szerves részévé válik. A fogalom értelmezésének középpontjában az a felismerés áll, hogy az iskola nem izoláltan, hanem globális összefüggésekbe ágyazottan működik, és ennek tudatosítása, valamint ezen kontextushoz való alkalmazkodás ma már nem lehetőség, hanem szükségszerűség. A **nemzetköziesítés célja** nem a külföldi munkavállalás elősegítése, hanem az **intézmény fejlesztése**, az oktatás és képzés színvonalának emelése, valamint a **diákok felvértezése** olyan **kompetenciákkal**, amelyek képessé teszik őket a nemzetközi környezetben való hatékony működésre – akár hazai munkahelyi keretek között is.

A nemzetköziesítés alapja a nemzetközi együttműködésekben rejlő **lehetőségek tudatos kiaknázása**, amely folyamatban az oktatási intézmény nemcsak passzív befogadóként, hanem aktív szereplőként jelenik meg. Az iskolák nem véletlenszerűen vagy eseti alapon alakítják ki külföldi kapcsolataikat: azoknak igazodniuk kell az intézmény stratégiai céljaihoz, elősegíteni a tanulási eredmények gazdagodását, támogatni a pedagógusok, oktatók és a tanulók személyes és szakmai fejlődését és hozzájárulni az intézmény megújulásához.

A szakképzés területén a nemzetköziesítés különösen nagy jelentőséggel bír. Az itt tanuló diákok számára a külföldi szakmai gyakorlatok és nemzetközi együttműködések nemcsak a nyelvi és szakmai kompetenciáik fejlődését szolgálják, hanem jelentős mértékben hozzájárulnak a személyiségük alakulásához, önállóságuk, alkalmazkodóképességük és motivációjuk erősödéséhez. Emellett a szakképzés sajátosságaiból fakadóan – például az egyes szakmák, úgy mint turizmus, informatika, logisztika globális jellegéből adódóan – különösen fontos, hogy a tanulók nemzetközi mércével is versenyképes tudáshoz jussanak. A szakképző intézmények számára a nemzetközi projektek, tanúsítványok és partnerkapcsolatok olyan tanulási lehetőséget biztosítanak, amely a hazai képzési rendszer innovációját is előmozdítja.

Az oktatási intézményekben tehát a **nemzetköziesítés** nem csupán egy újabb „program” vagy „divatos” kifejezés, hanem egy **hosszú távú szemlélet- és struktúraváltás**, amely során a nem-

zetközi tapasztalatokból eredő tudás fokozatosan beépül az iskola egészének működésébe. A nemzetköziesítésnek az intézményi stratégiában való megjelenítése biztosítja, hogy ezek a tevékenységek ne szigetszerűen, hanem összehangolt módon valósuljanak meg, és hogy a projektek ne egyszeri események, hanem egy fejlődési ív részei legyenek. A nemzetköziesítés azt is jelenti, hogy az iskola képes válaszokat adni a 21. század globális kihívásaira, és olyan környezetet teremt, amelyben a tanulók, pedagógusok és oktatók egyaránt nyitottá és képessé válnak a nemzetközi térben való tudatos és sikeres részvételre.

A University World Newsban egy 2015-ben megjelent tanulmány (School internationalisation: Whose opportunity?) már kijelenti, hogy az iskolai nemzetköziesítés nemcsak intézményi vagy tanulói szinten fejti ki hatását, hanem **rendszerszintű stratégiai gondolkodást** is megkövetel. Felhívja az oktatásirányítás figyelmét arra is, hogy a nemzetköziesítés nem kizárólag a mobilitásról szól. Olyan vertikálisan összekapcsolt fejlesztési logikára van szükség, amely az alapfokú oktatástól kezdve következetesen támogatja a nemzetközi orientáció kialakulását, és erre építi saját stratégiai elképzeléseit. A siker kulcsa az oktatási szintek közötti együttműködés, a nemzetköziesítés egységes és tudatos integrációja a teljes nevelési-oktatási folyamatban.

A nemzetköziesítés az iskolák számára számos, hosszú távon is érvényesülő előnnyel jár, amelyek messze túlmutatnak az idegennyelv-tanulás keretein. A folyamat egyik legfontosabb hozadéka az **intézményfejlesztés**, hiszen a nemzetközi partnerségek és projektek révén az iskolák megújulnak, nyitottabbá, innovatívabbá és befogadóbbá válnak. A pedagógusok és oktatók új módszertani ismeretekkel és oktatási szemlélettel gazdagodnak, míg a diákok egyre inkább globális látásmódot sajátítanak el.

Emellett a nemzetközi együttműködések az **oktatás és képzés minőségének javításához** is nagymértékben hozzájárulnak. A különböző kultúrákból származó tanulók és tanárok közötti interakciók elősegítik az interkulturális tanulást, amely az elfogadás, a nyitottság és a tolerancia alapértékeit erősíti. Az egymástól való tanulás gyakorlata a közös európai értékekre, valamint az egységes Európához való tartozás tudatára is nevel, amelyek különösen fontosak napjaink globalizált, sokszínű társadalmában.

A nemzetköziesítés továbbá kiemelt szerepet játszik a jövő hazai szakembereinek felvértezésében olyan **nemzetközi tudással** és **készségekkel**, amelyek elengedhetetlenek a nemzetközi gazdasági, társadalmi és környezeti kihívások kezeléséhez. A tanulók nemcsak idegen nyelveken tanulnak meg kommunikálni, hanem képesek lesznek különböző kulturális háttérrel rendelkező emberekkel hatékonyan együttműködni, közösen problémát megoldani és felelősségteljes döntéseket hozni. Ennek révén felkészülnek a globális gazdasági versenyre és a munkaerőpiac kihívásaira, ahol a nemzetközi tapasztalat és a mobilitás egyre fontosabb elvárás.

Az iskolai nemzetköziesítés ugyanakkor lehetőséget teremt a **fenntartható fejlődésért** való **közös felelősségvállalásra**, hiszen a nemzetközi programok gyakran olyan globális témákat helyeznek előtérbe, mint a környezettudatosság, a társadalmi igazságosság vagy az aktív állampolgárság. A tanulók ezekben a keretekben megtapasztalhatják, hogy a világ problémái nem oldhatók meg elszigetelten, és hogy minden egyes közösség – legyen az helyi vagy nemzetközi – hozzájárulhat a változáshoz.

A nemzetköziesítés erősíti az *iskola vonzerejét* és elismertségét mind helyi, mind nemzetközi szinten. Az olyan programokban való részvétel, mint az Erasmus+ vagy a határokon átnyúló partnerkapcsolatok, pozitívan befolyásolják az iskola imázsát, növelik a tanulók és a szülők elégedettségét, valamint ösztönző erőként hatnak a tanárok szakmai fejlődésére. Mindezek együttesen hozzájárulnak ahhoz, hogy az iskola valóban a jövő kihívásaira reagáló, korszerű és európai szellemiségű nevelési-oktatási intézménnyé váljon.

2.1.1 A nemzetköziesítés jelentősége az iskolai oktatásban

A nemzetköziesítés az iskolai oktatás egyik legmeghatározóbb fejlesztési irányává vált az elmúlt évtizedekben. Az oktatás globalizációja, az egymástól kölcsönösen függő társadalmak kialakulása, valamint a multikulturális együttélés új kihívások elé állítja az iskolákat világszerte. Ebben a környezetben a nemzetközi dimenziók integrálása az iskolai nevelésbe már nem csupán lehetőség, hanem alapvető pedagógiai szükségszerűség. A nemzetköziesítés előnyei többek között az intézményfejlesztésben, az oktatás és képzés minőségének javításában, a jövő szakembereinek felkészítésében, valamint a globális munkaerőpiacra való tudatos ráhangolásban érhetők tetten.

A nemzetközi programokhoz – például az Erasmus+ együttműködésekhez – való csatlakozás új szervezeti működési módokat és szemléletet hoz az iskolák életébe. Egy 2020-as értékelés szerint az Erasmus+ programban részt vevő intézmények 81%-a számolt be arról, hogy nemcsak a tanárok módszertani kultúrája fejlődött, hanem az iskola egészének működése, nyitottsága és kooperációs képessége is javult. (Mid-term evaluation of the Erasmus+ programme 2014–2020)

A nemzetköziesítés hozzájárul az oktatás minőségének átfogó javításához is. John Dewey amerikai filozófus és pedagógus már 1938-ban rámutatott arra, hogy a tanulás elsősorban társadalmi és interaktív folyamatokon keresztül valósul meg, és az oktatás akkor a leghatékonyabb, ha a diákok a tanulást kulturális kontextusokban, a másokkal való közvetlen együttműködés révén élik meg (Dewey, 1938). A nemzetközi oktatási projektek ezt a szemléletet a gyakorlatban valósítják meg: a tanulók különböző nemzetiségű kortársaikkal dolgoznak közös célokon, megosztják egymással tapasztalataikat, és így alakítják ki saját tanulási útjukat. A 2018-as OECD jelentés megerősíti, hogy azok a *tanulók, akik részt vesznek interkulturális oktatási folyamatokban, magasabb szintű problémamegoldó és együttműködési készségeket mutatnak, valamint nagyobb empátiát és kulturális nyitottságot tanúsítanak.*

Ez a folyamat alapozza meg a jövő hazai szakembereinek felkészítését is. A munkaerőpiac egyre inkább olyan kompetenciákat vár el, mint pl. a nyelvi sokoldalúság, a kulturális érzékenység, a digitális kompetenciák és a komplex problémák megoldására való képesség. A 2021-es Eurobarometer felmérés szerint az európai munkaadók több mint 70%-a előnyben részesíti azokat a fiatalokat, akik nemzetközi tanulmányi vagy munkatapasztalattal rendelkeznek, mivel ezek a jelöltek rugalmasabbak, kreatívabbak és jobban tudnak alkalmazkodni.

Az iskolai nemzetköziesítés különös jelentőséggel bír az *interkulturális érzékenyítés* és az elfogadás fejlesztésében. A tanulók a nemzetközi programokban saját bőrükön tapasztalják meg a sokszínű-

ség értékét, tanulnak egymástól és fejlesztik együttműködési és kommunikációs készségeiket. Az UNESCO Global Citizenship Education programja (2015) szerint az ilyen jellegű tanulás hozzájárul ahhoz, hogy a diákok felelős, aktív állampolgárokká váljanak, akik képesek részt venni a globális közösségek fenntartható fejlődésében. Mindezekon felül számos nemzetközi projekt – például a GLOBE (Global Learning and Observations to Benefit the Environment) vagy a Youth Climate Leaders – lehetőséget kínál arra, hogy a diákok bekapcsolódjanak nemzetközi kutatásokba, környezeti mérésekbe, és közös javaslatokat dolgozzanak ki helyi és globális problémákra.

Az iskolai nemzetköziesítésnek szerepe van az **egységes Európához való tartozás tudatosításában** is. Az olyan programok, mint az eTwinning és az Erasmus+ nemcsak szakmai, technikai és/vagy nyelvi kompetenciákat fejlesztenek, hanem a közös európai értékekre is nevelnek: a demokratikus gondolkodásra, a szolidaritásra, a szabadságra és az emberi méltóság tiszteletére. Ezek az élmények hosszú távon hozzájárulnak a diákok európai identitásának megerősítéséhez, és segítenek egy egységes, ugyanakkor sokszínű Európa jövőjének alakításában.

2.2. A nemzetköziesítés szintjei az iskolákban

A globalizált világ hatására az oktatási rendszerek egyre nagyobb nyomás alá kerülnek, hogy ne csupán helyi, hanem nemzetközi szinten is versenyképes tudással ruházzák fel a tanulókat. Az oktatási szektorok közül a szakképzés kapcsolódik legszorosabban a gazdasághoz, különösen a globalizáció és az ipari technológiai szttenderdek nemzetközivé válása miatt. A **szakképzés nemzetköziesítésének** célja a **munkaerőpiacok közötti átjárhatóság** biztosítása és az új készség-igényekhez való rugalmas alkalmazkodás. Az Európai Unió stratégiai dokumentumai is hangsúlyozzák a szakképzés fontosságát, mivel ezen dokumentumok célkitűzései csak jól képzett és megfelelő készségekkel rendelkező munkaerő révén valósíthatók meg. Elmondható tehát, hogy az Európai Unió a szakképzésre stratégiai eszközként tekint a gazdasági fejlődés, a társadalmi kohézió és a munkaerőpiaci alkalmazkodóképesség erősítésében.

A nemzetköziesítés az iskolák számára egy olyan komplex fejlődési irányt kínál, amely során a külföldi kapcsolatok már nem elszigetelt eseményként jelennek meg, hanem az intézmény egészét érintő fejlesztési folyamattá válnak. Az iskolák e téren különböző szinteken helyezkedhetnek el, attól függően, hogy milyen mélységben és tudatossággal kapcsolják össze nemzetközi tevékenységeiket a tanulási és intézményi céljaikkal.

Három meghatározó szint különíthető el: 1) a projekt szint, 2) a stratégiai szint és 3) a mentorálási szint. Fontos hangsúlyozni, hogy ez a három szint szorosan egymásra épül, az intézmények természetes fejlődését mutatják a nemzetköziesítés folyamatában, és nem kerülhető meg egyik sem. A legfelső, tehát a mentorálási szinten lévő intézményeknek át kellett élni és megtapasztalni a fejlődés előző szintjeit, akadályokat kellett leküzdeni, újra kellett fogalmazniuk stratégiájukat, csalódniuk kellett és sikerélményekre szert tenni ahhoz, hogy arra az elhatározásra jussanak, hogy újabb, szélesebb partneri körrel kívánnak tovább működni nemzetközi szinten. Olyan tapasztalatokra és olyan megbízható kapcsolatrendszerre kellett szert tenniük, amelyek elég támaszt nyújtottak, nyújtanak egy komolyabb – esetleg ágazati szintű – innováció megvalósítására.



A Bevezetésben említett, a Tempus Közalapítvány által megkérdezett intézmények meghatározták, hogy megítélésük szerint intézményük a nemzetköziesítés mely szintjén helyezkedik el, és megosztottak néhány konkrét gyakorlatok is, amelyek alátámasztják ennek a szintnek a meglétét.

A pasaréti Szabó Lőrinc Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium a következőket foglalmazta meg:

"[Az iskola] 2015 óta vesz részt az Erasmus+ programjaiban. Kezdetben kizárólag tanári mobilitások valósultak meg, melyeknek elsődleges célja volt, hogy kéttannyelvű iskolaként angol nyelvet tanító kollégák anyanyelvi környezetben tartsák frissen idegen nyelvi tudásukat. Majd egyre több idegen nyelven beszélő, de nem nyelvtanár jelentkezett különböző módszertani képzésre. Az első jelentősebb szintlépés 2020-ban következett be, amikor is Erasmus+ pályázatunk a többi iskolai stratégiai dokumentumhoz szervesen kapcsolódva foglalmazódott meg. Az intézményvezetői pályázatomban meghatározott főbb stratégiai célok megjelentek az akkreditációs pályázat célkitűzéseiben, az intézményvezetői pályázatban megfogalmazott PDCA-modell (szerk.: Plan-Do-Check-Act: Tervezés-Cselekvés-Ellenőrzés-Beavatkozás) tudatos működtetése pedig egyre inkább beépült az iskolai élet mindennapjaiba, s így meghatározó lett az Erasmus+ pályázataiban is.

A pedagógus módszertani kurzusok a kitűzött célokhoz kapcsolódtak, az ott elsajátított ismereteket kötelezően választható formában vissza kellett forgatni az iskola működésébe. Az Erasmus+ programok kötelező disszeminációja nem üres kötelességgé, letudandó elemmé vált, hanem az iskola, illetve annak szűkebb és tágabb környezete fejlődésének egyik motorja lett.

A szakmai ismeretek és tapasztalatok mellett iskolánk koordinátora segítette azokat az iskolákat is, akik szerettek volna pályázni az Erasmus+ programban, de bizonytalanok voltak, megerősítésre, példákra volt szükségük. Ebbe a folyamatba kapcsolódtak be a diákmobilitások, melyekben az intézményi stratégiai célok már nem közvetve, a szaktanárok módszertani, szemléletbeli gazdagodásán keresztül érvényesültek, hanem a diákprojekteken keresztül közvetlenül. Ez a kettős hatás eredményezte azt, hogy a nemzetköziesítés a pedagógiai kultúránk szerves részévé kezdett válni.

A következő szintlépés az volt, amikor diákprojektjeinket nemzetközi szinten is elismerték. Egyik koordinátorunk kimagasló eredményeket ért el diákjainkkal, más országok nemzeti irodái hívták előadásokat tartani. Számos országgal, intézménnyel alakult ki aktív kapcsolat. Az így kiszélesedett kapcsolatrendszer segítségével újabb és újabb témákat tudtunk beemelni diákprojektjeinkbe. Az Erasmus+ tevékenység gimnáziumunk egyik pillérévé, vonzerejévé vált.”

Az iskola nemzetköziesítési folyamatleírásából is látszik, hogy maga az intézmény is különböző szinteket azonosít, érezve és hangsúlyozva a minőségi eltérést, a nemzetközi programok egyre céltudatosabb beépülését és hasznosulását az iskola szakmai tevékenységébe és mindennapi működésébe.

2.2.1 Projekt szint

A nemzetköziesítés legelső szintjét a **projekt szint** képviseli, ahol az **intézmények már megvalósítottak valamilyen nemzetközi együttműködést**, de ezek többnyire a mobilitások lebonyolítására, találkozők megszervezésére és élményszerű **tapasztalatszerzésre** koncentrálnak. Ilyenkor a **nemzetközi projekt** inkább **célként** jelenik meg, nem pedig eszközként, egy tudatos fejlesztési stratégia részeként. A tanulási eredményeken alapuló programok iránti igény megfogalmazódik ugyan, de ezek rendszerint még nem integrálódnak a mindennapi oktatási gyakorlatba. Általános tevékenységek, amelyeket a legtöbb, projekt szinten levő intézmény végez, lehetnek például: Erasmus+ mobilitási pályázatok lebonyolítása, testvériskolai látogatások, diákcseraprogramok, tanulmányutak, országismereti rendezvények, tapasztalatszerzés célú tanári látogatások, projekttevékenységek dokumentálása. Mindezek nagyon jó kezdeményezések, de intézményi szintű hasznosítást még nem szolgálnak. Jó példa erre a **kecskeméti Széchenyivárosi Arany János Általános Iskola**, ahol környezettudatos szemléletet erősítő nemzetközi versenyeket és találkozókat szerveznek. A **fonyódi Mátyás Király Gimnázium és Kollégium** az elmúlt években folyamatosan valósít meg Erasmus+ kis léptékű partnerségi (KA210-es) pályázatokat, melyek témája minden



évben az intézmény képzési kínálatának megfelelően alakul, azzal a céllal, hogy minden tagozatukhoz kapcsolódjon valamilyen nemzetközi kitekintést biztosító pályázati lehetőség.

2.2.2 Stratégiai szint

A következő szintet a **stratégiai szint** jelenti, ahol a **nemzetközi projektek már beépülnek az intézmény pedagógiai, szakmai és működési folyamataiba**. Ezen a szinten a nemzetközi tevékenységek nem önálló célként, hanem az iskolai célok elérésének eszközeként jelennek meg, vagyis szervezeti szinten támogatott projektkoordináció valósul meg: idegen nyelvi és interkulturális kompetenciák célzott fejlesztése történik, a tanárokat és diákokat tudatosan bevonják a projekttervezésbe, valamint az intézmény stratégiájának megfelelő, az intézményi szintű célrendszerhez illeszkedő pályázatok kiválasztása valósul meg. A **nemzetközi tevékenységek a tanítási-tanulási folyamat részeként** kapnak szerepet, a tanulók és a tanárok interkulturális kompetenciáinak fejlesztése tudatosan szervezett keretek között zajlik. Az oktatási módszertan megújul, a külföldön szerzett **tapasztalatok beépülnek a helyi tananyagba, a módszertanba**, sőt az óratervezésbe is, és ezek az intézményi működést hosszú távon is befolyásolják.

A **pécsi Mezőszél Utcai Általános Iskola** ebbe kategóriába sorolta magát: Intézményük 20 éve vesz részt nemzetközi együttműködésekben, pályázatokban. A nemzetközi projektek mindennapjaik részévé váltak. A tanulási-tanítási folyamatok fejlesztése és a jógyakorlatok elsajátítása érdekében európai iskolákat látogatnak meg, az iskola pedagógusai tanfolyamokon vesznek részt. Az iskolalátogatások alkalmával a céljaiknak megfelelően a digitális készségek és kompetenciák fejlesztését vizsgálják. Tapasztalataik beépítése által a tanórák hatékonyabbak, érdekesebbek lettek, a mindennapos tanítási gyakorlatban több Információs és Kommunikációs Technológiai (IKT) eszközt használnak.

A befogadást, elfogadást fejlesztő jógyakorlatok jóvoltából hatékonyabban tudják segíteni magyar és a nem magyar anyanyelvű diákok tanulmányait és beilleszkedését az iskolai életbe. Az inkluzív oktatási környezetet támogató tanfolyamokon keresztül elsajátították a befogadó iskola kialakításához szükséges tanári készségeket. Ezek a tanfolyamok segítettek, hogy mind a tanárok, mind a tanulók nagyobb betekintést nyerjenek a speciális integrációs és befogadási környezetben történő tanítással és tanulással kapcsolatos kérdésekbe. Ráadásul a játék alapú tanítás eszközei új utakat mutatnak a befogadó attitűd erősítésére.

A projektek lehetővé tették, hogy a tanárok fejlesszék idegennyelv-tudásukat, ezáltal növekedett a biztosabb nyelvtudással rendelkezők száma, illetve csökkentek a külföldi tanulók szüleivel való kommunikációs nehézségeik is. A projektekben résztvevők magabiztosabban kommunikálnak és könnyebben és pontosabban megértik az idegen nyelvű szövegeket. A nem nyelvtanár kollégák idegen nyelvi kompetenciája a folyamatos használat, az állandó idegen nyelvi környezet, a projektfeladatok, csoportmunkák és a rendszeres kommunikáció során jelentősen fejlődött.

A szakképzésben az egyéni tanulói mobilitás az Erasmus+ program elődprogramjának, a Leonardo programnak a keretében jelent meg először, kísérleti jelleggel. A kezdeményezés célja az volt, hogy a szakképzésben részt vevő tanulók külföldi szakmai gyakorlatok során nemzetközi tapasztalatot szerezzenek, ezáltal növelve munkaerőpiaci esélyeiket és alkalmazkodóképesség-

güket. Az azóta eltelt időszakban az egyéni tanulói mobilitás a szakképzési Erasmus+ mobilitási projektek egyik alappillérvé vált, amely évente több ezer tanuló számára biztosít lehetőséget szakmai és személyes kompetenciáik fejlesztésére. (Az egyéni tanulói mobilitás a köznevelés területén Erasmus+ programban 2021-ben jelent meg új elemként.)

A magyarországi szakképző intézmények a tanulók számára kötelező szakmai gyakorlatok teljesítésének vagy "csupán" gyakorlati és egyéb munkavállalói és személyes készségeik fejlesztésének érdekében hamar éltek a program által kínált lehetőséggel. A külföldi szakmai gyakorlatok lehetőséget adtak az intézményeknek a hálózatuk bővítésére is. A minőségi gyakorlatok érdekében a tanulási eredmény alapú munkaprogramok kidolgozása, a közös célok megfogalmazása és a diákok értékelésének módjai olyan szakmai tervezést vártak el az intézményektől, amelyek nem állhatnak meg a projekt szintjénél. A szakképzési centrumok jelentős része ma akkreditált, ami feltételezi a stratégiai gondolkodást, az Erasmus+ projektek intézményi céloknak való megfelelését.

A **Veszprémi SZC „SÉF” Vendéglátás-Turizmus Technikum** jól példázza a stratégiai szinthez való tartozást. A tanárok rendszeresen vesznek részt külföldi továbbképzéseken, a tanulók szakmai gyakorlatokon sajátítják el a turizmus nemzetközi szempontjait, és mindez közvetlen hatással van a tanítás gyakorlatára is: az iskola nemzetközi tevékenysége így már nemcsak lehetőség, hanem az intézményi fejlesztés tudatosan alkalmazott eszköze. De ebbe a kategóriába sorolja magát a **Debreceni Szakképzési Centrum Bethlen Gábor Közgazdasági Technikum és Kollégium** is:

"Az intézmény rendszeres és stabil kapcsolatokat ápol más európai és nemzetközi oktatási intézményekkel. A stratégiai szintű Erasmus+ projektmegvalósításunk alapja, hogy több partnerrel együttműködve valósítottunk meg projekteket, mely az oktatást és a kultúrák közötti párbeszédet és tapasztalatcserét is elősegítik. ... A projektfenntartás és a hosszú távú hatásmérés kulcsfontosságú ilyen szintű Erasmus+ projektben. Az intézményünk törekszik arra, hogy indikátorokkal mérje és értékelje a programok hatását, beleértve a résztvevők szakmai fejlődését, a közösségi kapcsolatok erősödését és az oktatási gyakorlatok megújulását.

A projektek révén az oktatásban innovatív és inkluzív módszereket is használunk. Az intézmény olyan programokat valósít meg, amelyek nemcsak a hagyományos tanulási formákat erősítik, hanem kreatív és adaptív oktatási megoldásokat is alkalmaznak, amelyek különböző tanulási stílusokhoz alkalmazkodnak. Nagy hangsúlyt fektetünk a nyelvtanításra és a nyelvtanulásra. Kiemelt figyelmet kap a mobilitás ösztönzése, így a tanulók, az oktatók és más kollégák számára is biztosítanak lehetőséget a külföldi tapasztalatszerzésre, amely elősegíti az európai dimenzió erősödését.

Az intézmény folyamatosan dolgozik saját kapacitásainak fejlesztésén az Erasmus+ projektek által. A projektmenedzsment, a nemzetközi kapcsolattartás és az interkulturális kompetenciák fejlesztése érdekében képzéseket és tréningeket tartunk, amelyek hozzájárulnak az intézmény szakmai fejlődéséhez és a nemzetközi projektek hatékony lebonyolításához. Ezek a tényezők együtt alátámasztják, hogy az intézmény valóban magas szintű Erasmus+ projektmegvalósítást folytat, amely hosszú távú és fenntartható nemzetközi hatásokkal bír."

2.2.3 Mentorálási szint

A nemzetköziesítés legmagasabb lépcsőfokát a **mentorálási szint** képviseli, ahol a **többéves nemzetközi tapasztalat már mélyen beépült az iskola szervezeti kultúrájába és dokumentumaiba**. Az említett felmérés kapcsán a megkérdezett intézmények közül két intézmény (azaz a válaszadók kb. 15%-a) sorolta magát a mentorálási szintet elérték közé. Az ilyen intézmények nem csupán részt vesznek nemzetközi projektekben, hanem azok aktív alakítói és kezdeményezői is. **Az interkulturális nevelés a tanterv részeként** jelenik meg, a pedagógiai programban /szakmai programban hangsúlyosan szerepelnek a nemzetköziesítési célok, és a tanulók globális szemléletének fejlesztése az oktatás szerves része. Az iskolák ilyenkor már nemcsak alkalmazkodnak a külső lehetőségekhez, hanem alakítják is azokat, például hálózatokhoz csatlakozva, közös tananyagokat fejlesztve vagy **partnerintézményeket támogatva**. További tevékenységek, amelyek a mentorálási szintű intézményeket jellemzik: akkreditáció megszerzése és a stratégiai terv folyamatos fejlesztése a visszacsatolások alapján, **nemzetközi hálózatokban való aktív részvétel**, nemzetközi tantervek, tananyagok, módszerek fejlesztése és átvétele, tanári továbbképzések, szakmai disszemináció, **nemzetközi projektek hatásának nyomon követése** és beépítése az értékelési rendszerbe.

Ebbe a kategóriába tartozik az **egri Andrassy György Katolikus Közgazdasági Technikum, Gimnázium és Kollégium** is, amely 18 éve pályázott először a Leonardo program keretein belül. A kezdeti nehézségek után – amit elsősorban a megfelelő partnerek megtalálása jelentett – az iskola a diákok külföldi szakmai gyakorlatainak minőségi teljesítésére fókuszált. A külföldi vállalatoknál alkalmazott tanulási eredmény alapú munkaprogramot és annak hazai bevezetését már a 2020-as szakképzési törvény bevezetése előtt alkalmazták Szakmai Programukba beépítve. Mára 27 ország iskoláival, vállalataival ápolnak kapcsolatot, pályáznak közösen. Több centralizált pályázatban vettek részt, melyek során a cél mindig valamilyen innovatív tanterv és/vagy képzési rendszer fejlesztése volt. Egy ilyen innovációtranszfer program következményeként indították el az EBBD (European Business Behaviour Democracy) képzést, amely az intézmény gazdálkodás és menedzsment technikus diákjai számára nyújt lehetőséget arra, hogy az unió tagállamaiban



igazolják, hogy a tanulmányaik alatt a programban való részvétel során milyen további képességeket sajátítottak el.

Ugyancsak ebbe a kategóriába sorolható a *Salgótarjáni Bolyai János Gimnázium* is, amely évek óta akkreditált Erasmus+ intézményként működik, ahol a nemzetköziesítés a mindennapi tanítási gyakorlat meghatározó elemévé vált. Diákjaik rendszeresen vesznek részt külföldi programokon, tanáraik nemzetközi módszertani képzéseken bővítik tudásukat előre meghatározott stratégia mentén. Az így szerzett tapasztalatokat visszacsatolják a tanórákba és az iskolai élet más területeibe is.

A nemzetköziesítés az oktatási intézmények számára nem csupán a külföldi programokon való részvételt jelenti, hanem egy fejlődési pályát, amely az élményszerű tanulástól a tudatos stratégiai építkezésen át egészen a rendszerszintű, fenntartható működésig vezethet. Az iskolák számára éppen ezért fontos, hogy felismerjék, melyik szinten helyezkednek el, és milyen lépésekkel tudnak elmozdulni a magasabb szintek irányába. A nemzetköziesítés így válhat valódi eszközzé az intézményi megújulás és a tanulók jövőjének formálása érdekében.

A nemzetköziesítés szintjeinek megértése és tudatos kezelése elengedhetetlen az iskolai fejlődéshez. Míg a projekt szint az első lépéseket, a tapasztalatszerzést szolgálja, addig a stratégiai szint már az intézmény célrendszerének részeként kezeli a nemzetközi együttműködéseket. A mentorálási szint pedig a teljes intézményi működésbe integrálja a nemzetköziesítést, és mintát ad más intézmények számára is.

Az út minden szinten értékes, de a hosszú távú és fenntartható fejlődés érdekében érdemes célként kitűzni, hogy a nemzetköziesítés ne csupán lehetőség, hanem intézményi eszköz is legyen a modern oktatás fejlesztésében.

2.3 Az intézményi nemzetköziesítési stratégia kialakítása

2.3.1 A nemzetköziesítés és az intézményfejlesztés kapcsolata: az intézmény jövőképe

A tudatosan felépített nemzetköziesítési stratégia nagymértékben segítheti az intézményfejlesztési folyamatokat, mivel új megközelítéseket, innovációkat hozhat az iskolai gyakorlatba. **A nemzetköziesítési stratégia szervesen illeszkedik az egyéb intézményi stratégiákhoz**, célkitűzésekhez: az intézmény egészének fejlődését, jövőképeének alakítását szolgálja, illetve kiegészíti és erősíti az intézményfejlesztési folyamatokat. Alapelemei szorosan kapcsolódnak az intézményi dokumentumokban deklarált, a jövőképpen megfogalmazott, a mindennapokat és az oktatási-nevelési elveket is meghatározó értékekhez és szokásrendhez.

Az iskola belső struktúrája, szervezeti kultúrája és normái egyaránt befolyásolhatják, hogy milyen módon közelíti meg a nemzetköziesítést: egy innovációra nyitott intézmény a nemzetköziesítési stratégiában is nagy hangsúlyt fektethet például a digitális együttműködésekre és a virtuális nemzetközi projektekre. A már meglévő, az intézményi gyakorlatban **bevált**, innovatív **tanulási**

módszerek, eszközök és pedagógiai megközelítések a nemzetköziesítés révén **kiegészülhetnek a külföldi intézmények joggyakorlataival és innovációival**, ezáltal elősegíthetik az egész iskolai közösség fejlődését, tovább növelve az oktatásban résztvevők tudásának versenyképességét.

A közösen kialakított és deklarált iskolai hagyományok és azok tisztelete megalapozhatja a nemzetköziesítési stratégiába építhető kulturális csereprogramokat és a közös projekteket, amelyeken keresztül a diákok megoszthatják saját nemzeti és iskolai értékeiket, kulturális örökségüket más országok tanulóival, valamint megtanulhatják tiszteletben tartani más kultúrák értékeit. Mindez alátámasztja az intézmény arra irányuló törekvéseit, hogy sokrétűen fejlesztesse a diákok idegen nyelvi kommunikációját, vagy ösztönözze a diákok önállóságát és kezdeményezőképességét.

Az intézmények számára egyre fontosabb a helyi közösségekkel, vállalatokkal, a regionális szervezetekkel és intézményekkel való kapcsolódás: a hálózatosodás. Ugyanakkor az **együttműködésnek a nemzetközi térben való kiterjesztése tovább növeli az iskola hálózatosodását** és az egymástól való tanulás lehetőségeit. Egy intézmény fenntarthatósági stratégiája jelentős tapasztalattal gazdagodhat a nemzetközi együttműködések révén, a tanulók, a pedagógusok és az oktatók részvétele a fenntartható fejlődést célzó, környezettudatos megoldásokra épülő projekteken pedig még hatékonyabban segíti a környezettudatosság eszméjének elterjesztését az intézményi közösségben.

A **Kaposvári Munkácsy Mihály Gimnáziumban** a kilencvenes évektől fogva léteznek nemzetközi programok, és 2013 óta az Erasmus+ program része az intézmény stratégiájának.

„Erasmus-tervünkben egyik kiemelt célunk, hogy diákjaink és munkatársaink minél szélesebb körben legyen ismert és elfogadott a fenntarthatóság eszméje. Ennek érdekében évről évre egyre több pedagógus vesz részt olyan mobilitásokon, amely ennek fejlesztésére irányul, illetve a diákmobilitások tematikája is illeszkedik ehhez a kiemelt célhoz: fogyasztói tudatosság, újrahasznosítás, az ökológiai lábnyom csökkentése, a hulladék újrahasznosítása. Ezek a mobilitások aztán a tudásmegosztás révén bekerülnek az iskolai programokba, projektnapokba, az iskolai közösségi megmozdulásokba, melyek segítik elérni célunkat: az ökoiskola cím elnyerését.”

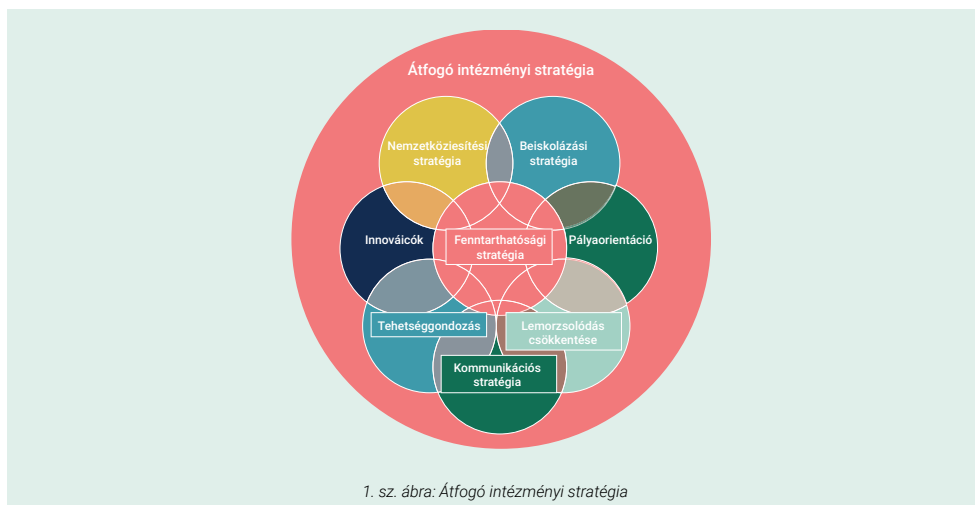
Az intézmények számára kiemelkedő jelentőséggel bír, a **kompetenciafejlesztésre, tehetséggondozásra irányuló** vagy éppen a **korai iskolaelhagyás ellen** kialakított **stratégia kulcstényezője is lehet a nemzetköziesítés**: az intézmények új szemléletet, változatosabb módszereket és értékelési formákat, joggyakorlatokat integrálhatnak a mindennapi oktatási-nevelési folyamatokba, amelyek növelik a tanulási motivációt. A külföldi tapasztalatok ösztönzik a kreativitást, a problémamegoldó képességet és a kritikus gondolkodást, a mobilitási programok pedig újabb motivációt adnak a tanulásra, és fejlesztik a tanulók és a tanárok nyelvtudását.

Az intézmények pedagógiai programja, illetve szakmai programja a legtöbb esetben tartalmazza a **személyiség- és közösségfejlesztésre** irányuló erőfeszítéseket, a konstruktív kommunikáció kialakításának igényét, **egymás tiszteletben tartását** és a toleráns együttélés szabályait. Mindezek a **kompetenciák** nagyon jól fejleszthetők az **interkulturális projekteken**. Amennyiben az intézmény számára a pedagógiai/szakmai programjában megfogalmazott alapérték a toleráns,

befogadó szemlélet, akkor a kulturális sokszínűséget támogató nemzetközi tevékenységek és projektek meghatározó elemei lehetnek a nemzetköziesítési stratégiájának: jelentős partneri igény jelenhet meg diákcseraprogramokra, nemzetközi rendezvényekre, online és fizikai projektekre, külföldi mobilitásokra.

Az intézmény beiskolázási stratégiájának is szerves részévé válhatnak a nemzetközi együttműködések: a pedagógusok és oktatók korszerű ismeretekhez juthatnak, erősödik és kibővül az intézmény kapcsolatrendszere, ismertsége és elismertsége. Összességében mindez versenyelőnyt biztosít a részt vevő intézményeknek: vonzóbbá válnak a tanulók és a szülők számára, ami jelentős előnyt jelent a beiskolázás tervezésekor, valamint segíthet a képzési struktúra folyamatos fejlesztésében is.

Az intézményi munkaerőpiaci és/vagy pályaválasztási stratégia szempontjából is számottevő, hogy a diákok nemzetközi környezetben gyarapíthatják tudásukat és fejleszthetik készségeiket, ezáltal növelhetik versenyképességüket a felsőoktatásba való bekerülés és munkavállalás terén. A résztvevők nemzetközi tapasztalatokra tehetnek szert a különböző kulturális és szakmai elvárások tekintetében, ami hozzájárul a munkaerőpiacra való sikeres belépéshez is.



2.3.2 Helyzetelemzés és intézményi szükségletek

Mint már korábban kifejtettük, a nemzetköziesítés hosszú folyamat, amelynek több szintje, több rétege van: az intézmény kiinduló helyzete, struktúrája, az intézményi fejlesztési célok és erőforrások együttesen határozzák meg, hogy milyen ütemben és módon tud kibontakozni. Kijelenthető, hogy ha létezik egy olyan szervezeti struktúra, amelyben az elkötelezett vezetői irányítás mellett megvannak azok a kulcsemberek, akik kezdeményezni és irányítani tudnak egy folyamatot, valamint működik olyan támogató szervezeti kultúra, amelynek része, hogy a szervezet tagjainak jelentős része képes a megújulásra és igénylik is azt, akkor a kezdő lépések után gyors ütemben fog fejlődni a nemzetközi kapcsolatrendszer, és egyre többen vonódnak majd be a közös munkába.

Első lépésként a már korábban **nemzetközi kapcsolatokkal rendelkező, elkötelezett** és - valamilyen szinten - idegen nyelveket ismerő és beszélő **tanárok kis csoportját** érdemes azonosítani, legalább 3-4 főt, akik az alapját alkotják majd egy formális és /vagy informális csoportnak, együttműködve az újonnan bevonható, érdeklődő kollégákkal. Ezen csoport feladata lesz, vezetői támogatás mellett, az **intézményi nemzetköziesítési stratégia kialakítása**. A kialakuló teamben meghatározó, hogy a legalább egy elkötelezett vezető mellett legyenek olyan kollégák, akik jól ismerik az intézményi folyamatokat.

A csoportnak először a rendelkezésre álló intézményi **dokumentumokat** (pl. pedagógiai program, intézményi önértékelés, önfejlesztési terv/intézkedési terv a köznevelésben; szakmai program, minőségirányítási rendszer a szakképzésben, elégedettségi mérések, szervezeti és működési szabályzat) szükséges a nemzetköziesítés szempontjából **tanulmányoznia**, ezután következhet egy **helyzetkép kialakítása**, például SWOT-analízis (Strengths-Weaknesses-Opportunities-Threats, vagyis Erősségek-Gyengeségek-Lehetőségek-Veszélyek) segítségével. Az önértékelés elindítása-kor az alábbi kérdések segíthetnek feltérképezni az intézmény erősségeit és gyengeségeit, majd azonosítani a lehetőségeket és az esetleges veszélyeket, amelyek hátráltathatják a nemzetköziesítési törekvéseket.

- Milyen nemzetközi kapcsolatokkal rendelkezik az intézmény, hogyan változott ez az évek során?
- Milyen **új igények, elvárások** jelentek meg a diákok, szülők és a fenntartó részéről?
- Milyen, a nemzetköziesítésben fontos szerepet játszó, de esetlegesen egymástól elszigetelt módon létező, nem intézményi szinten hasznosuló lehetőségekkel éltek az intézmény pedagógusai, oktatói, szakmai csoportjai a korábbiakban (pl. hagyományos cserekapcsolatok, testvérvárosi együttműködések, virtuális eTwinning projektek, Határtalanul program, Visegrádi Alap együttműködési programja, Európai Parlament Nagykövet Iskola, UNESCO társult iskolák hálózata, Erasmus+ program)?
- **A korábbi nemzetközi együttműködések milyen célokat** szolgáltak? Hány tanulót, kollégát sikerült bevonni a megvalósított nemzetközi programokba?
- Van-e az **intézmény dokumentumaiban** nyoma a **nemzetközi partnerségeknek**? Meghatározóak-e ezek az oktató-nevelő munka mindennapjaiban?
- Milyen **eredményei** voltak az együttműködéseknek? Hogyan támogatták ezek a tanulók kompetenciáinak (idegen nyelvi, interkulturális stb.) fejlődését és a munkatársak önképzését?
- Szerepet játszik-e az intézmény a külföldi tanulók/oktatók, szakmai látogatások, meghívott szakértők fogadásában is, vagy elsősorban küldő intézményként működik sikeresen?
- Milyen **jógyakorlatok** vannak az intézménynek, és ezek megfelelően dokumentáltak-e? Mivel tudunk hozzájárulni a nemzetközi együttműködésekhez?
- Milyen iskolai értékek, hagyományok támogatják a nemzetközi nyitottságot?
- Mi nehezíti jelenleg a nemzetköziesítést? Hol vannak elakadások?
- Tapasztalunk-e visszajelzéseket, amelyek arra utalnak, hogy javítani kellene például a belső vagy külső kommunikáción?
- Van-e **belső támogatottság**, kellő motiváció és tudás munkatársak körében a fejlődésre?

A **Salgótarjáni Bolyai János Gimnázium** hosszú évek óta rendelkezik szerteágazó nemzetközi kapcsolatokkal, amelyeknek részét képezik a hagyományos cserekapcsolatok, a Határtalanul program, a külföldi tanulmányutak és az Erasmus+ program is. Az intézmény évről évre keresi és összekapcsolja azokat a lehetőségeket, amelyekkel bővítheti nemzetközi kapcsolatait. Ezt Erasmus-tervükben is célul tűzték ki és a pedagógiai programjukban is megfogalmazták. Az iskola az Európai Parlament Nagykövét Iskolája címet is viseli, és ezt a területet is sikerrel kapcsolja össze egyéb nemzetköziesítési törekvéseivel:

„2025-ben éppen a mi iskolánk nyerte meg országos szinten a „4 FOR EUROPE” verseny döntőjét. A két program nálunk szorosan összekapcsolódik: a „4 FOR EUROPE” nagykövetei (a seniorok - a tanárok és a juniorok - a diákok) a legaktívabb résztvevői és támogatói az Erasmus+ programoknak is, és segítenek a projektek megvalósításában.”

2.3.3 A szükségletek megfogalmazása

A szisztematikus helyzetelemzést követheti az **intézmény szükségleteinek azonosítása** és megfogalmazása. A szükségletek elemzése a helyzetelemzéshez hasonlóan szisztematikus információgyűjtési folyamat, amelyhez meg kell találnunk azokat a módszereket, amelyek a legjobban segítik a szervezet fejlesztési igényeinek pontos leírását. Tulajdonképpen az intézmény stratégiai folyamatait szükséges körbejárunk abból a perspektívából, hogy a nemzetköziesítés milyen módon tudja ezeket elősegíteni.

Ehhez többféle módszert igénybe tudunk venni: élhetünk például az érték- és elismerés alapú feltárás, az Appreciative Inquiry (AI) módszerével, melynek lényege, hogy megtaláljuk a szervezetben azokat az értékeket, erőforrásokat, sikeres tapasztalatokat, amelyek működőképesek, és hosszú távon lehet rájuk építeni, hiszen ezeket érdemes majd a tervezéskor alapul venni. Személyes team megbeszélések során kialakíthatunk például egy, az ok-okozati összefüggésekre rávilágító halszálla-diagramot is, amelyen ábrázoljuk és feltárhatjuk az intézményi problémákat és azonosíthatjuk azokat a szükségleteket, amelyekre a nemzetköziesítés elindítása vagy kiterjesztése megoldást tud nyújtani.

A szükségletek azonosítása, elemzése, csoportosítása és rangsorolása után történhet meg **azon szükségletek kiválasztása**, amelyekre intézményi szintű választ adhatunk a **nemzetköziesítésben rejlő lehetőségek kiaknázásával**, és amelyek mentén megtervezhetjük stratégiai céljainkat.

2.3.4 A nemzetköziesítési team szerepe

Amikor a **nemzetköziesítési stratégia** és együttműködések **megtervezéséhez** hozzákezdünk, szükségünk lesz a már fentebb említett, **lelkes kis csapatra**, amelynek tagjai magukénak érzik az intézmény fejlesztési folyamatait, és személyes motivációval is rendelkeznek a nemzetköziesítés fejlesztésére. Ezt a kis csapatot azonban szükséges a stratégia és a célok tervezésekor bővíteni, majd az egyre növekvő teamben a szerepeket megfelelően azonosítani.

A **vezető/koordinátor** lesz az a személy, aki összefogja a csapatot az intézmény nemzetköziesítését célzó lépések megvalósítása érdekében, folyamatosan áttekinti a végrehajtást, kapcsolatot tart a partnerekkel, és figyelemmel kíséri az egész nemzetköziesítési csoport munkáját. A koordinátornak nagyon fontos felelőssége van az eredmények értékelésében és a visszacsatolásban, illetve a folyamatos partneri tájékoztatást illetően is.

Amikor a nemzetköziesítési munkacsoportot tervezzük, elengedhetetlen, hogy a személyek bevonásakor a szereplők egyéni készségeit, személyiségjegyeit és teherbírását is figyelembe vegyük: érdemes tisztázni, hogy ki milyen szerepet tölthet be a csoportban, milyen szakmai kompetenciákra van szükség egy-egy részterület irányítására vagy végrehajtására. Gyakran találkozunk olyan csapattagokkal, akik egy-egy területet nagyon mélyen ismernek, a saját területükön **specialisták**, mindig vannak jó ötleteik. Ezzel szemben a **generalisták** nem feltétlenül rendelkeznek minden területen megfelelő mélységű szaktudással, viszont nagyon jól értik a területek közötti összefüggéseket, kiváló kérdéseket tudnak feltenni, és új lehetőségeket fedeznek fel, amelyek tovább viszik a csapat munkáját. Az **innovátorok**on kívül természetesen szükség van azokra, akik folyamatosan figyelnek a szabályokra, költségvetésre, határidőkre, és intézik az **adminisztratív ügyeket**.

A **Dabasi Táncsics Mihály Gimnáziumban** a külföldi partnerintézményeinkkel való kapcsolattartás és a diákmobilitások szervezése elsősorban a nyelvtanárok feladata volt, de az intézményben gyorsan felismerték, hogy szükség van a csapat bővítésére és nem nyelvszakos kollégák bevonására is:

„A nem idegen nyelv szakos kollégák nyelvtudása bizonytalan, ezért iskolai szintű nyelvtanfolyamot szervezünk számukra, illetve támogatjuk a külföldi nyelvtanfolyamokon való részvételüket, hogy nyelvi képességeik fejlődjenek, és magabiztossá váljanak nemzetközi környezetben. A nemzetközi kapcsolatok ügye kezdetben egy-két kolléga kezében összpontosult, távozásukkal azonban megakadtak a folyamatok, ezért szükségessé vált egy munkacsoport felállítása a vezetőség, a nyelvtanárok és a gazdasági munkatárs bevonásával, hogy a munka gördülékenyen haladhasson.”

2.3.5 A célok meghatározása

Az önértékelést, helyzetelemzést és a szükségleteink megfogalmazását követően kerülhet sor annak meghatározására, hogy a nemzetköziesítés területén milyen **fejlesztéseket** szeretnénk megvalósítani. Az elemzés alapján lényeges a világos célkitűzések megfogalmazása: ezek a célok kapcsolódhatnak például a külföldi kapcsolatok számának bővítéséhez, a mobilitások számának vagy a bevont résztvevők számának növeléséhez, egyes stratégiai területeken az intézményi célokkal összehangolt programokhoz. Céljainkat irányíthatjuk továbbá a résztvevők interkulturális és digitális kompetenciájának fejlesztésére vagy fenntarthatósági célokra, de célul tűzhetjük ki az idegen nyelvi készségek fejlesztését, a tanári továbbképzések számának növelését, virtuális partnerségek kialakítását vagy akár a képzési program bővítését is.

A világos és konkrét, mérhető **célok megfogalmazása** történhet többféle modell alapján is: választhatunk SMART elvek szerinti megfogalmazásokat, vagy előnyben részesíthetünk más megközelítést is, például a CLEAR vagy a FAST modelleket.

A **SMART modell** alapján (Specific, Measurable, Achievable, Relevant, Time-bound) a céloknak specifikusnak, azaz minél pontosabban meghatározottaknak kell lenniük, törekedni kell tehát a rövid, nagyon egyértelmű megfogalmazásokra. A cél legyen továbbá mérhető, azaz világosan derüljön ki a megfogalmazásból, hogy miként fogjuk mérni a céljaink elérését (pl. konkrét, leírható, mérhető tanulási eredményeket foglalmazunk meg). Fontos, hogy a céloknak reálisaknak, az intézmény számára elérhetőeknek kell lenniük, azaz igazodjanak az iskola erőforrásaihoz és lehetőségeihez, és relevánsnak kell lenniük ezen túlmenően az iskola hosszú távú stratégiájához és a pedagógiai/szakmai programjához viszonyítva is, hiszen ez biztosítja az eredmények hosszú távú beépülését. Az is hangsúlyos szempont, hogy a célok legyenek időhöz kötöttek, azaz meghatározott időkereten belül szükséges elérni ezeket a célokat. A SMART célok megfogalmazása tehát segít a nemzetköziesítés hatékony, időben meghatározott megvalósításában, és egyértelműen mérhetővé teszi a fejlődést.

Amennyiben más szempontokat is figyelembe kívánunk venni a célok meghatározásánál, alkalmazhatunk rugalmasabb, a folyamatos fejlődést, az együttműködést és az új kihívásokhoz való alkalmazkodást jobban támogató modelleket is, például a vállalati szférában kifejlesztett, de akár a nemzetköziesítési stratégiára is vonatkoztatható **CLEAR** (Collaborative, Limited, Emotional, Appreciable, Refinable) vagy **FAST** (Frequently discussed, Ambitious, Specific, Transparent) modelleket, amennyiben az adott stratégia folyamatos fejlődést és gyakori értékelést igényel, vagy olyan célokat foglalmazunk meg, amelyek kiemelik az érzelmi motivációt, rugalmasak, és fontos bennük például a csapatmunka és a folyamatos fejlődéshez való alkalmazkodás.

2.3.6 A célok megvalósításának elemei

2.3.6.1 Pályázati finanszírozás/támogatások megteremtése

A nemzetköziesítési stratégia megvalósításának egyik kulcseleme a megfelelő finanszírozás, a pénzügyi források megtervezése, a pályázati lehetőségek felkutatása, valamint egy átlátható költségvetési rendszer fenntartása. Minél több hazai és európai pályázaton veszünk részt és minél több támogatót igyekszünk bevonni a folyamatba, annál hosszabb távú és kiegyensúlyozottabb, azaz fenntarthatóbb lehet a stratégia tervezésünk.

A legtöbb pályázat esetében természetesen szükség lehet a pályázati források kiegészítésére, **önrész megteremtésére** is. Ebben az esetben kulcsfontosságú, hogy az iskola megtalálja azokat a lehetőségeket, egyéb forrásokat és támogatókat, például helyi önkormányzat, a régió vállalatai, helyi cégek, alapítványok támogatása, amelyek segítségével átlátható módon szerezhet forrásokat és kiegészítheti a költségvetését. Bátran támaszkodhatunk egy, már kiépített, jól működő alumni hálózatra is, így a volt diákok vagy szülői közösség támogatásai és tapasztalatai is kiválóan hasznosulhatnak, növelve a bevonódás mértékét és a partneri elégedettséget egyaránt.

A **Dabasi Táncsics Mihály Gimnáziumban** a nemzetközi programoknak már jelentős hagyományai voltak a korábbi években is, ám az Erasmus+ pályázati források lehetővé tették, hogy egyre több kevesebb lehetőséggel rendelkező tanulót vonjanak be a nemzetközi projektekbe:

„Az Erasmus+ pályázatok előtt a diákoknak jelentős önrészt kellett vállalniuk a nemzetközi projektekben való részvételhez. Kaptunk ugyan támogatást gimnáziumunk alapítványától, de a kevesebb lehetőséggel rendelkezők csak kis arányban tudtak a projektekben részt venni. Az Erasmus+ pályázatok lehetővé teszik, hogy önerő nélkül is megvalósulhassanak a projektek, és a kevesebb lehetőséggel rendelkezők is nagyobb számban csatlakozhassanak.”

2.3.6.2 Nemzetközi tanári és diákmobilitások, együttműködések szervezése, nemzetközi programok tervezése

Az **Erasmus+ KA1 mobilitási projektek** révén a pedagógusok, az oktatók és tanulók nemzetközi tréningeken, workshopokon, szakmai gyakorlaton, versenyeken vehetnek részt, az **Erasmus+ KA2 partnerségi együttműködések** pedig támogatják az innovációt az oktatási intézmények és más szervezetek, vállalkozások között nemzetközi mentorálással. (Mindkét pályázati kategóriáról részletesebb leírást adunk e kiadvány 5. fejezetében.) Ezen lehetőségek igénybevételére pályázatot szükséges benyújtani a Tempus Közalapítványhoz, amely a beérkező pályázatokat a benyújtott szakmai tartalom és költségvetés bírálata után finanszírozásban részesítheti.

Kiváló lehetőség a nemzetköziesítés elindítására, ha az intézményben - a fizikai mobilitások tervezése mellett - virtuális nemzetközi partnerségeket is létrehozunk. Ehhez igénybe vehetjük az **eTwinning programot** (ld. 4. fejezet). Ezekben a virtuális projektekben vagy a blended mobilitás alkalmával tarthatunk közös online tanórákat, videokonferenciákat, sor kerülhet közös tananyagfejlesztésre vagy digitális alkalmazások tudatos beépítésére a mindennapi oktatási gyakorlatba.

További jógyakorlat az is, ha **külföldi szakértőket, kollégákat, csoportokat** hívunk meg intézményünkbe, akik bemutatják a saját intézményi vagy egyéni szakmai jógyakorlataikat, és segíthetnek azt a fogadó intézmény kultúrájába beágyazni. Nagyon hatékony módja a tudásmegosztásnak – és egyben pályázat-megvalósítóként kötelezettség is –, hogy az intézmény részt vegyen az európai oktatási térség kialakítására irányuló hálózatok megteremtésében, és ne csak küldő, hanem fogadó félként is bekapcsolódjon ebbe a stratégiailag kiemelt feladatba.

2.3.6.3 Új, innovatív oktatási-képzési módszerek beépítése

Az oktatás nemzetköziesítésének folyamata nem merül ki a mobilitási lehetőségek tervezésében és lebonyolításában. Mindezek alapvetően azt a célt szolgálják, hogy az intézmény az új pedagógiai/oktatási módszereket hatékonyabban bevezethesse mindennapi gyakorlatába. A mobilitások és az együttműködések során megvalósuló interdiszciplináris tanulás segíti a tanulókat abban, hogy a saját környezetükben tapasztalt jelenségeket nemzetközi összefüggéseiben is megismerhessék, majd saját gyakorlatukra vonatkoztathassák. Az élménypedagógia, a projektalapú oktatás, a CLIL, a STEM/STEAM módszerek vagy a szimulációs feladatok (pl. vita, érvelés) könnyebben beágyazódhatnak az intézményi gyakorlatba a nemzetközi együttműködések nyomán.

A megvalósítás során a **kollaboratív tanulás** szintén központi szerepet játszik, hiszen a **nemzetközi projektek sikeressége** a csapatmunkán és a kulturális különbségek kezelésén is múlik, valamint kulcsfontosságú a pedagógusok és oktatók nemzetközi szakmai fejlődése is (pl. tanulmányutak, közös képzések, job shadowing), hiszen az új módszerek bevezetését minden esetben a tanárok személyes tapasztalatai és innovációra való hajlandósága határozza meg.

Természetesen az intézmény az új módszerek beépítését akkor tudja igazán hatékonyan megvalósítani, ha előzetesen felmérte, hogy milyen jógyakorlatokkal rendelkezik, és mely területeken szorulna fejlesztésre, ezzel lehetőséget teremtve arra, hogy minél nagyobb sikerrel kapcsolódjon bele a nemzetközi tudásmegosztás folyamatába.

A külföldi tapasztalatok a szakképzésben lehetőséget adnak arra is, hogy a diákok megismerjék a nemzetközi munkaerőpiacot, szakmai tapasztalatot szerezzenek, valamint fejlesszék idegen nyelvi és interkulturális kompetenciáikat. Ez nemcsak az egyéni fejlődést szolgálja, hanem hozzájárul a szakképző intézmény oktatási színvonalának emeléséhez, a versenyképesség növeléséhez is.

A Veszprémi SZC „SÉF” Vendéglátás-Turizmus Technikum és Szakképző Iskola beiskolázási stratégiájában is kiemelkedő szerepe van az intézmény nemzetköziesítésének:

„Az iskola népszerűsége megnőtt: intézményünket azért választják a szülők, mert gyermekeik kijuthatnak külföldre, ahol tanulnak, fejlődnek, önállósodnak. Az Erasmus+ külföldi mobilitások hatására vezettük be az iskolában a tömbösített képzést: az elméleti és az iskolai gyakorlatot itthon, a külföldi gyakorlatot (4 hónap) egy másik országban teljesítik a tanulók. Így az elméleti tananyagból sincs lemaradás.”

Az új, módosított tananyagok hatására az oktatás minősége is javult: pl. idegen nyelvi tanmeneteket „Felkészítés az interjúra” tananyagrészekkel bővítették.

2.3.6.4 Az iskolai közösség érzékenyítése

A nemzetköziesítés sikeressége nemcsak a projektekben közvetlenül részt vevő diákoknak és pedagógusoknak/oktatóknak a mobilitásokban megvalósított tevékenységein múlik, hanem azon is, hogy az egész iskolai közösség milyen mértékben válik **nyitottá a globális szemléletre**. Ennek érdekében fontos, hogy érzékenyítő programokat vezessünk be, amelyek támogatni fogják a diákokat, pedagógusokat/oktatókat abban, hogy elfogadóbbá váljanak más kultúrák iránt. Az intézményben szervezett tájékoztató napok, rendezvények, tematikus hetek és projektnapok segítenek a félelmek és sztereotípiák lebontásában, és lehetőséget adnak más országok hagyományainak, nyelvének és szokásainak megismerésére.

A **Pécsi Mezőszél Utcai Általános Iskolába** egyre gyarapodó számban érkeznek nemzetközi környezetből a diákok: mivel Pécs egyetemi város, egyre több külföldi család költözik Pécsre.

„Az iskolánkba eddig érkezett és várhatóan még érkező nemzetközi tanulók és szüleik jellemzően nem Európából, hanem számunkra még ismeretlen kultúrákból érkeznek, pl. Indonézia, Irak, Japán. Az interkulturális tudás és készségek fejlesztése legalább annyira fontos a mindennapokban való aktív létezéshez, boldoguláshoz, mint a nyelvtudás vagy a közös nyelven való aktív kommunikáció.... A tanfolyamok segítettek, hogy nagyobb betekintést nyerjünk a speciális, integrációs és befogadási környezetben történő tanítással és tanulással kapcsolatos kérdésekbe.”

Emellett fontos a személyes történetek megosztása is: a **vendégelőadók, a nemzetközi diákok** vagy tanárok **tapasztalatainak meghallgatása** közvetlenül növeli a bevonódás mértékét a diákok és tanárok/pedagógusok/oktatók körében, a szülők és a helyi közösségek bekapcsolása pedig tovább erősítheti a szemléletformást. Hiszen a nemzetköziesítés nemcsak az iskolában, hanem a szélesebb társadalmi környezetben is hatást vált ki.

A **Kecskeméti Széchenyivárosi Arany János Általános Iskola** az Ökoiskola Hálózat tagjaként nemzetközi projektjeiben is nagy hangsúlyt helyez a környezettudatos programokra és azok megvalósítására, így az egész iskolai közösség számára hasznosulnak a nemzetközi programok. Az intézmény más programok megvalósítását is sikerrel kapcsolja össze a nemzetköziesítéssel, hogy minél szélesebb körben vonja be a partneri közösséget a projektjeibe:

„Az iskolában hagyomány az országismereti verseny angol és német nyelvekből. Ennek megfelelően 2025-ben a nemzetköziesedés volt a verseny kulcsmondata. Több ország és nemzet kultúrájában és hagyományaiban mélyülhettek el a tanulók, így több területen is beletekintést nyertek az ott élők életébe.”

Céljaink megvalósításához közelebb visz bennünket, ha felmérjük, hogy az intézményben korábban milyen programokat, projektnapokat valósítottunk meg, milyen tagozataink, tehetséggondozó programjaink vannak, milyen szakköröket, versenyeket, tudásmegosztó fórumokat, tájékoztatókat szervezünk, majd végiggondoljuk, hogy ezeket hogyan lehetne átalakítani, kiegészíteni a nemzetközi projektekben szerzett új ismereteinkkel. Tapasztalni fogjuk, hogy ezek kisebb módosításával és/vagy kibővítésével nagymértékben növelhetjük a nemzetközi projektjeink hatását és hasznosulását.

A tatai **Eötvös József Gimnázium és Kollégium** vezetése az Erasmus+ által támogatott programokat úgy tervezi meg, hogy minden tagozatukról tudjanak 10. és 11. évfolyamos diákokat bevonni a tevékenységekbe. A természettudományos tagozat számára például – építve a korábbi tapasztalatokra – közös kutatási projektek megvalósítását tűzték ki célul.

„A németországi Otto von Taube gimnázium diákjai és saját tanulóink 4-5 fős vegyes csapatokban közös kutatási, mérési és tervezési tevékenységeket végeznek, és egy – a témához kapcsolódó – közös eszközt is fejlesztenek. ...A tevékenység rendszeres online megbeszéléseket, közösen szerkesztett dokumentumokat és közösen épített eszközöket jelent. Ez és az ehhez hasonló tevékenységek jelentős mértékben fejlesztik diákjaink kreativitását, problémamegoldó képességét, fejlődnek a szociális készségeik, megélik a közös munka eredményéhez való hozzájárulás örömét és felelősségét.”

2.3.6.5 Az intézményi infrastruktúra fejlesztése

Az *intézményi infrastruktúra fejlesztése* elengedhetetlen a nemzetköziesítés sikeressé tételéhez. Ez azonban nemcsak a fizikai tér, a tantermek és közösségi terek és a digitális eszközök megújítását jelenti, hanem azt is, hogy lépéseket teszünk egy **nyitott, fenntartható és befogadó környezet kialakítására**. Kiemelten fontos a résztvevők biztonságának fókuszba helyezése, legyen szó digitális biztonságról, internetkapcsolatról, a fizikai környezetről (tantermek, közösségi terek), utazásról, egészségügyi és megfelelő mentálhigiénés szabályokról, interkulturális vagy szakmai, idegen nyelvi támogatásról. Mindehhez ugyan anyagi és szellemi erőforrásokat szükséges biztosítani, ezen feltételek kialakítása az egész intézményi közösség érdekeit fogja hosszú távon szolgálni.

Hasznos, ha az iskola gondoskodni tud olyan **fenntartható megoldásokról**, amelyek kiemelt fontosságúak a nemzetközi projektekben (pl. zöld közlekedés, kerékpártárolók, műanyag palackok használatának csökkentése, fenntartható szálláslehetőségek stb.), és ezek elérhetők nemcsak az intézmény saját tanárai és tanulói, hanem a küldő országok résztvevői számára is.

Egy nemzetközi kapcsolatokra nyitott intézmény tehát rendelkezik vagy fokozatosan lépéseket tesz a megfelelő technológiai, fizikai és szervezeti háttér kialakítására, amely hatékonyan támogatja a résztvevők együttműködéseit.

2.3.6.6 Fenntarthatóság és zöld mobilitások

A nemzetköziesítés nemcsak kulturális és szakmai tekintetben fogja gazdagítani a résztvevőket, hanem hozzájárul egy fenntarthatóbb világ kialakításához is: legfontosabb hatása a nemzetköziesítés során felmerülő **szemléletformálás**, mivel a fenntartható iskolai projektekkel az intézmények példát mutathatnak a zöld szemlélet terén, és ez hosszú távon is beépül a tanulók gondolkodásába.

Talán ez az a terület, amelyen az iskolák döntő többsége már rendelkezik jogyakorlatokkal, amelyeket könnyen lehet nemzetközi kontextusba helyezni. A fenntarthatóság egyik lehetséges beépülése, hogy az iskolák együttműködések hozhatnak létre olyan intézményekkel, amelyek a fenntarthatóság terén élen járnak, és amelyek segítenek gyakorlati tapasztalatokat nyújtani, és szívesen megosztják jogyakorlataikat. A tanulók részt vehetnek olyan nemzetközi programokban, amelyek **zöld iskolai kezdeményezésekre, környezetvédelmi akciókra** vagy a fenntarthatósággal kapcsolatos témákra fókuszálnak, mint pl. az ökológiai lábnyom csökkentése. Természetesen az erre irányuló projektek nem maradhatnak elszigeteltek: az iskolai mindennapokba is érdemes bevezetni a nemzetközi együttműködések során megismert fenntartható megoldásokat, pl. hulladékmentes rendezvények szervezése, helyi termékeket használó iskolai büfé üzemeltetése, a Házirendbe épített, energiatakarékos működés elősegítő, közösen kialakított szabályok, témahek szervezése.

Zöld mobilitások tervezése esetében az utazásoknak csökkennek az ökológiai hatásai, ami tovább segíti a fenntartható szemlélet beépülését az intézményi gyakorlatba. A fizikai mobilitások helyett érdemes online együttműködések választani, vagy a fizikai mobilitásokat kiegészíteni online

együttműködésekkel, így csökkentve az utazások számát. Az eTwinning projektek és az online nemzetközi kurzusok erre kiváló lehetőséget biztosítanak.

A diákok is aktív szerepet vállalhatnak fenntarthatósági projektek megtervezésében, ezekhez kapcsolódóan a diáktaik mozgósításában és a figyelemfelkeltésben, pl. nemzetközi fenntarthatósági programokba való bevonódásban, faültetési akciókban vagy helyi közösségi zöld kezdeményezésekben.

A tatabi *Eötvös József Gimnázium és Kollégium* közössége felismerte, hogy a pedagógiai munka egyik legfontosabb területe a természetes környezet védelme, amely csak az éghajlatváltozás elleni küzdelemmel együtt értelmezhető:

„Ez országghatárokon is átívelő feladat, melyben a lokális cselekvés mellett hosszú távon óriási szerepe van az együttműködésre való törekvésnek és képességnek. Célként megfogalmaztuk, hogy a diákok olyan közös szellemi és tárgyi alkotásokat hozzanak létre, amelyek alkalmasak lehetnek mások probléma iránti érzékenyítésére, majd jógyakorlatként való elterjesztésére (pl. weboldalon történő tudásmegosztás új tartalmakkal, jól dokumentált módon megvalósítható eszközök készítése). A partnerkapcsolatok alkalmat teremtenek arra, hogy a kutatómunkák során ezekre a célokra fókuszáljunk, diákjaink megismerjék a partneriskolákban és családokban kialakított szokásokat, és a tanításban jógyakorlatokat lássunk.”

2.3.6.7 Digitális együttműködések

A **digitális együttműködés** formái hozzájárulnak a fenntarthatóbb és rugalmasabb nemzetköziesítéshez, miközben jó eszközöket jelentenek a 21. században elengedhetetlen digitális készségek fejlesztéséhez is. A közös programok és projektek erősítik a diákok digitális kompetenciáit és interkulturális készségeit egyaránt, valamint számos stratégiai területen nyújtanak nagyon könnyen megvalósítható együttműködési lehetőségeket.

Az egyik erre irányuló kiváló lehetőség az eTwinning projektek létrehozása, amelyekről egy későbbi fejezetben részletesen lesz szó. Az eTwinning projektekben a diákok közösen hoznak létre digitális tartalmakat, például online magazinokat, videókat, blogokat vagy podcastokat. Ezek a projektek fejlesztik a kommunikációs és technológiai készségeiket, miközben elősegítik a kulturális megértést.



A *Debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola* 2005-től kezdve nemzetközi együttműködések és mobilitások százait valósította meg, 2010-től kezdve pedig folyamatosan valósít meg eTwinning projekteket is:

„Projektjeinkkel három alkalommal kaptuk meg a „Minősített projekt” és a „Nemzetközi Minősített Projekt” címet. A digitális eszközöket és platformokat széleskörűen használjuk, amelyek eszközként jelennek meg a tanításban, a pedagógusok közötti és a pedagógus-diák közötti kommunikációban, együttműködésben.” Az intézmény egyik kiemelt célja „a digitális pedagógia módszereinek elsajátítása, az IKT eszközök használatában rejlő lehetőségek kihasználása, a médiatudatosság fokozása, az online tér veszélyeinek fókuszba helyezése, az internetes zaklatás megelőzése”, mely cél gyakorlatba ültetését a virtuális térben is sikerrel végzi.

Az eTwinning mellett gyakorlatilag bármely biztonságos kollaboratív virtuális felületen lehetőségük van a tanároknak arra, hogy közös digitális tanórákon és projekteken vegyenek részt a saját tanulóikkal és egy külföldi iskola tanulóival együttesen; emellett a tanárok részt vehetnek a European School Education Platform tematikus webináriumain, kurzusain is, majd a megszerzett tapasztalatokat beépíthetik a tanítási gyakorlatukba és megoszthatják intézményükben.

Az Erasmus+ program kifejezetten támogatja a **blended mobilitást**, amely ötvözi a fizikai és az online tanulási lehetőségeket. A diákok a mobilitást megelőzően digitális workshopokon vesznek részt, majd a mobilitási program során személyesen is találkoznak partnereikkel a szakmai tartalmak továbbfejlesztésére. A fizikai mobilitást pedig követheti egy online találkozó, megbeszélés, a közösen készített digitális produktumok véglegesítése és értékelése, majd visszacsatolás a projekt eredményeiről.

A **diákok médiaműveltségének és kommunikációjának fejlődéséhez** is nagy mértékben hozzájárul a nemzetköziesítés, mivel támogatja a tanulókat abban, hogy kritikusan gondolkodjanak, hatékonyan kommunikáljanak és kreatívan fejezzék ki magukat a digitális térben. Az iskolák a közös projektek révén segíthetik az azokban részt vevő diákjaikat, hogy minél tudatosabban használják a különböző médiumokat, különös tekintettel az online és a közösségi médiára.

2.3.6.8 A társadalmi felelősségvállalás erősítése

A nemzetközi környezetben megvalósított projektek kiváló lehetőséget nyújtanak arra, hogy a **társadalmi felelősségvállalás** érzését erősítsék a diákok körében. Az aktív állampolgárságra fókuszáló nemzetközi együttműködések lehetővé teszik, hogy a tanulók közvetlenül is részt vegyenek globális problémák megoldásában, és más nemzetek gyakorlatait e téren is megismerhessék. Akár a demokratikus értékek erősítése és az állampolgári jogok gyakorlása, akár valamely helyi (iskolai, regionális) probléma fókuszba helyezése és a megoldások keresése áll a projektek középpontjában, a diákok megismerhetik más országok társadalmi kihívásait és megoldásait, és ezeken keresztül reflektálhatnak sajátjukra. Az iskolai közösség tehát a nemzetköziesítésen keresztül valódi, pozitív hatást érhet el helyi és globális szinten, miközben segíti a diákokat abban, hogy **felelős, tudatos és aktív állampolgárokká** váljanak.

Kiváló ötlet a tanulók bevonása saját diáktársaik érzékenyítésébe: a nemzetközi projektekben megismert új ismeretek átadásának legjobb módja, ha a „diák tanít diákot” módszerrel élünk, melynek során maguk a diákok készülnek fel, és egy-egy témában interaktív, játékos formában adják tovább tudásukat társaiknak.

2.3.6.9 Diákképviselő nemzetköziesítése

Az állampolgári nevelés sarkalatos pontja a diákönkormányzatok, az *intézményi diákképviselői rendszer bevonása a fejlesztési folyamatokba*, ami szintén új lendületet kaphat a nemzetközi tapasztalatszerzés következtében. A jól működő diákönkormányzat – túllépve az iskolai diákprogramok szervezésén – számos területen játszhat vezető szerepet az iskolai és helyi közösség érzékenyítésében, pl. összekapcsolhatja a helyi közösségi kezdeményezéseket nemzetközi programokkal. Hasznos lehet, ha a nemzetközi együttműködések során a tanulók megismerik más országok diákképviselői rendszerét, annak működését, hiszen ez érdekes dimenziót hozhat a hazai intézmények diákönkormányzatainak működésébe, valamint jógyakorlatokat sajátítanak el, például olyan projektekben való részvételen keresztül, amelyeknek célja a társadalmi problémákra való figyelemfelhívás, az aktív segítségnyújtás, vagy valamely zöld kezdeményezések megvalósítása.

2.3.6.10 Helyi közösségek bevonása a nemzetközi környezetbe

A *helyi közösségek bevonása* a nemzetköziesítésbe lehetőséget ad arra, hogy a nemzetközi kapcsolatok ne csak az iskolán belül épüljenek, hanem szélesebb körben is értéket teremtsenek, és a tágabb környezet is gazdagodhasson a kulturális és a szakmai tapasztalatok révén. Helyi vállalkozások, intézmények, civil szervezetek is kapcsolódhatnak így a nemzetköziesítés folyamatához és juthatnak új lehetőségekhez: támogathatnak például környezettudatos nemzetközi programokat, dolgozhatnak közösen a diákokkal szociális vagy kulturális tematikájú projekteken. Az intézmények nyilvános rendezvények szervezésével bevonhatják a helyi lakosságot, a szülőket és más partnereket vagy a fenntartót is a nemzetköziesítési folyamatokba, a helyi újságok, rádiók és a közösségi média platformjai pedig hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a nemzetközi projektek híre szélesebb közönséghez eljusson.

2.3.6.11 Stratégiai partnerek keresése

A hosszú távon sikeres stratégia elengedhetetlen része, hogy az együttműködések jól tervezettek, ugyanakkor rugalmasak is legyenek: a *partnerségek* ne ötletszerűen, kapkodva jöjjenek létre, hanem a *stratégiai céljaink mentén tudatosan tervezzük* őket. Az alábbi kérdések segíthetnek elindítani a partnerségek tudatos tervezését:

- Van-e olyan lehetőség, partnerség, amely korábban sikeresen működött, de valamilyen okból az évek során elhalványult? Ha igen, mi lehet ennek az oka?
- Milyen lehetőségekkel, forrásokkal tudott élni az intézmény a kapcsolatok bővítése érdekében?
- Vannak-e visszatérő, „jól bevált” partnerek? Léteznek-e virtuális együttműködések, közös nemzetközi projektek?
- Az oktatási intézményeken kívül milyen egyéb szervezetekkel/vállalatokkal sikerült hatékonyan együttműködni?
- Sikerült-e a helyi és regionális önkormányzatokhoz, más települések testvérvárosaihoz intézményi szinten is kapcsolódni pl. testvériskolai együttműködés vagy gazdasági szereplőkkel való partnerség kiépítése révén?
- Milyen előnyöket, lehetőségeket sikerült a kapcsolatoknak köszönhetően kiaknázni az együttműködések során?
- Hol történt elakadás, és mi lehetett ennek az oka?

A kérdésekre adott válaszok alapján meghatározhatjuk azokat a partnereket, amelyekre hosszabb távon stabilan lehet számítani, illetve azonosíthatjuk a további együttműködésre esélyes szervezeteket, partnereket. Fontos felmérni azt is, hogy milyen módon tudjuk bővíteni a partnerek számát.

„*Gasztrokalandok hegyen-vízen át*” címmel nemzetközi Erasmus+ pályázati programban vettek részt a **Kaposvári Szakképzési Centrum Széchenyi István Technikum és Szakképző Iskola** cukrász és pincér tanulói.

„A háromhetes mobilitási gyakorlatok új lendület adtak a szakmai képzésünknek, kiemelt szerepük van az oktatás modernizációjában. Tanulóink egy ausztriai hotelben, a Sonnhof Hotel Rauris-ban töltötték gyakorlatukat. A hotel intézményünk egy korábbi diákja üzemelteti, akivel nagyon megbízható, hosszú távú és gyümölcsöző kapcsolatot sikerült kialakítanunk. Itt diákjaink a vendéglátás minden mozzanatát és vetületét megismerték, önállóan, színvonalasan végezték el a feladatukat. A szakmai ismeretek bővítése mellett fontos kiemelni, hogy diákjaink továbbfejleszthették angol és német idegennyelv-tudásukat is.”

2.3.6.12 Nemzetközi partnerségek vállalatokkal

Ez a perspektíva elsősorban a **szakképző intézmények** és a szakképzésben tanuló diákok számára lehet kiemelkedő jelentőségű. Amennyiben az intézménynek sikerül **partnerséget** kiépítenie olyan **nemzetközi cégekkel**, vállalatokkal, amelyekhez az oktatók és a tanulók rendszeresen tudnak tanulmányútra, szakmai gyakorlatra, mobilitásokra eljutni, az pozitív hatással lesz **szakmai fejlődésükre**, és erősíti a **munkaerőpiaci esélyeiket**. A diákok bekapcsolódhatnak hosszabb távú

szakmai projektekbe és kutatásokba, dolgozhatnak innovatív eljárásokon, fejleszthetik idegen-nyelv-tudásukat, az oktatók pedig naprakész ismereteket szerezhettek. Ez a lehetőség az intézmény számára presztízsnövekedést, minőségi beiskolázást és további nemzetközi kapcsolatok megszerzését jelentheti.

A jövőt egy saját vállalkozás elindításával és működtetésével tervező diákok számára a nemzetköziesítés kiváló inkubációs lehetőség: egy nemzetközi startup program megtervezése és megvalósítása előnybe hozhatja azokat a tanulókat, akik már fiatalon kapcsolatokat építenek a globális üzleti világban. A diákok saját vállalkozási ötleteiket megvitathatják nemzetközi környezetben, közösen alakíthatják azokat, miközben számos készségük – problémamegoldás, vitakészség, kommunikáció, önbizalom – fejlődik.





A köznevelési és szakképzési intézmények nemzetköziesítése kulcsfontosságú szerepet játszik a tanulók, a pedagógusok és az oktatók kompetenciáinak fejlesztésében, a nyelvi készségek erősítésében, valamint a nemzetközi jógyakorlatok átvételében. Az elmúlt években egyre több hazai és nemzetközi pályázati lehetőség támogatja az iskolák ezen irányú törekvéseit, lehetőséget teremtve nemzetközi együttműködések kialakítására és különböző nemzetközi programok lebonyolítására. Az európai iskolák közötti együttműködések előmozdításában kiemelkedő szerepet tölt be az **eTwinning program**, amely 2014 óta az Erasmus+ alprogramjaként Európa, sőt mára a világ egyik legnagyobb online pedagógus- és oktatói közösségét szervezi hálózatba, valamint az **Erasmus+ program**, amely támogatja a tanulók és oktatók külföldi tanulmányútjait, szakmai gyakorlatát, valamint az intézményi partnerségek létrejöttét. E programok mellett **egyéb hazai és nemzetközi forrásból elérhető pályázati lehetőségek** is rendelkezésre állnak, amelyek hozzájárulnak a nemzetközi tapasztalatcserék és az innovatív oktatási projektek megvalósításához. Az ilyen pályázatok elősegítik, hogy a köznevelési és a szakképző intézmények nyitottabbá, versenyképesebbé és befogadóbbá váljanak a globális oktatási térben.

1. Az eTwinning

Az eTwinning program köznevelési és szakképzési intézményeknek nyújt lehetőséget arra, hogy **pedagógusaik, oktatóik és diákjaik virtuálisan kapcsolódjanak egymáshoz**, közös projekteket valósítsanak meg, miközben fejlesztik nyelvi, digitális és interkulturális kompetenciáikat, ugyanakkor a program egy online platformot is biztosít a nemzetköziesítés megvalósítására. Az eTwinning nem igényel fizikai mobilitást, így alacsony költségvetéssel is elérhető. Emellett az eTwinning gyakran szolgál **kiindulópontként más nemzetközi projektek**, például Erasmus+ együttműködések megalapozásához.

2. Az Erasmus+ program

Az Erasmus+ program **európai uniós kezdeményezés**, mely **külföldi tapasztalatszerzési** és innovatív partnerségi együttműködési lehetőséget biztosít az uniós polgároknak és szervezeteknek. Nyitva áll a fiatalok, a diákok, a gyakoronokok, a pedagógusok, az oktatók, és az oktatásban dolgozók, valamint a világ minden tájáról érkező önkéntesek előtt. Az Európai Unió oktatási, képzési, ifjúsági és sportprogramjaként különböző pályázattípusok által teszi lehetővé a nemzetközi mobilitást, az innovációt és az **intézményi fejlesztést a köznevelés, a szakképzés, a felsőoktatás, a felnőtt tanulás, az ifjúság és a sport területén**.

3. Egyéb uniós és magyar nemzetközi programok

A köznevelési és szakképzési intézmények nemzetköziesítéséhez **számos egyéb hazai és nemzetközi pályázati** lehetőség is rendelkezésre áll, amelyek elősegítik a diákok és a pedagógusok/oktatók határokon átnyúló kapcsolatteremtését, a közös tanulási élményeket és az interkulturális párbeszédet.

Kiemelt hazai lehetőség a **Határtalanul!** program, amely magyarországi és határon túli magyar nyelvű iskolák együttműködését támogatja tanulmányi kirándulások, közös projektek és

tapasztalatcserék formájában. Nemzetközi téren a **Visegrádi Alap** kínál lehetőségeket a közép-európai régió országai közötti oktatási, kulturális és ifjúsági projektek megvalósítására. A **határon átnyúló regionális pályázatok** szintén támogatják az iskolák közös kezdeményezéseit a szomszédos országokkal, különösen a régiós fejlődést, identitásépítést és fenntarthatóságot célzó projektek esetén. Emellett elérhetők a **magyar nyelvű határon túli oktatást támogató programok**, amelyeknek célja a külföldi magyar közösségek oktatási intézményeinek megerősítése és a kapcsolatok ápolása az anyaországgal. Végül a **testvérvárosi együttműködések** keretében is megvalósíthatók oktatási célú csereprogramok és közös rendezvények.

Ezek a pályázati lehetőségek mind hozzájárulnak ahhoz, hogy az oktatási intézmények aktív szereplővé váljanak a nemzetközi oktatási térben, és új módszerekkel, szemléletekkel és kapcsolatokkal gazdagodjanak.



4

AZ eTWINNING PROGRAM



A 2025-ben már 20 éves fennállását ünneplő eTwinning program kiváló lehetőséget teremt arra, hogy a nemzetköziesítésben még kevesebb tapasztalattal rendelkező pedagógusok vagy iskolák nemzetközi együttműködések hozzanak létre és kaput nyissanak a világ iskolái felé.

Az **Európai Bizottság által kezdeményezett és támogatott** virtuális oktatási közösség célja, hogy a pedagógusok/oktatók és diákok közösen dolgozzanak nemzetközi projekteken, ezáltal fejleszthessék digitális kompetenciáikat, idegen nyelvi készségeiket, egyúttal az iskolákban fontos oktatási területeket és témákat helyezzenek a tanulási folyamat fókuszába.

Napjainkban a projektpedagógia módszerének szükségessége és sikeressége vitathatatlan: a tanulási folyamatba ágyazott projektek több tantárgyat is átfoghatnak, komplex módon fejlesztik a tanulók tudását és készségeit, az együttműködések lehetőséget nyújtanak innovatív tanulási módszerek kipróbálására, jógyakorlatok egymástól való átvételére. A projektpedagógia módszerének gyakorlatban való megvalósítására nagyszerű lehetőséget kínálnak az **eTwinning projektek**, hiszen ezek a nemzetközi együttműködések a **tananyaghoz kapcsolódnak**, és gyakran olyan **globális témákat dolgoznak fel**, mint a fenntarthatóság, az emberi jogok, az aktív állampolgárság vagy az európai identitás. Mindennek következtében az eTwinning projektek a diákok, és így a jövő nemzedék számára szemléletformáló erővel hatnak.

Az eTwinning program **minden évben kijelöl egy témakört**, amelyhez a legtöbb szakmai program, kurzus, webinárium, tanulmány és konferencia kapcsolódik. Ez a központi téma egyben irányt is mutat a pedagógusoknak és diákoknak a közös projektek tervezésében.

Az utóbbi években kiemelt éves témák az alábbiak voltak: A 2023-as év témája az „Oktatás és innováció” volt, amely arra ösztönözte a tanárokat és diákokat, hogy kreatív és újszerű megközelítéseket alkalmazzanak a tanulásban, ezzel elősegítsék az innovatív gondolkodást és a digitális eszközök hatékony használatát az oktatásban. A 2024-es év központi témája az iskolai jóllét volt: a „Well-being at school” fókuszba helyezte a tanulók és a tanárok mentális és érzelmi egészségét, valamint támogató és inkluzív tanulási környezetek kialakítását. Az eTwinning program pedig kutatásokat, tanulmányokat és képzéseket kínált a pedagógusoknak és oktatóknak ennek a témának a megvalósításához.

A 2025-ös év témája: „Állampolgári nevelés: ünnepeljük azt, ami összeköt bennünket”. Ez a téma az aktív állampolgárság, a kritikus gondolkodás és az európai uniós értékek megismerésére összpontosít, amely egyben az Erasmus+ program 2021–2027-es programciklusának egyik prioritása is. Az eTwinning program célja ezúttal az volt, hogy a diákok és tanárok közösen fedezzék fel azokat az értékeket és gyakorlatokat, amelyek összekötik őket, ezáltal erősítsék az európai közösséghez való tartozás érzését.

4.1 Az eTwinning program előnyei

4.1.1 Nemzetközi kapcsolatok és együttműködések elindítása

Az eTwinning program legfőbb **előnye** az iskolák közötti együttműködések létrehozása és erősítése, a **hálózatosodás**, valamint a diákok tanulási motivációjának növelése azáltal, hogy kreatív módon közelítenek meg tanulási problémákat. A **közös tevékenységek** egy **virtuális felületen valósulnak meg**, ami hatékonyra és egyszerűvé teszi a nemzetköziesítésre tett erőfeszítéseket: nincs szükség a tanulók utazására, pályázatírára, szervezésre vagy menedzsment ismeretekre ahhoz, hogy lehetővé váljon a diákok és tanárok közötti nemzetközi együttműködés. Az eTwinning program **minden iskola számára elérhető**: különösen jó lehetőség a kisebb településen élő, kis iskolákban dolgozó pedagógusok és oktatók számára, hogy bevonódjanak nemzetközi együttműködésekbe, akár specifikusan, más országok kis iskoláival létrehozott közös projektekbe.

Mivel az eTwinning program az Erasmus+ program alprogramjaként is működik, sok Erasmus+ projekt megvalósítása is összekapcsolódik egy eTwinning projekt létrehozásával: a **közös virtuális felületen** egyszerűen és **megbízható módon** valósulhatnak meg az **iskolák együttműködései**, a tanulók kapcsolattartása, a **közös produktumok megosztása**, a projekt kommunikációja. A blended mobilitások (Erasmus+ és eTwinning projektek összekapcsolása) tervezése kiváló eszköz a partnerség elmélyítésére, és hatékonyan szolgálja a diákoknak a projekttevékenységekbe való nagyobb mértékű bevonódását is. Az esetlegesen felmerülő kockázatok hatásainak esetében (pl. a világjárványhoz hasonló helyzet) is kiváló megoldás lehet, ha a résztvevők együttműködése online is megvalósul. A létrehozott eTwinning projektek pedig **kiindulópontjai** lehetnek a **nemzetköziesítés további lépéseinek**, későbbi mobilitási vagy stratégiai együttműködési projekteknek: a már jól ismert, megbízható partnerekkel eredményesebb lehet az újabb programok tervezése és megvalósítása.

A **Kaposvári Munkácsy Mihály Gimnázium** tanárai és diákjai hosszú évek óta valósítanak meg Erasmus+ mobilitásokat, melyeket elsősorban már blended mobilitásokként terveznek: a diákok közötti együttműködés nem korlátozódik a fizikai mobilitás időtartamára, hanem előtte és utána is aktív a közös munka az eTwinning projektben.

“2025-ben indítottuk el csoportos tanulói mobilitásunk támogatására egy németországi iskolával közösen a „Sustainable future – active citizenship for tomorrow” (Fenntartható jövő – aktív állampolgársággal a holnapért) című eTwinning projektünket, amellyel egyúttal kapcsolódtunk az eTwinning éves témájához is. A projekt előkészítő szakaszában a diákok online csapatokat alkottak és bemutatták helyi környezeti problémáikat (pl. hulladékgazdálkodás, légszennyezés, vízhasználat), melyeket digitális térképen ábrázoltak. Majd fórumokon vitatták meg, hogy milyen szerepe van az állampolgári felelősségvállalásnak a környezetvédelemben, online és jelenléti workshopokon vettek részt, ahol a helyi diákszervezetek ismertették, hogyan vonják be a fiatalokat a zöld kezdeményezésekbe. A diákok aktív szereplőként tapasztalták meg, hogyan befolyásolhatják a helyi közösség fenntartható működését, miközben nemzetközi környezetben tanulhattak egymás jógyakorlataiból.”



4.1.2 Online biztonság

Mivel napjainkban erőteljes az online világ veszélyeinek való kitettség, különösen fontos szerepet kap, hogy az eTwinning projektek **biztonságos együttműködést** tegyenek lehetővé a résztvevők számára: a portált tilos kereskedelmi célokra használni, nem tolerálja a megfélemlítés, zaklatás semmilyen formáját, tiszteletben tartja a szerzői jogokat, a diákokat pedig csak adataik teljes védelme mellett és szülői engedéllyel lehet bevonni a projektekbe.

A felhasználók bejegyzéseinek, a projekteknek és a **létrehozott tartalmaknak meg kell felelniük az Európai Unió alapértékeinek és általános elveinek** („Légy tisztelettudó! Légy toleráns! Légy befogadó! Légy udvarias és barátságos a kommunikáció minden formájában – különösen a távoli kommunikációban, ahol nagyobb a félreértés lehetősége.”). Az eTwinning projekteknek fontos eleme a „Netikett”, amely az üzenetküldésre, a bejegyzések, fórumok szabályaira, az udvariasságra és egymás szokásainak tiszteletben tartására vonatkozik.

4.1.3 A program támogatása

A nemzeti támogató szervezetek (NSO-k) felelősek a felhasználók regisztrációjának ellenőrzéséért, az eTwinning program népszerűsítéséért országukban, illetve segítik a pedagógusokat és oktatókat projektjeik elindításában, a partnerkeresésben és a projekttevékenységek végrehajtásában. Az **eTwinning Magyarországi Szolgáltató Pont** által működtetett weboldal használata átlátható, folyamatosan oszt meg információkat, tartalmakat, valamint **szervez online és jelenléti szakmai programokat** magyar és angol nyelven. Elismerik az iskolákat az eTwinning projektekben való sikeres részvételükért, képzéseket szerveznek a tanárok számára, és gondoskodnak arról, hogy az eTwinning a helyi iskolák speciális igényeihez igazodjon. A szolgáltató pontok munkatársai online vagy akár személyesen is tájékoztatást nyújtanak az eTwinningről, illetve a központi Szolgáltató Pont havi hírlevelet bocsát ki, hogy elősegítse a nemzetközi projektek indítását, és megismertesse a feliratkozókat a szakmai fejlődés újabb lehetőségeivel.

Az eTwinning program sikeréhez jelentős mértékben járul hozzá az Európa-szerte létrehozott és jól működő **eTwinning nagykövet hálózat**. A nagyköveteket **gyakorló pedagógusok/oktatók és projektmegvalósítók** közül választják ki: ők a nemzeti szolgáltató pontok szakmai segítői. Online vagy személyes tájékoztatást nyújtanak az eTwinningről, workshopokat, webináriumokat vezetnek és konferenciákon vesznek részt a hálózatosodás előmozdítására.

4.2 Az eTwinning programban való részvétel módja

Az eTwinning programhoz való **csatlakozás ingyenes**, az **Európai Iskolai Oktatási Platformon** (European School Education Platform – **ESEP**) **keresztül** lehetséges. Az ESEP kiváló lehetőség a nemzetközi virtuális oktatási közösség kialakítására: a pedagógusok, oktatók, kutatók interjút, publikációkat közölhetnek, megoszthatják egymással az Erasmus+ és eTwinning projektjeikhez kapcsolódó híreket, kínálhatnak gyakorlati példákat, **online kurzusokat**, változatos tematikájú webináriumokat, és lehetőségük van **partnerségek kialakítására** is. Számos lehetőség nyílik a partnerkeresésre, akár virtuális, akár Erasmus+ projekteket szeretnének tervezni és megvalósítani a pályázni kívánó pedagógusok, oktatók vagy intézmények.

Az érdeklődők regisztrálhatnak a platformon, így elérhetővé válik számukra a legtöbb szakmai támogatás és lehetőség. Ezek közé a lehetőségek közé tartozik az eTwinning felület is, ahol kapcsolatba léphetnek más tanárokkal, inspirációt meríthetnek már meglévő projektekből, és saját kezdeményezéseket is indíthatnak. A közös projekteken keresztül sokrétűen fejleszthetik tanulók készségeit, valamint innovatív módon közelíthetnek a tanításhoz.

4.2.1 Együttműködések létrehozása az eTwinning programon keresztül

Az eTwinning platformon keresztül a pedagógusok a megfelelő szűrők segítségével partnereket kereshetnek és **közös projekteket indíthatnak**, vagy **csatlakozhatnak** mások által indított **projektekhez**.

Projektet legalább két, különböző országbeli pedagógus vagy oktató indíthat el, közösen megfogalmazva az együttműködés céljait, az alkalmazott módszereket és az elérni kívánt eredményeket különböző témákban, például környezetvédelem, tudomány, művészet vagy digitális készségek. A nemzeti támogató szervezetek feladata a projektindítás engedélyezése, biztosítva ezzel a minőségi projektötletek támogatását.

A diákokat a pedagógusok/oktatók hívhatják meg az egyes projektekbe. Az online térben különböző digitális eszközök, mint pl. fórumok, videokonferenciák, chatek állnak rendelkezésre. A **résztvevők a virtuális térben** azonnal **kapcsolódhatnak egymáshoz**, a közös projektekben szert tehetnek interkulturális tapasztalatokra is, megismerhetik más országok tanulási gyakorlatát, szokásait, nyitottabbá válhatnak más kultúrák iránt, előmozdítva ezzel az intézmény nemzetköziesítési stratégiáját.

A **tanulók közötti kommunikáció** egyik leggyakoribb formája a fórumok és az üzenőfalak használata, ahol a diákok hozzászólásokkal, kérdésekkel, véleményekkel reagálhatnak egymás tartalmaira. A tanárok gyakran hoznak létre számukra **interaktív feladatokat**, például közös prezentációt, digitális poszttert, játékot vagy online kérdőívet, amelyek során a diákok nemcsak tartalmat osztanak meg, hanem véleményt is cserélnek egymással. Készíthetnek videókat, digitális naplókat, interjúkat, digitális képregényeket, amelyeket megosztanak a TwinSpace felületen. Ezeket a tartalmakat a többi ország tanulói kommentálhatják, kérdéseket tehetnek fel, vagy saját alkotásaikkal válaszolhatnak.





5.1 Erasmus+ általános bemutatás

Az *Erasmus+ az Európai Unió legátfogóbb oktatást, képzést, ifjúságügyet és sportot támogató programja*, amely az európai integráció egyik legfontosabb humánerőforrás-fejlesztési eszköze. A program célja, hogy hozzájáruljon a részt vevő országok oktatási rendszereinek modernizációjához, elősegítse a személyes, szakmai és társadalmi fejlődést, és erősítse az európai állampolgárság és identitás érzését. Az Erasmus+ program **1987-ben indult**, és mára **több mint 130 országban** valósulnak meg projektjei, **évi több mint 10 millió résztvevővel**.

A program középpontjában az egész életen át tartó tanulás támogatása áll, amelyet **három fő területen** keresztül valósít meg:

1. **Oktatás és képzés** (köznevelés, szakképzés, felnőtt tanulás, felsőoktatás szektorok)
2. **Ifjúságügy** (ifjúsági cserék, ifjúsági részvételi tevékenységek, önkéntesség, DiscoverEU)
3. **Sport**

Az Erasmus+ program küldetése nemcsak az, hogy támogatást nyújtson a tanulók és a pedagógusok, oktatók és egyéb iskolai alkalmazottak külföldi tanulmányaihoz és/vagy szakmai tapasztalatszerzéséhez, hanem az is, hogy hosszú távú hatást gyakoroljon az oktatási rendszerek minőségére, befogadóképességére és nemzetközi versenyképességére.

A program **három fő kulcstevékenység (Key Action – KA)** mentén épül fel:

- **KA1 – Mobilitási projektek:** a tanulók, szakemberek, pedagógusok, oktatók, civil társadalmi szervezetek és oktatási intézmények munkatársainak mobilitását támogatja, így lehetőséget nyújt a külföldi tanulásra és/vagy szakmai tapasztalatszerzésre.
- **KA2 – Együttműködési célú partnerségek:** intézmények közötti együttműködés, innovációs projektek, jógyakorlatok megosztása.
- **KA3 – Szakpolitikai reformok támogatása:** szakpolitikai fejlesztések és szakpolitikai párbeszéd megvalósításának ösztönzése az oktatás, a képzés, az ifjúság és a sport területén.

Az Erasmus+ sikerének kulcsa abban rejlik, hogy egyszerre kínál egyéni fejlődési lehetőséget és rendszerszintű hatást, miközben elősegíti a tagállamok közötti kapcsolatok, a nemzetközi párbeszéd és az európai értékek megerősödését.

Az Erasmus+ program a **köznevelés és a szakképzés** számára is egyértelműen a **minőségi, befogadó és innovatív oktatás** fejlesztésének eszköze. A cél, hogy az Erasmus+ projektekben résztvevők olyan készségekkel gazdagodjanak, amelyek képessé teszik őket a gyorsan változó, globalizált világ kihívásainak kezelésére. A részt vevő intézmények számára elérhető pályázati

formák (pl. mobilitási projektek – KA1, együttműködési célú partnerségek – KA2) lehetővé teszik a nemzetközi tapasztalatszerzést, új tanítási módszerek elsajátítását és pedagógiai innovációk bevezetését.

A **2021–2027-es programszakasz** kiemelt, ún. **horizontális prioritásai** a társadalmi befogadás, a digitalizáció, a környezettudatosság és az aktív társadalmi részvétel. Ezek a prioritások valamennyi szektor számára érvényesek, és elvárás, hogy érvényre jussnak a projektekben.

1) Társadalmi befogadás

Az Erasmus+ program egyik kiemelt prioritása az inklúzió (befogadás) előmozdítása. A program célja, hogy valamennyi pályázattípus esetében az **esélyegyenlőség, az egyenlő hozzáférés, a befogadás és a méltányosság elvei mentén** minden résztvevő – különösen a kevesebb lehetőséggel rendelkező csoportok tagjai – számára biztosítsa a **nemzetközi mobilitási és tanulási lehetőségek kihasználását**. Ennek érdekében a projektek során a kedvezményezett intézmények külön figyelmet fordítanak az akadálymentesítésre, a támogató mechanizmusok kialakítására és a felkészítési, kísérési folyamatok megerősítésére. A prioritás célja, hogy a társadalmi esélyegyenlőség ne csupán deklarált elv, hanem ténylegesen megvalósuló gyakorlat legyen az Erasmus+ keretében megvalósított tevékenységekben.

A pályázó szervezeteknek vagy intézményeknek a projektjeik és tevékenységeik kialakításakor befogadó megközelítést kell alkalmazniuk. A projekttevékenységekbe bekapcsolódó tanulók kiválasztásakor figyelembe kell venni a résztvevők motivációját, szakmai eredményeit, valamint személyes fejlődési és tanulási szükségleteit. Az oktatók köréből kikerülő résztvevők kiválasztásakor figyelemmel kell lenni arra is, hogy a szakmai fejlődés előnyeiből az intézmény azon pedagógusai/oktatói, illetve tanulói is részesülhessenek, akik közvetlenül nem vesznek részt a projektben.

2) Digitalizáció

A digitális átállás prioritása az oktatás és képzés színvonalának fejlesztését célozza a digitális technológiák tudatos és innovatív használatával. A program támogatja a digitális oktatás fejlesztésének előmozdítását és a digitális technológiák célzott használatát az oktatás, a képzés, az ifjúság és a sport területén, valamint azokat a projekteket, amelyek célja, hogy növelje az intézményi kapacitást és felkészültséget a digitális oktatásra való hatékony átállás kezelése érdekében. E prioritáshoz kapcsolódóan az Erasmus+ programok ösztönzik, hogy az **intézmények digitális megoldásokat** alkalmazzanak a partnerintézmények közötti együttműködésben, a tanulás és az oktatás minőségének és inkluzív jellegének javításában és a digitális készségek továbbfejlesztésében. A cél, hogy a résztvevők felkészüljenek a modern munkaerőpiac és a társadalom digitális kihívásaira.

3) Környezettudatosság

A környezeti fenntarthatóság prioritása arra motiválja az intézményeket, hogy azok a projektek során figyelembe vegyék a környezeti szempontokat, és **elősegítsék a fenntartható fejlődést**. A támogatott intézményeknek a résztvevők körében elő kell mozdítaniuk a környezet szempontjából fenntartható és felelősségteljes magatartást, és törekedniük kell a mobilitási tevékenységek ökológiai lábnyomának csökkentésére. A projektek megvalósítói támogatást



kapnak a **környezetbarát megoldások**, például a zöld utazás és a fenntartható gyakorlatok alkalmazására. A tanulási tartalmakba és az intézményi működésbe is beépül a környezettudatos szemlélet, hozzájárulva ezzel a környezeti felelősségvállalás erősítéséhez.

A környezeti fenntarthatóságnak az összes programtevékenység előkészítése és megvalósítása során érvényre kell jutni, különösen a **fenntartható utazási módok** népszerűsítésére biztosított külön finanszírozási támogatás felhasználása révén. A környezetvédelem és az éghajlatváltozás elleni küzdelem kulcsfontosságú prioritás az Európai Unió számára. Az **európai zöld megállapodásról szóló közlemény** (Európai zöld megállapodás) elismeri az iskolák, a képzési intézmények és az egyetemek kulcsfontosságú szerepét abban, hogy bevonják a tanulókat, a szülőket és a szélesebb közösséget a 2050-re teljesítendő klímasemlegességhez vezető eredményes átálláshoz szükséges változásokba. A fenntarthatóságnak az oktatás és képzés teljes spektrumának részévé kell válnia. A fenti célok megvalósításában az Erasmus+ program kulcsfontosságú szerepet játszik.

4) Aktív társadalmi részvétel

Az Európai Unió jövője szempontjából döntő fontosságú, hogy **a polgárok már fiatal kortól jobban megértsék a működését**, ezért fontos célként jelenik meg a polgároknak az **Unióval kapcsolatos ismereteinek fejlesztése**, és az **Európai Unióhoz való tartozás érzésének erősítése**. Az aktív társadalmi részvétel prioritás célja, hogy a **résztvevők aktívan bekapcsolódjanak közösségeik társadalmi és politikai folyamataiba**. Ösztönzi a polgári szerepvállalást, a kritikus gondolkodást, a szociális és interkulturális készségek fejlesztését, valamint a médiatudatosság növelését. Az így megszerzett ismeretek és készségek segítik a résztvevőket abban, hogy tudatos és felelős polgárokká váljanak. A projektek mobilitást megelőző, mobilitás alatti és utáni tevékenységei során a projekt résztvevőinek, különösen a tanulóknak lehetőséget kell kínálni a demokratikus részvételre és a társadalmi szerepvállalásra, közvetíteni kell az Európai Unió és a **közös európai értékeket**, különösen a demokratikus elvek és az emberi méltóság tiszteletben tartását, az egység és a sokféleség elvét, a kultúrák közötti párbeszédet, valamint az európai társadalmi, kulturális és történelmi örökséget.

Az Erasmus+ program tehát rendkívül színes és gazdag lehetőséget biztosít az érdeklődő intézmények, szervezetek számára, hogy az **egyének fejleszthessék készségeiket**, az intézmények és a szervezetek pedig a nemzetközi együttműködések következtében létrejövő tartalmi

megújulás és *innováció révén minőségi fejlődést* érjenek el, és így előmozdíthassák azt az ágazatot, régiót, amelyben a tevékenységüket végzik. A következő fejezetek részletesen mutatják be az Erasmus+ program által nyújtott lehetőségeket mind a köznevelési, mind a szakképzési intézmények számára.

5.2 Egyének tanulási célú mobilitása: KA1 pályázati kategória

Az Erasmus+ program a *mobilitási* lehetőségek révén hozzájárul egy *nyitottabb, befogadóbb és innovatívabb oktatási rendszer kialakításához* Európa-szerte. A jól megtervezett mobilitási projektek érdemi változásokat hozhatnak nemcsak az egyének, hanem az intézmények működésében is, elősegítve az egységes európai oktatási térség kiépítését.

Az Erasmus+ program keretében az oktatás, képzés és ifjúság területén működő szervezetek és intézmények pénzügyi támogatást nyerhetnek mobilitási projektek megvalósítására. Ezek a projektek lehetővé teszik, hogy a mobilitásban résztvevők tapasztalatot szerezzenek külföldön különböző tanulási, oktatási vagy szakmai tevékenységek révén. Az Erasmus+ mobilitási pályázatok célja, hogy átfogó fejlődést biztosítsanak a tanulók, a fiatalok, az oktatók és az intézmények számára. Minden mobilitási tevékenység során fontos elvárás, hogy a résztvevők új kompetenciákat (ismereteket, készségeket, attitűdöt és autonómiát), valamint új szemléletmódokat sajátítsanak el vagy fejlesszék a meglévőket; hogy különböző országok képviselői közötti kölcsönös tapasztalatcserére és tanulásra irányuló interakciókra kerüljön sor; hogy jól kidolgozott módszertan és tanulási program alapján ériék el azokat a tervezett tanulási eredményeket, amelyekkel hozzájárulnak ahhoz, hogy a projektcéloknak minél szélesebb körét megvalósítsák.

A program kulcsfontosságú célkitűzései az alábbiak:

- Az **európai dimenzió** erősítése az oktatásban, például a befogadás, a tolerancia és a demokratikus részvétel értékeinek terjesztésével.
- A **közös európai kulturális örökség** és a nemzeti sajátosságok jobb megismertetése a tanulókkal, pozitív interakciók ösztönzése más kultúrájú emberekkel.
- A **szakmai kapcsolatok** és intézményközi együttműködések ösztönzése az európai oktatási térségen belül.
- A tanárok és az iskolai dolgozók szakmai fejlődésének támogatása, különösen az **innovatív pedagógiai módszerek** és a digitális eszközök alkalmazása terén.
- A **nyelvtanulás** ösztönzése és a nyelvi sokszínűség erősítése a köznevelésben és a szakképzésben.
- A **jógyakorlatok cseréjének** és az intézményfejlesztési folyamatoknak a támogatása különböző oktatási kontextusokban; a szervezeti kultúra fejlesztése.
- A tanulók esetében a tanulmányi teljesítmény javulása, a **tanulási motiváció** növekedése, a foglalkoztathatóság és a karrierlehetőségek bővülése, illetve a kezdeményezőkézség, az önállóság, az önértékelés és a vállalkozói készségek fejlődése.

5.2.1 Támogatható mobilitási projekttypusok a résztvevők profilja szerint

1) Oktatás és képzés területén:

- a felsőoktatási hallgatóknak és a felsőoktatásban közreműködő munkatársaknak/szakembereknek/oktatóknak szóló mobilitási projektek;
- a szakképzésben tanulóknak és közreműködő munkatársaknak/szakembereknek/oktatóknak szóló mobilitási projektek;
- a köznevelési tanulóknak és munkatársaknak/szakembereknek/pedagógusoknak szóló mobilitási projektek;
- a felnőtt tanulásban tanulóknak és közreműködő munkatársaknak/szakembereknek/oktatóknak szóló mobilitási projektek.

2) Ifjúsági területen:

- fiataloknak szóló mobilitási projektek – ifjúsági cserék;
- ifjúságsegítőknak szóló mobilitási projektek;
- ifjúsági részvételi tevékenységek;
- DiscoverEU esélyegyenlőségi pályázattypus.

3) Sport területén:

- a sport területén közreműködő munkatársak, szakemberek és oktatók nemzetközi mobilitása.

E kiadványban a célcsoportra tekintettel (oktatók, pedagógusok) az 1. pályázati kategórián belül kiemelten kezeljük a köznevelésben és a szakképzésben elérhető mobilitási lehetőségeket.

5.2.2 Erasmus+ mobilitás pályázati formák

A mobilitási projekteknek a **célkitűzése az oktatás és a tanulás európai dimenziójának erősítése** az alábbiak révén: a pályázati tevékenységeknek elő kell mozdítaniuk a befogadás és sokszínűség, a tolerancia és a demokratikus részvétel értékeit, segíteniük kell a közös európai örökséggel és a sokszínűséggel kapcsolatos ismeretek előmozdítását, valamint támogatniuk kell a szakmai hálózatok fejlesztését Európa-szerte.

Az intézmények és egyéb szervezetek az 1. pályázati kategóriában két fő pályázati forma mentén valósíthatnak meg mobilitásokat: belépő szinten lehetőségük van rövid távú mobilitási projekt benyújtására, míg a tapasztaltabb, stratégiai szinten álló, Erasmus-akkreditációval rendelkező intézmények az akkreditált mobilitási projektekben elérhető támogatások révén egyszerűsített finanszírozási formában, költségvetést igénylő pályázat útján valósíthatják meg előzetesen jóváhagyott Erasmus-tervüket.

A pályázó szervezet kulcsszerepet játszik a mobilitási projektek megvalósításában: elkészíti és benyújtja a pályázatot, aláírja a támogatási szerződést, lebonyolítja a programban szereplő mobilitási tevékenységeket, majd elszámol a Nemzeti Iroda felé. Akár rövid távú, akár akkreditált projektről van szó, a pályázás alapját mindig az adott intézmény igényei, céljai és fejlesztési tervei jelentik.

A rövid futamidejű mobilitási projektek 6–18 hónapos időtartamban, korlátozott számú résztvevővel megvalósítható projektek. Ezek számítanak a programba való belépő szintnek, mivel lehetőséget nyújtanak arra, hogy egy intézmény kipróbálja magát a nemzetközi mobilitások megvalósítása terén, és egy kisebb léptékű programot hozzon létre a tanulók és a munkatársak számára. Ez a forma tehát különösen ajánlott azoknak, akik még **nem rendelkeznek Erasmus+ tapasztalattal**, vagy egyszerűbb, könnyebben áttekinthető programot szeretnének megvalósítani. Ebben a típusban konzorciumvezetők nem nyújthatnak be pályázatot, csak önálló szervezetek, például egy iskola önállóan, valamint akkreditált szervezetek sem vehetnek részt benne, mivel ők már folyamatos hozzáféréssel rendelkeznek Erasmus+ támogatásokhoz.

A pályázatnak tartalmaznia kell a projekt keretén belül megvalósítani kívánt tevékenységek listáját és azok rövid leírását. A tevékenységeknek a program céljaihoz kell kapcsolódniuk és hozzá kell járulniuk az intézmény és a résztvevők szakmai fejlődéséhez. Az Erasmus+ rövid futamidejű pályázatok **értékelése** során a bírálók **három fő területen** vizsgálják a benyújtott projektterv minőségét. Ezek az alábbi szempontok: **relevancia** (20 pont), **a projektterv minősége** (50 pont), valamint az **utánkövetési tevékenységek minősége** (30 pont). A sikeres pályázathoz elengedhetetlen, hogy mindhárom terület szempontjai mentén világos, megalapozott és koherens terv készüljön (a támogathatósághoz minimálisan 60 pont elérése szükséges).

A pályázat akkor tekinthető relevánsnak, ha a pályázó be tudja mutatni, hogy a pályázat összhangban áll a pályázó tapasztalataival, korábbi tevékenységeivel és a résztvevők célcsoportjaival. Fontos, hogy a projektterv jól illeszkedjen a választott pályázattípus célkitűzéseire és előmozdítsa az uniós alapértékeket, pl. az emberi méltóság, a demokrácia, az egyenlőség, a jogállamiság és az emberi jogok védelmét, valamint fellépjen a diszkrimináció minden formája ellen. Fontos szempont az is, hogy a pályázat milyen mértékben támogatja az Erasmus+ prioritásait, például mennyire épít az új vagy kevésbé tapasztalt pályázók bevonására, mennyire támogatja a tanulók hosszú távú mobilitását, és milyen mértékben von be kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevőket a pályázati programba.

A benyújtott projektterv akkor értékes és megalapozott, ha világosan és konkrétan tükrözi a pályázó szervezet, a munkatársak és a tanulók valós szükségleteit, és bizonyítja azokat a szempontokat, hogy a tervezett tevékenységek alkalmasak a célkitűzések elérésére, hogy az operatív és a logisztikai tervezés (pl. helyszínválasztás) megfelelő és költséghatékony, valamint, hogy figyelembe veszi a környezeti fenntarthatóságot és felelősségvállalást. Nagyon értékes eleme a projekttervnek, ha a pályázó megtervezi, hogyan alkalmazza a digitális eszközöket – különös tekintettel az eTwinning platformra – a fizikai mobilitás kiegészítésére és a nemzetközi együttműködés erősítésére.



A kiváló minőségű utánkövetés akkor bizonyított, ha a pályázó a projekttervben megfogalmazza, hogy milyen módon biztosítja a projekt hatásának tartósságát, azaz ha a feladat- és felelősségmegosztás világos és átlátható, konkrét és logikus lépések történnek annak érdekében, hogy a mobilitási eredményeket beépítsék a szervezet mindennapi munkájába, illetve a projekt tartalmaz egy releváns értékelési tervet, amellyel mérhetők a célkitűzések teljesülései, valamint biztosított az eredmények disszeminációja.

Az **Erasmus-akkreditáció** hozzájárul mobilitási program hatékonyságának növeléséhez és lehetővé teszi a szakképzés és a köznevelés területén is a hosszú távú célokra való fókuszálást. Azok az intézmények, amelyek **hosszú távon** szeretnék **nemzetközi mobilitási tevékenységek révén fejlődni, nemzetköziesedni** pályázati úton, ún. Erasmus-akkreditációt nyerhetnek el, amely lehetővé teszi a rendszeres támogatáshoz való hozzáférést, így az intézmények fokozatosan valósíthatják meg saját Erasmus-tervüket. Az Erasmus-akkreditáció tehát kiváló lehetőség azon szakképzési és köznevelési szervezetek számára, amelyek elkötelezettek a nemzetközi mobilitási tevékenységek és a határokon átnyúló együttműködések megvalósítása iránt. Az akkreditáció megszerzéséhez a pályázó szervezetnek fejlesztési célokat kell kitűznie, és be kell mutatnia, hogy a különböző nemzetközi mobilitási tevékenységek hogyan járulnak hozzá ezen célok eléréséhez, valamint azt, hogy az akkreditációs időszakban hogyan méri és értékeli az elért eredményeket. Ezt a dokumentumot „Erasmus-tervnek” nevezzük, és ez képezi az akkreditációs pályázat (KA120) alapját.

A jelentkezők választhatnak, hogy **saját intézményük részére** nyújtanak be egyéni Erasmus-akkreditációs pályázatot vagy mobilitási **konzorcium vezetőjeként**, de ugyanabban a szektorban nem lehetséges mindkét típusú akkreditációra pályázni. Fontos megjegyezni, hogy a pályázathoz nincs szükség korábbi részvételre az Erasmus+ programban – a jelentkezés új szervezetek számára is nyitott. Az akkreditáció megszerzése tehát nem igényel előzetes Erasmus+ tapasztalatot, ugyanakkor pályázónak a tervben alá kell támasztania a hosszú távú fejlődési lehetőségek elérésére alkotott célkitűzéseket és a stratégiai szemléletet. Az Erasmus-akkreditációra pályázó



intézményeknek vállalniuk kell, hogy megfelelnek az Erasmus minőségbiztosítási szabályoknak. Az akkreditációs pályázat elbírálásakor az értékelő független szakértők megvizsgálják, hogy mennyire releváns a pályázat, az intézmény a profilja, a szektor, továbbá az Erasmus+ program szempontjából megvizsgálják a célkitűzéseket, a tevékenységeket és a projektmenedzsment felépítését, valamint azt is, hogy a pályázat célkitűzései és tevékenységei mennyire felelnek meg a közös uniós értékeknek, mint pl. emberi méltóság, szabadság, demokrácia, egyenlőség, jogállamiság, emberi jogok. Az Erasmus-tervben megfogalmazott célkitűzéseknek és tevékenységeknek világosan és konkrétan kell reagálniuk a pályázó intézmény, a pályázó munkatársainak és tanulóinak szükségleteire, realitásnak, ugyanakkor kellően ambíciózusoknak kell lenniük ahhoz, hogy valódi hatást gyakoroljanak a szervezetre. Az elért eredmények folyamatos értékelése és nyomon követése is kiemelten fontos szempontot képez a pályázatok értékelésekor, illetve szükséges annak bemutatása, hogy a pályázó milyen konkrét lépéseket tesz annak érdekében, hogy a mobilitási tevékenységének az eredményeit beépítse a szervezet/ intézmény mindennapi munkájába, milyen kvalitatív és kvantitatív mérésekkel tervezi ellenőrizni az elvárt eredmények megvalósulását.

Azok az intézmények, amelyek bizonyították, hogy hosszú távon képesek nemzetközi mobilitási tevékenységeket folytatni, Erasmus-tervükben alátámasztották az ennek elérésére alkotott célkitűzéseket és a stratégiai szemléletet, és **Erasmus-akkreditációt nyernek el, rendszeres támogatáshoz** férhetnek hozzá a KA121-es, akkreditációs költséglehívó pályázat benyújtásával. Ennek során az akkreditált intézmények egyszerűsített eljárás formájában pályázhatnak a támogatásra, így fokozatosan valósíthatják meg saját Erasmus-tervüket. Az akkreditációs költséglehívó pályázat egy egyszerűbb pályázati forma, az előzetesen jóváhagyott Erasmus-tervre épül. Az intézményeknek tehát már nem kell részletesen bemutatniuk a megvalósítani kívánt tevékenységeket: a hangsúly itt már a költségvetés összeállításán van. Természetesen költségeket csak azokra a tevékenységekre lehetséges tervezni, amelyek megvalósítása szükséges az Erasmus-tervben megfogalmazott stratégiai célkitűzések eléréséhez.

Az Erasmus-akkreditációval rendelkező intézmények elismerésként kiválósági tanúsítványban is részesülhetnek. Ezzel a dokumentummal a korábbi tevékenységek minőségét és a folyamatos fejlesztés iránti elkötelezettségüket ismeri el és méltatja a Nemzeti Iroda.

5.2.3 Partnerkeresés

Az Erasmus+ mobilitási programok sikeres megvalósításához elengedhetetlen **a megfelelő és megbízható partner** megtalálása. Az Erasmus+ program keretén belül számos eszközt és lehetőséget lehet igénybe venni fogadó intézmények keresésére. Elsődleges online platformként ajánlható az oktatási intézmények számára a **European School Education Platform**, ahol lehetőség van a regisztráció után partnerkereső közlemény közzétételére, illetve más szervezetek/ intézmények hirdetéseinek böngészésére, de célszerű igénybe venni más partnerkereső felületeket is (pl. közösségi média), amelyek célzottan Erasmus+ együttműködéshez vagy eTwinning projektben való együttműködéshez kínálnak partnerkeresési lehetőségeket.

Amennyiben egy intézmény ezekben az adatbázisokban partnerkereső hirdetést tesz közzé, érdemes figyelni az alábbi szempontokra: mindig pontosan adjuk meg, hogy milyen projekthez keresünk partnereket, illetve nagyon röviden foglaljuk össze azt a **témát**, előzetes tudást és célokat, amelyeket a projekt során fontosnak tartunk. A **célok** mindig legyenek konkrétak: ne csak általánosságokat tartalmazzanak, hanem az intézményben mutatkozó igények mentén olyan célokat fogalmazzanak meg, amelyek a nemzetközi együttműködésben való részvételt indokoltá teszik.

Érdemes azt is megfogalmazni, hogy a partnernek milyen előnye származhat a jövőbeni együttműködésből, mi az, amit jógyakorlatként a mi intézményünk kínálni tud. Hasznos megadni a **munkanyelvet** is, sőt a partnerkereső hirdetést azon a nyelven célszerű megírni, amelyen később együtt akarunk dolgozni a partnerekkel. A munkanyelv megadása már elsődleges szűrőként is funkcionál, hiszen azok a partnerek fogják elolvasni és megválaszolni a hirdetést, akik megfelelően beszélnek az adott nyelvet. Érdemes röviden bemutatni az intézmény környezetét, szakmai profilját, erősségeit és hagyományait, lehetséges hivatkozni a korábbi eredményekre, tapasztalatokra, releváns oktatási nemzetközi kapcsolatokra. A hirdetés végén mindig szerepeljen a **kapcsolattartó személy** neve és elérhetősége is.

A partnerkereső felületek használatán túlmenően kiváló lehetőség a partnerkeresésre az Erasmus+ nemzeti irodák által rendszeresen szervezett **kapcsolatépítő szemináriumok**, online és személyes jelenléttel szervezett képzések, más partnerkereső rendezvények is, amelyek segítik a programban részt vevő szervezetek között a kapcsolatfelvételt. Az aktuális események mindig megtalálhatók a nemzeti irodák honlapján, valamint a **SALTO Education & Training TCA Resource Centre** oldalán. További jó lehetőséget jelenthet az **Erasmus+ projekteredményeket bemutató platform** adatbázisa is (Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport), amely lehetővé teszi, hogy a már akkreditált szervezetek jóváhagyott projektjeit az érdeklődők megismerhessék, illetve közvetlen kapcsolatba léphessenek potenciális partnerekkel.

Speciálisan a szakképzésben, különösen a felnőttek szakképzésével és a felnőttek tanulásával kapcsolatban nyújthat jó ötleteket a partnerek keresésére az EPALE, A felnőttkori tanulás elektronikus európai platformja. A partnerkeresésre érdemes kiemelt figyelmet fordítani, hiszen a projektek sikere nagy mértékben múlik a nemzetközi kapcsolatokon is. Hasznos, ha a partnerkeresést a pályázó minél hamarabb megkezdi (legalább fél évvel a pályázat beadási határidejének lejártá előtti), így elegendő idő marad a partnerek számára, hogy kidolgozzák a mobilitások részleteit. Nagy mértékben megkönnyítheti az együttműködést az is, ha olyan partnereket választ a pályázó, akikkel korábban már dolgozott együtt valamilyen projektben, esetleg virtuális eTwinning projektben.

5.2.4 Erasmus+ programok tervezése

Az **Erasmus+ mobilitási tevékenységek** minden esetben **külföldön**, azaz nem a pályázó intézmény országában történnek. Fontos, hogy az utazás célországa egy európai uniós tagállam vagy a programhoz társult harmadik ország lehet (Észak-Macedónia, Izland, Liechtenstein, Norvégia, Szerbia, Törökország.). A szakképzési szektorban az Erasmus-akkreditációval rendelkező intézmények ezenkívül szakmai látogatásra, oktatási vagy képzési tevékenység ellátására, valamint egyéni tanulói mobilitásokra is küldhetik a résztvevőket a programhoz nem társult harmadik országokba is, a mindenkor érvényes pályázati kiírásnak megfelelően.

A **fogadó intézményeknek** a tevékenység megvalósításának országában **jogszerűen bejegyzett székhellyel** kell rendelkezniük, illetve egy mobilitásoknak egy országban kell megvalósulnia. Kurzusok esetében fontos figyelembe venni, hogy valamennyi tanfolyamszervező szabadpiaci szolgáltatóként működik, és a kurzusok és képzések kiválasztása a kedvezményezett szervezet/ intézmény felelőssége, amely folyamat során szintén kiemelt figyelmet kell fordítani az Erasmus minőségbiztosítási szabályok betartására.

Az intézmények a mobilitási projektek **tervezési** szakaszában meghatározzák projektjük céljait, az elérni kívánt tanulási eredményeket, a tevékenységek típusát, a munkaprogramot és az események időbeosztását. A tervezést követi az **előkészítés** szakasza: ide tartozik a gyakorlati szervezés, a résztvevők kiválasztása, a partnerekkel és résztvevőkkel kötött megállapodások kidolgozása, valamint a kiutazás előtti nyelvi, interkulturális és feladat-specifikus felkészítés. A leghangsúlyosabb szakasz természetesen a **megvalósítás**: az intézmények ebben a szakaszban valósítják meg a tervezett mobilitásokat, elkezdhetik értékelni és beépíteni az eredményeket, visszacsatolni az addigi tapasztalatokat, majd a **zárószakaszban** kerül sor a projekt értékelésére, a tanulási eredmények validálására és szükség esetén azok hivatalos elismerésére, továbbá a projekteredmények terjesztésére és hasznosítására.

A mobilitási projektek minőségének és hatásának növeléséhez az Erasmus+ lehetőséget kínál a szervezetek számára arra is, hogy hosszabb távon gondolkodva, egy stratégiai keret mentén tervezzék meg tevékenységeiket. Egyetlen pályázat keretében egy koordinátor több tevékenységet is megszervezhet, így számos résztvevő számára nyílt lehetőség nemzetközi tapasztalatszerzésre. Ennek révén a pályázók a résztvevők igényeit figyelembe véve, ugyanakkor saját nemzetköziesítési és fejlesztési céljaikkal összhangban alakíthatják ki projektjeiket.

A küldő intézményeknek a mobilitási tevékenységek előkészítése, megvalósítása és nyomon követése során végig be kell vonniuk a résztvevőket az alapvető fontosságú döntésekbe annak érdekében, hogy minden résztvevő maximálisan kiaknázhassa a projekt előnyeit és hatását.

A program ösztönzi az olyan típusú mobilitási tevékenységek kialakítását is, amelyek eltérő háttérű és különféle szektorokban működő partnerszervezetek együttműködésén alapulnak. Ilyenek lehetnek például a felsőoktatási szektorban a felsőoktatási hallgatók vagy a szakképzési szektorban a szakképzésben résztvevők szakmai gyakorlata vállalatoknál, nem-kormányzati szervezeteknél vagy közintézményeknél; köznevelési tanárok szakmai továbbképzése képzési központokban vagy vállalkozásoknál; illetve üzleti szakértők részvétele felsőoktatási képzésekben oktatóként stb.

A külföldi mobilitások szerves részét képezi a **nyelvi készségek fejlődésének támogatása**, különösen abban az esetben, ha ez egyezik a kedvezményezettek intézményi céljaival. Az Erasmus+ program célzott támogatást nyújt a résztvevők nyelvi készségeinek fejlesztéséhez is, melyre mind a kiutazás előtt, mind a külföldi tartózkodás alatt lehetőség adódik: az **Erasmus+ online nyelvi támogatás** (Online Language Support – **OLS**) segítségével a résztvevők felmérhetik nyelvtudásukat, és online tanfolyamokon vehetnek részt, hogy fejlesszék készségeiket.

A pályázattípuson belül támogatott összes tevékenységnek összhangban kell állnia az **Erasmus minőségbiztosítási szabályokkal**, amelyek például előírásokat tartalmaznak a résztvevők kiválasztására és felkészítésére, a tanulási eredmények meghatározására, értékelésére és elismerésére, valamint a projekteredmények terjesztésére vonatkozóan (Erasmus minőségbiztosítási szabályok).



5.2.5 A mobilitási projektek résztvevőinek kiválasztási szempontjai

Akár munkatársak, akár tanulók mobilitásairól van szó, a projektek során az intézményeknek biztosítaniuk kell a **kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők bevonását** a tervezett tevékenységekbe, és hangsúlyt kell helyezni a résztvevők átlátható, pártatlan és méltányos kiválasztására.

Kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevőknek azok a személyek számítanak, akiknek a részvételét valamilyen akadály nehezíti. Az akadály számos szempont szerint értelmezhető, melyekről a pályázati útmutató részletes tájékoztatást ad. Például gazdasági akadálnak számít az alacsony jövedelem, munkanélküliség, szegénység vagy a megélhetésért végzett munka. Ugyancsak akadály lehet a fogyatékoság, amely korlátozza a társadalmi részvételt, vagy más egészségügyi akadály (pl. krónikus vagy súlyos betegségek), illetve az egyre gyakoribb mentális problémák is. Hátrányban lehetnek továbbá azok a résztvevők is, akik nehezen teljesítenek az oktatási rendszerben, esetleg a korai iskolaelhagyás veszélyezteti őket.

A kulturális különbségek is okozhatnak nehézséget, pl. nyelvi vagy beilleszkedési problémák a kisebbségek és a menekültek körében. Szintén társadalmi akadályt jelenthet a kirekesztettség, a korlátozott szociális készségek vagy a nehéz családi helyzet. Emellett a diszkrimináció is gátolhatja a részvételt, például, ha valakit neme, kora, vallása vagy szexuális irányultsága miatt ér hátrány. Földrajzi akadályt jelenthet, ha valaki elzár, vidéki vagy rossz infrastruktúrájú területen él. Minden tevékenység esetében kiegészítő pénzügyi támogatás biztosítható a kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők számára intézményi vagy egyéni esélyegyenlőségi támogatás igénylésével.

Fontos figyelembe venni, hogy munkatársak mobilitása esetében a programban nemcsak tanárok, oktatók vehetnek részt, hanem minden olyan munkatárs is, aki közvetlenül vagy közvetve segíti az intézmények működését. Így a programban részt vehetnek a pedagógusokon és az oktatókon kívül az intézményvezetők, és olyan **nem tanár munkatársak** és szakemberek is, mint például iskolapszichológus, pedagógiai asszisztens, könyvtáros, az iskolarendszerű szakmai alapképzés és a szakmai továbbképzés területén a szakképzési szolgáltatóknál menedzsmenttel foglalkozó munkatársak, nemzetközi mobilitási ügyintézők, Erasmus+ koordinátorok, helyi partnervállalatok oktatói, tanácsadók, szakképzésért felelős szakpolitikai koordinátorok, stb. Fontos feltétel azonban, hogy a résztvevőknek valamilyen szerződéses kapcsolatban kell állniuk a pályázó szervezettel, és részvételükkel hozzá kell járulniuk az intézmény céljainak megvalósulásához.

A **veszprémi Lovassy László Gimnázium** joggyakorlatot dolgozott ki a pedagógusok programba történő bevonására és a résztvevők kiválasztására:

„A külföldi partnerintézményeinkhez történő szakmai látogatások szervezésénél szem előtt tartjuk, hogy a tantestület minél több szakmai munkaközössége ismerkedhessen meg a külföldi iskolák új típusú tanítási módszertanával, a külföldi partnerintézmények felszereltségével. Minden ilyen látogatás a job shadowing-on részt vevő kollégának muníciót ad az itthoni munkájához, a szakmai megújításához. A partnerintézmények

tanárainak viszontlátogatásaikkor pedig mi aduhatunk ötleteket a partnerintézmények pedagógusainak a saját módszereink bemutatásával.... Már a költségvetés-igénylő pályázat beadását megelőzően írunk ki pályázatot a kollégáink számára, hogy milyen továbbképzésre szeretnének menni a támogatási időszak 15 hónapjában: a kiválasztott továbbképzés miért szolgálja az ő szakmai fejlődését, és miképpen illeszkedik az intézmény Erasmus-céljaihoz. A beérkezett pályázatokat kiértékeljük, sorrendbe állítjuk, és az elnyert forrás függvényében hirdetjük ki a nyerteseket. Ezzel garantáljuk, hogy a legmotiváltabb pedagógusok kapjanak lehetőséget továbbképzésre, és az Erasmus-tervhez legjobban illeszkedő szakmai megújulásokhoz járulhasson hozzá a tanári mobilitás.”

A tanulók esetében a résztvevőknek a küldő intézmény valamely oktatási programjába beiratkozott tanulónak kell lenniük. Ugyan a tanulónak a programba történő bevonása a programszabályok szerint nem elvárás, de a 18. életévüket be nem töltött résztvevők esetében természetesen csak a gondviselők egyetértésével valósítható meg. Ennek elősegítése érdekében minden olyan tájékoztató rendezvény, bemutató, tudásmegosztó fórum vagy szülői értekezlet tartása indokolt, amely segíti a félelmek csökkentését és a programba történő bevonást. Érdemes figyelembe venni, hogy minden tevékenység esetében **kiegészítő pénzügyi támogatás** biztosítható a **kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők** vagy akár a kiskorú résztvevőket vagy felügyeletet igénylő fiatalokat kísérő személyek számára.

A pályázó intézmények gyakran egy **belső kiválasztási rendszert** is működtetnek, amely segíti a résztvevők tudatos és átlátható módon történő kiválasztását. A fentebb már idézett **veszprémi Lovassy László Gimnáziumban** a diák résztvevőket is egy intézményi pályázati rendszer használatával választják ki:

„Minden csoportos mobilitás esetében a diákoknak egy belső pályázati rendszeren keresztül kell kitölteni egy kérdőívet, melyben az idegen nyelvi kompetencia szintjén kívül mindig írniuk kell egy motivációs fogalmazást is a projekt témájával kapcsolatban. Ez lehetőséget ad az iskolai Erasmus+ csoport számára a legmegfelelőbb projektrésztvevők kiválasztására. A motivációs levelet a legújabb pályázatoknál már idegen nyelven kérjük.”

5.2.6 A mobilitási tevékenység elvárt eredményei

Természetes elvárás, hogy a mobilitás során végzett tevékenységek következtében mind a tanulónak, mind a tanároknak/oktatóknak/munkatársnak fejlődjenek a kompetenciáik.

A **tanulók** esetében a mobilitási tevékenységektől azt az eredményt várjuk, hogy javuljon a tanulási teljesítményük és kedvezőbben alakuljon későbbi foglalkoztathatósági és karrierlehetőségük. Várható eredmény, hogy a mobilitáson való részvétel következtében a tanulónak **fejlődik a kezdeményező- és a vállalkozói készségük**, magasabb szintűek lesznek az idegen nyelvi és a digitális kompetenciáik, valamint **növekszik a motiváltságuk** a jövőbeli mobilitásokon való részvétel iránt. Ugyancsak remélhető, hogy a fiataloknak javul az önértékelése és az önállósága,

és az által, hogy különböző háttérű emberekkel kerülnek kapcsolatba és működnek együtt, fejlődik az **interkulturális érzékenységük**. A mobilitások várható eredménye, hogy a tanulók aktívabbak lesznek a társadalmi folyamatokban, és növekszik az uniós értékekkel kapcsolatos tudatosságuk.

A programban részt vevő **tanárok/oktatók/munkatársak** esetében szintén elvárás, hogy fejlődjenek kompetenciáik, elsősorban a munkahelyi alaptevékenységükkel kapcsolatos kompetenciáik, és **javuljanak az idegen nyelvi és digitális készségeik**, valamint növekedjen a **motivációjuk** a mindennapi szakmai tevékenységük iránt. Elvárható eredmény, hogy az tanárok/oktatók jobban átlássák a különböző országok köznevelési és szakképzési gyakorlatát, rendszerét és szakpolitikáját, hogy jobban megértésük a formális és nemformális oktatás, a köznevelés, a szakképzés és a munkaerőpiac közötti kapcsolatokat; és hogy ehhez kapcsolódóan kellő tapasztalatokat szerezzenek a korszerűsítést és a nemzetközi nyitást célzó változások elindításához a saját intézményükön belül.

A **tanárok/pedagógusok/oktatók kompetenciafejlődésének** a **tanulók javát** is szolgálnia kell. A mobilitásokban való részvétel hozadéka lehet, hogy a tanároknak/oktatóknak növekszik az a képessége, hogy ki tudják elégíteni a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek, tanulók szükségleteit, és nagyobb **megértést** tanúsítanak a **sokszínűség** különböző fajtái, pl. a társadalmi, etnikai, nyelvi, nemi és kulturális sokszínűség, illetve a képességek sokfélesége iránt. Szintén elvárás, hogy a jövőben nagyobb szerepet vállaljanak a tanulóknak szóló mobilitási tevékenységek támogatásában is. Végül, de nem utolsósorban a mobilitás jó lehetőség arra is, hogy a tanároknak/oktatóknak bővíljenek a szakmai fejlődési és karrierlehetőségeik.

A mobilitási pályázatok keretében támogatott tevékenységeknek nemcsak az egyének, hanem a **szervezet** tekintetében is változásokat kell eredményezniük. A cél, hogy az Erasmus+ programokba bekapcsolódó kedvezményezettek növeljék a szervezet nemzetköziesítési kapacitását: fejlődjenek a nemzetközi tevékenységben közreműködő vezetők képességei és a szervezet nemzetköziesítési stratégiája; erősödjenek a **más országbeli partnerekkel** folytatott **együttműködések**; továbbá javuljon a nemzetközi projektek előkészítésének, megvalósításának, ellenőrzésének és utánkövetésének minősége, valamint a projektek járuljanak hozzá az európai oktatási térség létrehozásához.

Szervezeti szinten ugyancsak fontos cél a célcsoportok eredményesebb és hatékonyabb fejlesztése: a tanulók számára az igényeiknek és az elvárásaiknak megfelelő, vonzóbb képzési programok meghirdetése; a hátrányos helyzetű csoportok igényeinek figyelembevétele; a képzésben részt vevő munkatársak/tanárok számára kínált jobb **továbbképzési lehetőségek**; a mobilitás során elsajátított kompetenciák elismerési és érvényesítési folyamatainak javítása. Az intézmény szintjén magasabb rendű és hosszabb távú elvárt eredmény lehet, hogy szakmailag magasabb szintű működési környezet alakuljon ki: növekedjen az intézményen belüli **nyitottság** a bevált **jógyakorlatok és új módszerek alkalmazása** iránt; szorosabb együttműködés alakuljon ki a különböző szociális, foglalkoztatási területeken tevékenykedő szervezetekkel; jelentősebb figyelem essen a pedagógusok és oktatók szakmai továbbképzésének megtervezésekor az egyéni igények és az intézményi célkitűzések összehangolására.



A megvalósított Erasmus+ mobilitási tevékenységek eredményeinek tehát több szinten is meg kell jelenniük a projektek végrehajtását követően, mérhetőnek és hosszú távon is jól nyomon követhetőnek kell lenniük mind a tanulók, mind a munkatársak, mind az intézmény vonatkozásában. A **tanulási eredmények dokumentálása** kötelező eleme minden mobilitási tevékenységnek, ezeket a követelményeket az Erasmus+ minőségbiztosítási szabályok és a pályázati útmutató határozzák meg. Ennek alapján az egyéni mobilitás (akár munkatársi, akár tanulói mobilitásról van szó) megkezdése előtt **három fél együttműködésével** kell létrejönnie egy **tanulási megállapodás**nak: a küldő intézmény, a fogadó intézmény és a résztvevő megállapodása képezi az együttműködés alapját, és rögzíti a résztvevő által elérni kívánt tanulási eredményeket is. A kurzusok és képzések esetében tanulási megállapodás helyett kurzusprogram is használható. A mobilitási tevékenységet követően a résztvevő által elért tanulási eredményeket el kell ismerni. Erre alkalmas és ajánlott például az **Europass mobilitási igazolvány** vagy más, hasonló célú dokumentum is, illetve a kedvezményezett intézménynek meg kell őriznie a tevékenység befejezését igazoló dokumentum egy példányát is.

Csoportos diákmobilitási tevékenység esetében a tanulmányi programot az egész csoportra vonatkozóan kell meghatározni; ilyen esetben csoportos tanulási megállapodást is lehet kötni. A csoportos tevékenységet követően a tevékenység befejezését igazoló dokumentumként a kedvezményezett intézménynek meg kell őriznie a tanulmányi programot és a résztvevők listáját (beleértve a kísérő személyeket is).

5.2.7 Köznevelésben részt vevő tanulók és munkatársak mobilitása

Valamennyi Erasmus+ mobilitási tevékenységnek meg kell felelnie azon alapvető szempontoknak, melyek biztosítják, hogy a tevékenységek valóban értéket teremtenek mind a résztvevők, mind a szervezetek számára. A mobilitások elsődleges célja, hogy a résztvevők új ismereteket, készségeket, kompetenciákat és szemléletet sajátítsanak el vagy a fejlesszék meglévő tudásukat,

készségeiket. A hangsúly tehát a **szakmai és személyes** fejlődésen van, akár tanulóról, akár pedagógusról, akár más szakemberről van szó.

Ezen túlmenően fontos a tevékenységek **transznacionális jellege** is: a tevékenységeknek országokon átívelő együttműködésekre kell épülniük, ahol különböző kultúrából érkező résztvevők közösen tanulnak, tapasztalatokat cserélhetnek és kölcsönösen gazdagítják egymást. A mobilitási tevékenységek nem lehetnek egyszerű utazások vagy informális találkozók: minden esetben szükség van az előzetesen kidolgozott egyértelmű módszertanra és tanulási programra, valamint az előzetesen meghatározott tanulási eredményekre, amelyek mérhetők és dokumentálhatók.

A mobilitási tevékenységeknek minden esetben illeszkedniük kell az adott intézmény fejlesztési céljaihoz, továbbá az intézményeknek megfelelő tervezéssel integrálniuk kell projektjeikbe az Erasmus+ program kiemelt törekvéseit (lsd. prioritások). Mindemellett támogatniuk kell az oktatási intézmények stratégiai fejlődését, innovációs kapacitásának erősítését, nemzetközi kapcsolati hálóinak bővítését.

5.2.7.1 A mobilitási projektekben támogatható tevékenységek

A mobilitási tevékenységek a köznevelésben lehetnek kifelé (résztvevők kiutazása külföldi fogadó intézményekhez) vagy befelé (külföldi szakemberek meghívása a pályázó intézménybe) irányulók. A projektek többsége általában külföldi programországokba irányuló tevékenységre épül. Lehetőség szerint érdemes nemzetközi kapcsolatokat kiépíteni, például kétirányú tanulói vagy pedagógus-cseréket megvalósítani. Ehhez mindkét partneriskolának érdemes pályáznia, vagy csatlakoznia kell egy meglévő, akkreditált konzorciumhoz.

A bejövő tevékenységek különösen hasznosak lehetnek, hiszen lehetőséget adnak arra, hogy a pályázó intézmény külföldi szakértőket, oktatókat vagy tapasztalt tanárokat hívjon meg – ezzel segítve a saját pedagógiai munkájának fejlesztését, valamint a nemzetközi nyitás erősítését. A kurzusok és képzések kivételével minden tevékenység esetén a mobilitás megkezdése előtt a küldő és fogadó félnek közösen kell meghatározni a képzési programot. A tevékenységet követően a kedvezményezett szervezetnek/intézménynek meg kell őriznie a végrehajtott tanulmányi programot a tevékenység befejezésének bizonyítékeként.

A) Munkatársak/szakemberek/pedagógusok mobilitása esetében megvalósítható tevékenység típusok

MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Szakmai látogatás (job shadowing)	2–60 nap	Jógyakorlatok megismerése, módszertani fejlődés
Oktatási vagy képzési tevékenység ellátása	2–365 nap	Tudásmegosztás, tanítási készség fejlesztése
Kurzusokon, képzéseken való részvétel	2–10 nap	Szakmai és módszertani fejlődés, kompetenciák bővítése

2. sz. táblázat: Tevékenység típusok a köznevelésben dolgozó munkatársak számára

A **munkatársak** az egyéni mobilitások keretén belül részt vehetnek **szakmai látogatásokon** (*job shadowing*), amelyek során egy fogadó intézményben új gyakorlatokat tanulhatnak és új ötleteket gyűjthetnek megfigyelés és interakció révén. Részt vehetnek ezen kívül olyan nemzetközi **továbbképzéseken**, kurzusokon is, amelyek előre meghatározott tanulási programon és meghatározott tanulási eredményeken alapulnak. Lehetőség van arra is, hogy bizonyos ideig **taníthatnak** egy másik országban működő fogadó intézménynél azzal a céllal, hogy a tapasztalatok révén közösen tanuljanak és megismerjenek más oktatási rendszereket és jógyakorlatokat. Minden tevékenység lehetőséget biztosít az intézmények közötti kapcsolatépítésre, nemzetközi tapasztalatcserére, ezzel hozzájárulva a közös európai oktatási térség megvalósításához.

B) Tanulók mobilitása esetében megvalósítható tevékenységtípusok

MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Iskolai tanulók csoportos mobilitása (csoportonként legalább két tanuló)	2–30 nap	Közös tanulási tevékenység megvalósítása
Tanulók rövid távú tanulási célú mobilitása	10–29 nap	Külföldi tanulási tevékenység megvalósítása
Tanulók hosszú távú tanulási célú mobilitása	30–365 nap	Külföldi tanulási tevékenység megvalósítása

3. sz. táblázat: Tevékenységtípusok a köznevelésben tanuló diákok számára

A **tanulók** számára **egyéni vagy csoportos mobilitások** szervezhetők külföldi fogadó intézményekbe, ahol a tanulóknak külföldi társaikkal kell közösen tanulniuk és időt tölteniük. A küldő és a fogadó szervezetnek minden esetben közösen kell megszervezniük és megvalósítaniuk a programot. Csoportos mobilitás esetén kötelező, hogy a tanulókkal kísérő legyen jelen, egyéni mobilitásoknál pedig szintén kísérheti a tanulókat kísérő, amennyiben erre szükség van. Indokolt esetben, például 16 évnél fiatalabb résztvevők esetén vagy a kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők támogatására az intézményeknek lehetőségük van az általánosnál több kísérőt bevonni a programba. Ezekbe a mobilitási programokba beépíthetők kulturális események, kirándulások, de ezek csak a tanulási célhoz szorosan kapcsolódva jelenhetnek meg. Ezen kívül az Európai Unió valamely intézményi székhelye is lehet fogadó intézmény, de ezekre a helyszíneken is egy másik intézmény tanulóival közösen kell tanulási programot tervezniük és megvalósítaniuk.

Egyéni tanulói mobilitás során minden tanuló számára egyéni tanulmányi programot kell összeállítani. Hosszú távú tanulói mobilitás esetén, mivel a résztvevők több időt töltenek külföldön, a mobilitás előtt kötelező felkészítő képzést biztosítani a résztvevők számára, melynek anyagát a kedvezményezettek a magyar nemzeti iroda munkatársaitól kérhetik el.

A tanulói mobilitások lehetőséget biztosítanak a résztvevők számára az idegen nyelvi készségeik és az önállóságuk fejlesztésére, nemzetközi tapasztalatszerzésre és más kultúrák megismerésére.

C) Egyéb támogatható tevékenységek

TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Meghívott szakértők fogadása	2–60 nap	Szakmai tudás és tapasztalat behozatala, inspiráció, új megközelítések megismerése
Gyakorló tanárok és oktatók fogadása	10–365 nap	Külföldi hallgatók, friss diplomások számára gyakorlóhely biztosítása

4. sz. táblázat: Egyéb tevékenységek

Az intézményeknek lehetőségük nyílik arra is, hogy **külföldről meghívott szakértőket** (pl. oktatókat, tanárokat, szakpolitikai szakértőket vagy egyéb képzett szakembereket) fogadjanak azzal a céllal, hogy támogassák a fogadó intézményen belüli oktatás és tanulás fejlesztését. A meghívott szakértők biztosíthatnak képzést az iskola munkatársai, szakemberei és pedagógusai számára, vagy bemutathatnak olyan új oktatási módszereket, amelyek segítik az intézmény fejlesztési céljainak elérését, és hozzájárulhatnak a bevált szervezési és irányítási gyakorlatok átadásához. A tevékenység megkezdése előtt egyeztetni kell a képzési programot, a tevékenységet követően pedig a kedvezményezett szervezetnek/intézménynek meg kell őriznie a végrehajtott tanulmányi programot a tevékenység befejezésének bizonyítékeként.

Emellett a pályázó intézmények **gyakorló tanárokat** is **fogadhatnak**, akik külföldön szeretnék szakmai gyakorlatukat teljesíteni. Ebben az esetben a fogadó intézmény felelős a tevékenység tartalmának kialakításáért, míg a résztvevő utazási és egyéni támogatását egy küldő intézmény biztosítja, amely ehhez szintén pályázhat Erasmus+ forrásra. Gyakorló vendégtanárok esetében a tanulási eredmények meghatározására és elismerése a küldő intézmény feladata.

D) Előkészítő látogatás a köznevelésben

A munkatársi és tanulói mobilitásokon túl lehetőség van arra is, hogy a küldő iskola részéről **előkészítő látogatást** tegyenek a fogadó intézménynél. Ennek a rövid külföldi látogatásnak az a célja, hogy a mobilitási tevékenységeket - indokolt esetben - minél hatékonyabban előkészítsék.

Előkészítő látogatást abban az esetben érdemes tenni, ha ezzel javíthatjuk a mobilitás minőségét, eredményességét vagy inkluzivitását, és ez elősegíti a kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők sikeres részvételét, vagy egy hosszabb időtartamú látogatás előkészítését szolgálja. Ez utóbbi esetben részt vehet rajta a tanuló is, amennyiben helyzete ezt indokoltá teszi. A rövid futamidejű pályázatban tervezett előkészítő látogatások akkor lehetnek támogatottak, ha szükségességüket a pályázatban indokolják, ennek megvalósításával alátámasztottan javíthatják a mobilitás minőségét.

Előkészítő látogatáson elsősorban munkatársak és a projekt szervezésében részt vevő személyek vesznek részt, de a hosszú távú, tanulási célú mobilitási tevékenységben részt vevő tanulók és a kevesebb lehetőséggel rendelkező, bármilyen típusú tevékenységben részt vevő személyek indokolt esetben szintén részt vehetnek előkészítő látogatásokon a saját tevékenységük előkészítése érdekében (mindösszesen legfeljebb három személy mobilitásonként).

5.2.8 Szakképzésben részt vevő tanulók és munkatársak mobilitása

Ez a pályázattípus olyan **szakképzési szolgáltatók** és a **szakképzés területén** tevékenykedő **egyéb szervezetek** számára nyújt támogatást, amelyek szakképzésben részt vevő tanulók és munkatársak/oktatók számára kívánnak tanulási célú mobilitási tevékenységeket szervezni. A szakképzés területén Erasmus+ mobilitási (KA1) pályázatot nyújthatnak be:

- az iskolarendszerű szakképző intézmények,
- a helyi és regionális hatóságok és a szakképzés területén valamilyen szereppel rendelkező egyéb szervezetek,
- a szakképzés területén tanulókat fogadó vállalkozások és más szervezetek.

A szakképzésben részt vevő tanulók és munkatársak/oktatók Erasmus+ mobilitási pályázataival kapcsolatban elvárás, hogy hosszú távon kedvező hatással legyenek a résztvevőkre és közvetve a részt vevő intézményekre, valamint a szakképzés szervezeti rendszerére. A pályázati célokat az intézményi szükségletek figyelembevételével célszerű meghatározni. A szakképzésben az egyének mobilitását támogató pályázattípus speciális célkitűzései a következő lehetnek:

- **A szakképzés európai dimenziójának erősítése:** a befogadás és sokszínűség, a tolerancia és a demokratikus részvétel értékeinek előmozdítása; a közös európai örökséggel kapcsolatos ismeretek bővítése, a szakmai hálózatok fejlesztése.
- **Hozzájárulás a szakképzésről szóló tanácsi ajánlás végrehajtásához,** valamint az európai oktatási térség létrehozásához: az iskolarendszerű szakképzés minőségének javítása, a kulcsfontosságú kompetenciák és a transzverzális készségek, különösen a nyelvtanulás képességének és a digitális készségek megerősítése, a munkaerőpiacon szükséges szakmaspecifikus készségek fejlesztésének támogatása, a jó gyakorlatok megosztása, az új és innovatív pedagógiai módszerek és technológiák alkalmazásának előmozdítása, az oktatók szakmai fejlődésének támogatása, a szakképző intézmények nemzetköziesítési kapacitásépítése és a külföldi mobilitás során szerzett tanulási eredmények minőségének, átláthatóságának és elismerésének elősegítése.

„A nemzetközi hálózatban végzett munka számos területen jelentős hatást gyakorolt intézményünk működésére. Kiemelném az idegen nyelvi kompetencia, a munaerőpiaci kompetencia és a digitális kompetencia fontosságát.

Az oktatás területén a nemzetközi együttműködések révén az oktatási programjaink jelentős mértékben gazdagodtak. A külföldi tapasztalatokat hozó oktatók és a különböző kultúrákból érkező tanulók interakciója új perspektívákat és tanulási módszereket hozott be az intézmény életébe. Emellett a közös nemzetközi projektek során a tanulóink olyan globális kompetenciákat szereznek, amelyek elengedhetetlenek a mai munkaerőpiacon.

A nemzetközi hálózatban való részvétel segített a projektmenedzsment és az adminisztrációs folyamatok fejlesztésében is. Az Erasmus+ és más nemzetközi programokhoz kapcsolódó tapasztalatok javították az intézmény adminisztratív hatékonyságát, beleértve a nemzetközi pályázatok kezelését, a pénzügyi menedzsmentet és a nemzetközi mobilitás koordinálását. Ezen kívül a nemzetközi tapasztalatok és bevált gyakorlatok átvétele hozzájárult az intézmény működésének rugalmasságához és modernizálásához.”
(Debreceni Szakképzési Centrum Bethlen Gábor Közgazdasági Technikum és Kollégium)

5.2.8.1 A mobilitási projektekben támogatható tevékenységek

Az egyéni tanulási célú mobilitási projektek keretében végzett tevékenységek lehetnek kifelé- vagy befelé irányuló mobilitások. A támogatható tevékenységtípusok többsége kifelé irányuló mobilitási tevékenység. Ez azt jelenti, hogy a pályázó intézmény tölti be a küldő szervezet szerepét: kiválasztja a résztvevőket, és egy külföldi fogadó szervezethez küldi őket. Ezen kívül léteznek olyan különleges befelé irányuló tevékenységtípusok, amelyek lehetővé teszik a pályázó intézmények számára, hogy az intézményükhöz szakértőket vagy gyakorló oktatókat hívjanak meg. A befelé irányuló tevékenységeknek nem azt jelentik, hogy cserelátogatások jönnek létre, hanem hogy a szakképző intézmények olyan személyeket vonnak be, akik segíthetnek a pályázó intézmény fejlesztésében és nemzetköziesítésében.

Minden tevékenység esetében kiegészítő pénzügyi támogatás igényelhető a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek számára.

A) Munkatársak/szakemberek/oktatók mobilitása esetében megvalósítható tevékenységtípusok

MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Szakmai látogatás (job shadowing)	2–60 nap	Jógyakorlatok megismerése, új módszertanok elsajátítása
Oktatási vagy képzési tevékenység ellátása	2–365 nap	Tudásmegosztás, nemzetközi tapasztalat-szerzés, oktatói készségek fejlesztése
Kurzusokon, képzéseken való részvétel	2–10 nap	Szakmai és módszertani fejlődés, kompetenciák bővítése

5. sz. táblázat: Tevékenységtípusok a szakképzésben dolgozó munkatársak számára

A fizikai mobilitás mellett valamennyi mobilitási tevékenysége vegyíthető virtuális tanulási tevékenységekkel. A fent meghatározott minimális és maximális időtartamok a fizikai mobilitási elemre értendők. A tevékenységeknek a következő minőségi követelményeknek kell megfelelniük:

- **Job shadowing/szakmai látogatás:** A résztvevők egy másik országban található fogadó szervezetenél követik annak mindennapi szakmai tevékenységeit azzal a céllal, hogy új gyakorlatokat tanuljanak és új ötleteket gyűjtsenek. A munkamódszer a megfigyelés és a társakkal, szakértőkkel vagy más gyakorlati szakemberekkel való megbeszélés.
- **Oktatási vagy képzési tevékenység ellátása:** A résztvevők bizonyos ideig taní-

tanak egy másik országban működő fogadó szervezetnél azzal a céllal, hogy a feladataik elvégzése és az oktatókkal folytatott tapasztalatcsere révén tanuljanak.

- **Kurzusok és képzések:** A résztvevők egy előre meghirdetett képzési kínálat alapján tanulási eredményeken alapuló, strukturált kurzuson vesznek részt.

B) Tanulók mobilitása esetében megvalósítható tevékenységtípusok

MOBILITÁSI TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Szakképzési szakmai versenyeken való részvétel	1–10 nap	Szakmai kiválóság bemutatása, motiváció növelése, versenyképesség fejlesztése
Tanulók csoportos mobilitása	2–30 nap	Csapatmunka, kulturális nyitottság, szakmai alapismeretek fejlesztése
Tanulók rövid távú tanulási célú mobilitása	10–89 nap	Gyakorlati tapasztalatszerzés, nyelvi és szakmai készségek fejlesztése
Tanulók hosszú távú tanulási célú mobilitása (ErasmusPro)	90–365 nap	Mélyreható szakmai fejlődés, önállóság, nemzetközi tapasztalat, a munkaerőpiacra való felkészítés

6. sz. táblázat: Tevékenységtípusok a szakképzésben tanuló diákok számára

A fizikai mobilitás mellett a tanulói mobilitási tevékenységek mind vegyíthetők virtuális tanulási tevékenységekkel. A fent meghatározott minimális és maximális időtartamok a fizikai mobilitási elemre értendők. A végrehajtott tevékenységeknek a következő követelményeknek kell megfelelniük:

- **Szakképzési szakmai versenyeken való részvétel:** A szakképzésben tanulók nemzetközi versenyeken vehetnek részt, amelyek során a készségeik bemutatása központi szerepet játszik. A rendezvény lehetőséget biztosít a szakképzési tapasztalatok, know-how és technológiai innovációk bemutatására és cseréjére is. A tanulókat kísérő oktatók, mentorok is részesülnek finanszírozásban.
- **Szakképzésben tanulók csoportos mobilitása:** A küldő intézmény tanulóinak egy csoportja együtt tanul egy másik ország partner szakképzési szolgáltatójánál tanuló társaival. A küldő intézménynek a fogadó országban működő partner szakképzési szolgáltatóval együttműködve kell megterveznie a tanulási tevékenységeket. A tanulókat a küldő intézmény oktatóinak vagy az oktatásban részt vevő más képezett munkatársaiknak kell kísérniük a tevékenység teljes időtartama alatt, és az ő feladatuk a tanulási folyamatuk irányítása is.
- **Szakképzésben tanulók rövid távú, tanulási célú mobilitása:** A szakképzésben tanulók egy rövidebb külföldi tanulmányi időszakot valamely szakképzési szolgáltatónál, vállalkozásnál vagy egy másik, a szakképzés területén vagy a munkaerőpiacon aktív szervezetnél töltenek. A tanulmányi időszaknak erős munkaalapú elemet kell magában foglalnia, és a keretében minden résztvevő számára egyéni tanulmányi programot kell meghatározni. A kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők esetében legalább 2 napos mobilitási tevékenység is szervezhető, amennyiben ez indokolt.
- **Szakképzésben tanulók hosszú távú, tanulási célú mobilitása (ErasmusPro):** A szakképzésben tanulók egy hosszabb külföldi tanulmányi időszakot valamely szakképzési szolgáltatónál, vállalkozásnál, vagy egy másik, a szakképzés terüle-

tén vagy a munkaerőpiacon aktív szervezetnél töltenek. A tanulmányi időszaknak erős munkaalapú elemet kell magában foglalnia, és a keretében minden résztvevő számára egyéni tanulmányi programot kell meghatározni.

A szakképzésben résztvevő tanulók akkor kaphatnak támogatást, ha iskolarendszerű szakképzésben vesznek részt, akár tanulói, akár felnőttképzési jogviszonyban. A támogatható iskolarendszerű képzésben frissen végzettek legfeljebb a végzettség megszerzését követő 12 hónapban vehetnek részt mobilitási tevékenységben. A csoportos mobilitás résztvevőinek támogatható iskolarendszerű szakmai alapképzésre beiratkozott tanulónak kell lenniük.

C) Egyéb támogatható tevékenységek

TEVÉKENYSÉG	IDŐTARTAM	CÉL
Meghívott szakértők fogadása	2–60 nap	Szakmai tudás és tapasztalat behozatala, inspiráció, új megközelítések megismerése.
Gyakorló tanárok és oktatók fogadása	10–365 nap	Külföldi hallgatók, friss diplomások számára gyakorlati hely biztosítása.

7. sz. táblázat: Egyéb tevékenységek

A végrehajtott tevékenységeknek a következő minőségi követelményeknek kell megfelelniük:

- **Meghívott szakértők:** Az intézmények oktatókat, tanárokat, szakpolitikai szakértőket és egyéb képzett szakembereket hívhatnak meg külföldről azzal a céllal, hogy azok közreműködjenek a fogadó szervezeten belül a tanulás, az oktatás és a képzés fejlesztésében. A meghívott szakértők képzést biztosíthatnak a fogadó intézmény munkatársai, oktatói számára, új oktatási módszereket mutathatnak be, vagy segíthetnek a náluk bevált szervezési és irányítási gyakorlatok átadásában.
- **Gyakorló tanárok és oktatók fogadása:** A pályázó szervezetek/intézmények olyan gyakorló oktatókat fogadhatnak, akik szeretnének szakmai gyakorlati időszakot tölteni külföldön. A fogadó intézmény támogatást kap a tevékenység kialakításához, a résztvevő utazási és egyéni támogatásáról pedig a küldő szervezetnek kell gondoskodnia (amely e célból szintén Erasmus+ támogatásra pályázhat).

Támogatható meghívott szakértő lehet bármely másik uniós tagállamból vagy a programhoz társult harmadik országból származó személy, aki a meghívó intézmény igényei és célkitűzései szempontjából releváns szakértelmet és képzést tud nyújtani. A gyakorló tanárok és oktatók fogadása olyan résztvevők számára érhető el, akik egy másik uniós tagállamban tanárképzési programban (illetve oktatók vagy pedagógusok számára biztosított hasonló oktatási programban) vesznek részt, vagy azt a közelmúltban végezték el.

A meghívott szakértők esetében a tevékenység megkezdése előtt egyeztetni kell a fogadó intézménnyel a képzési programról. A tevékenységet követően a kedvezményezett intézménynek meg kell őriznie a végrehajtott tanulmányi programot a tevékenység befejezésének bizonyíté-

kaként. Gyakorló tanárok fogadása esetén a tanulmányi eredmények meghatározása és azok elismerése a küldő intézmény feladata.

D) Előkészítő látogatás a szakképzésben

Az előkészítő látogatás a leendő fogadó szervezetnél tett látogatás, amelynek célja a tanulói vagy az oktatói mobilitási tevékenység jobb előkészítése. Minden előkészítő látogatásnak egyértelműen indokoltnak kell lennie, és a mobilitási tevékenység minőségének javítását kell szolgálnia. Előkészítő látogatások szervezhetők pl. a kevesebb lehetőséggel rendelkező résztvevők mobilitásának eredményesebb előkészítése, egy új partnerszervezettel, intézménnyel folytatott együttműködés elindítása vagy hosszabb mobilitási tevékenységek előkészítése céljából. A „Kurzusok és képzések” kivételével bármilyen típusú tanulói vagy oktatóknak szóló mobilitásra való felkészülés céljából lehet szervezni előkészítő látogatásokat, egy előkészítő látogatáson legfeljebb három személy részvétele támogatható. Előkészítő látogatást munkatársak mobilitási tevékenységeire jogosult, és a projekt szervezésében részt vevő bármely személy tehet. A hosszú távú, tanulási célú mobilitási tevékenységben részt vevő tanulók és a kevesebb lehetőséggel rendelkező, bármilyen típusú tevékenységben részt vevő személyek kivételesen előkészítő látogatásokon vehetnek részt a saját tevékenységük előkészítése esetében.

5.3. Szervezetek és intézmények közötti együttműködés: KA2 pályázati kategória

Ez a pályázati kategória szervezetek közötti együttműködés keretében jógyakorlatok fejlesztése, cseréjére vagy megvalósítására ad lehetőséget helyi szervezeti, regionális, nemzeti vagy európai szinten. Az ezen pályázati kategória keretében támogatott pályázatokkal kapcsolatban elvárás, hogy jelentős mértékben járuljanak hozzá az Erasmus+ program prioritásaihoz, hosszú távon kedvező hatással legyenek a megvalósított tevékenységekben közvetlenül vagy közvetetten érintett személyekre, a részt vevő szervezetekre és a szakpolitikai rendszerekre. E pályázati kategória keretében a következő pályázattípusok támogathatók:

- **Együttműködési célú partnerségek:** kis léptékű partnerségek és partnerségi együttműködések;
- **Kiválósági partnerségek,** beleértve a szakképzési kiválóság-központokat és az Erasmus Mundus tevékenységet;
- **Innovációs partnerségek:** szövetségek együttműködő projektjei és pilot projektek;
- **Kapacitásépítési projektek** a felsőoktatás, a szakképzés, az ifjúság és a sport területén;
- Nonprofit európai sportesemények.

Ezeket a pályázattípusokat az érintett terület és a pályázó típusától függően a nemzeti irodák (Magyarországon a Tempus Közalapítvány) vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó



Ügynökség (EACEA) kezeli. Kiadványunk célcsoportját közvetlenül az együttműködési célú partnerségek és a szakképzési kiválóság-központok pályázati lehetőségek érintik, így a későbbiekben ezek bemutatására koncentrálunk.

Az ezen pályázati kategória keretében támogatott projekteknek számos **eredménye** lehet, amelyek a projektben részt vevő, a köznevelésben és a szakképzésben érintett szervezetekben a célcsoportok megszólítása által realizálódnak. A sikeresen végrehajtott projektek eredménye lehet, hogy az intézmények az egyéni igényekhez igazodó, vonzóbb oktatási és **képzési programokat** dolgoznak ki és hirdetnek meg; a tanárok/pedagógusok/oktatók **hatékonyabb módszereket** használnak az alapkészségek fejlesztésére, digitális módszertanokat alkalmaznak, valamint saját tanítási, oktatási, képzési gyakorlatukba integrálják a máshol bevált gyakorlatokat és új módszereket. Ugyancsak fontos eleme lehet a projektnek, ha az intézmények **új megközelítéseket** alkalmaznak a társadalmi, nyelvi és kulturális különbségek kezelésére, valamint a versenyképesség és a foglalkoztathatóság növelésére. A projektnek az intézményre gyakorolt pozitív hatása lehet, hogy stratégiaileg megtervezik a munkatársak szakmai fejlődését, és az intézmény nyitottabbá válik a más szektorban tevékenykedő szervezetek és az azokkal alkotott szinergiák iránt.

Másrészről a KA2 projektek hozzájárulnak az uniós szintű tevékenységekhez szükséges **kapacitások növekedéséhez**, és javítják a **szakmai hozzáértést**, melynek következtében fejlődnek az irányítási kompetenciák, az intézmények hatékonyabb nemzetköziesítési stratégiát képesek alkalmazni; valamint erősödik a más országbeli, az oktatás és a képzés más területein vagy más szektoraiban tevékenykedő partnerekkel folytatott együttműködés.

5.3.1 Együttműködési célú partnerségek

Az együttműködési célú partnerségi programban a részt vevő köznevelési, szakképzési intézmények tapasztalatokat szerezhetnek a nemzetközi együttműködés terén, illetve különböző léptékű fejlesztési eredményeket érhetnek el. E logika mentén a szervezetek kétféle típusú partnerség közül választhatnak a közös munka érdekében:

- **Kis léptékű partnerségek (KA210)**
- **Partnerségi együttműködések (KA220)**

JELLEMZŐ	KIS LÉPTÉKŰ PARTNERSÉGEK	PARTNERSÉGI EGYÜTTMŰKÖDÉSEK
Célcsoport	Kezdő, kevesebb nemzetközi projekt tapasztalattal rendelkező szervezetek	Nemzetközi projektekben tapasztaltabb szervezetek
Pályázat célja	Alapvető tapasztalatcsere, kapacitásfejlesztés, nemzetközi kapcsolatok kiépítése	Innováció fejlesztése, joggyakorlatok cseréje, rendszerszintű hatás elérése
Projekt időtartama	6–24 hónap	12–36 hónap
Támogatási összeg	30.000 vagy 60.000 EUR	100.000, 250.000 vagy 400.000 EUR
Partnerek száma	Legalább 2 partner 2 különböző országból	Legalább 3 partner 3 különböző országból
Elérni kívánt hatás	Regionális/nemzeti szintű fejlődés	Nemzetközi szintű hosszú távú hatás

8. sz. táblázat: az Erasmus+ KA2 Kis léptékű partnerségek és Partnerségi együttműködések programokról

Az együttműködési célú partnerségek keretében a megvalósítható tevékenységek rugalmasan változhatnak, attól függően, hogy az együttműködés célja mire irányul. Legjellemzőbb tevékenységek:

- **Projektmenedzsment:** Azok a tevékenységek, amelyek a projekt megfelelő megtervezéséhez, megvalósításához és utánkövetéséhez szükségesek. A tevékenységek jellemzően szervezési és adminisztratív, minőségbiztosítási, kockázatkezelési feladatokra, a partnerek közötti személyes, illetve virtuális találkozók szervezésére, kommunikációs anyagok készítésére, a tevékenységekben részt vevő személyek felkészítésére és a tevékenységek nyomon követésére vonatkoznak.
- **Megvalósítást szolgáló tevékenységek:** A joggyakorlatok cseréjét és/vagy a projekteredmények kifejlesztését szolgáló eseményeket, képzéseket és munkaformákat foglalják magukban. Ide sorolhatók például a szakmai tartalom kidolgozásának háttérmunkái, workshopok, tanulmányok, kézikönyvek, útmutatók, képzések lebonyolítása, tesztelése, finomhangolása, véglegesítése.
- **Terjesztést és népszerűsítést szolgáló tevékenységek:** A projekt eredményeinek offline és online médiában való terjesztését, népszerűsítését célzó anyagok készítése, konferenciák, foglalkozások és események szervezése értékelhető disszeminációként.

Az együttműködési célú partnerségek keretében megvalósítandó projektek szorosan kapcsolódnak a szakpolitikai célokhoz, a horizontális és szektorspecifikus prioritásokhoz. A projektekkel szemben elvárás, hogy tevékenységüket egy vagy több prioritás köré szervezzék, és ezeket már a pályázati szakaszban megjelöljék. A KA2 pályázattípus támogatja a rugalmas formátumokat is, ami lehetővé teszi a kevesebb lehetőséggel rendelkező személyek elérését is. Ugyanakkor ezen pályázattípus fontos kritériuma, hogy a projekt eredményeinek európai dimenzióban is alkalmazhatónak és bővíthetőknek kell lenniük.

Az együttműködési célú partnerségeknek a következő **prioritási területek közül legalább egygel foglalkozniuk kell**: A négy horizontális prioritással (befogadás és sokszínűség; környezetvédelem és az éghajlatváltozás elleni küzdelem; a digitális átállás kezelése a digitális felkészültség, ellenállóképesség; közös értékek, polgári szerepvállalás és részvétel) az Erasmus+ valamennyi szektorában benyújtott pályázatok foglalkozhatnak. A fent említett horizontális prioritások mellett az egyes szektorokban a következő szektorális prioritásokat választhatják.

A) A köznevelés területén

A **köznevelési intézményekben** elsőbbséget élvezhet a **tanulókat célzó prioritás**: egyrészt a tanulási hátrány, a korai iskolaelhagyás és az alapkészségek alacsony szintje elleni küzdelem, másrészt, a nyelvoktatás és -tanulás átfogó megközelítésének előmozdítása, a tanulók körében a természettudományok, a technológia, a műszaki tudományok és a matematika (**STEM tárgyak**) **iránti érdeklődés** előmozdítása. Ugyanakkor a KA2 projektek fókuszálhatnak a pedagógusok és más köznevelési szakemberek fejlesztésére is, hiszen támogatják az **innovatív tanítási-tanulási megközelítések** alkalmazását, a tantervek közös fejlesztését, és mindezekon keresztül a pedagógusokat, intézményvezetőket és egyéb szakembereket karrierjük valamennyi szakaszában. Mind a tanulókra, mind a pedagógusokra és egyéb iskolai szakemberekre pozitív hatású lehet a **kulcskompetenciák fejlesztése** és a jó iskolai közérzet előmozdítása, valamint a tanulási eredmények elismerése a résztvevők számára. Köznevelés esetében nem feleldezhetünk el az iskola előtti szakaszról sem. A KA2 projektek hozzájárulhatnak a magas színvonalú koragyermekkori nevelési és gondozási (óvodai) rendszerek kialakításához. Végül a jelen geopolitikai helyzetben ezek a programok támogatják az európai oktatási rendszereknek az ukrajnai háborúra adott válaszainak érvényesülését.

B) A szakképzés területén

A **szakképzésben** is prioritás a **tanulók képességeinek fejlesztése**, különösen az alapkészségek terén mutatkozó hiányosságok kezelése. Szintén lényeges szempont lehet a **szakképzés vonzerejének növelése**, a szakképzési innovációk támogatása, valamint a szakképzés minőségbiztosításának javítása az EQAVET előírások alkalmazásán keresztül. Ugyanakkor a tanulók és az oktatók kompetenciáinak fejlesztése mellett a szakképzésben nagy hangsúlyt kell fektetni ezen oktatási szektor és a munkaerőpiac kapcsolatára is: fokozni kell a **szakképzés rugalmasságát**, és a szakképzést hozzá kell igazítani a munkaerőpiaci igényekhez. A globális munkaerőpiac és a multinacionális vállalatok miatt a szakképzés területén rendkívüli jelentőséggel bír a nemzetköziesítési stratégiák kidolgozása és végrehajtása a szakképzési szolgáltatók számára. Ahogyan a köznevelésben, úgy a szakképzésben is fontos szempont napjainkban az európai oktatási és képzési rendszereknek az ukrajnai háborúra adott válaszainak támogatása.

5.3.1.1 Kis léptékű partnerségek

Az együttműködési célú partnerségi pályázatok között a **kis léptékű partnerségek** (KA210-es pályázattípus) olyan szereplők számára igyekszik hozzáférhetőbbé tenni a programot, akiknek

kisebbségi intézményi kapacitásuk okán kevesebb erőforrása áll rendelkezésre a köznevelés és a szakképzés területén. Ez a pályázattípus alapvetően új pályázók elérésére törekszik az által, hogy rövidebb a projektmegvalósítás **futamideje**, és a partnerségi együttműködésekhez képest egyszerűbbek az adminisztratív követelmények. A kis léptékű partnerségek szintén hozzájárulhatnak a transznacionális hálózatok létrehozásához és fejlesztéséhez.

A kis léptékű partnerségek keretében megvalósított programok **célja**, hogy minőségileg **javítsák a részt vevő szervezetek** és intézmények **munkáját és gyakorlatát**, bevonjanak az adott szektorban jellemzően nem képviselt új szereplőket, és növeljék a szervezetek kapacitását. Ugyancsak ezen projektek célja, hogy megfelelően kezeljék a pályázatban részt vevő intézmények és szervezetek közös igényeit és prioritásait, és olyan átalakulásokat és változásokat idézzenek elő regionális és nemzetközi szinten, amelyek az egyes szervezetek hátterével arányos fejlesztéseket eredményeznek.

PROJEKT CÍME	KOORDINÁLÓ INTÉZMÉNY	PROJEKT CÉLJA	PROJEKT EREDMÉNYEI
Respect the Nature!	Kecskeméti Corvin Mátyás Általános Iskola (2021-1-HU01-KA210-SCH-000032365)	Lehetőségek megteremtése a tanárok és a diákok között a tantárgyközi együttműködés integrálására, valamint a kíváncsiság és a kreativitás ösztönzésére a STEAM tantárgyak és a természet alapú tanulás kombinálásával.	A STEAM oktatás módszerének és gyakorlati szabályainak kidolgozásával hasznos tananyagokat, óravázlatokat, videókat készítettek, amelyek jó példák és praktikus anyagok lehetnek a STEAM oktatás iránt érdeklődők számára.
Oktatási projektek a szakképzésben a munkaerőpiaci igényekhez igazodva - avagy a projekt alapú tanulási módszerek alkalmazása a közgazdasági oktatásban	Kiskunhalasi Szakképzési Centrum Kiskunfélegyházi Közgazdasági Technikum (2021-1-HU01-KA210-VET-000027191)	A közgazdasági szakmai oktatás projekt alapú módszerekkel való segítése, amelynek révén az oktatók képesek olyan technikákat alkalmazni, amelyek a tanulók vállalkozói kompetenciáit erősítik.	A projekt során kidolgoztak egy olyan innovatív oktatási programot a közgazdasági ágazat vállalkozási és ügyviteli ügyintéző képzés területén, amely az európai gazdasági munkaerőpiac igényeit is figyelembe veszi.

9. sz. táblázat: Példák a kis léptékű partnerségekre a köznevelésben és a szakképzésben

Bármely olyan **köz- vagy magánszervezet részt vehet** a kis léptékű partnerségekben, amelynek valamelyik uniós tagállamban, vagy a programhoz társult harmadik országban van a székhelye és a köznevelési/szakképzési területen vagy egyéb társadalmi-gazdasági szektorokban tevékenykedik, vagy több különböző szektort transzverzálisan érintő tevékenységet végző szervezet (például helyi, regionális és nemzeti hatóság, vizsgaközpont, kereskedelmi kamara, tanácsadó központ, kulturális intézmény). A kis léptékű partnerség transznacionális projekt, amelyben **legalább két különböző uniós tagállamból vagy a programhoz társult harmadik országokból** származó két szervezetnek kell részt vennie.

A támogatás odaítélése szempontjából azok a pályázatok vehetők figyelembe, amelyek legalább egy horizontális és/vagy legalább egy szektorális prioritáshoz kapcsolódnak. A projekt **időtartama 6 és 24 hónap** között határozható meg; a kívánt időtartamot a pályázati szakaszban, a projekt célkitűzéseinek és a tervezett tevékenységeknek megfelelően kell kiválasztani.

A kis léptékű partnerségek A pályázatban részt vevő szervezetek/intézmények közül bármelyik pályázhat az adott projektben érintett összes részt vevő szervezet/intézmény nevében. A pályázatot a koordináló szervezetnek kell benyújtani a pályázó szervezet székhelye szerinti ország nemzeti irodájához, Magyarország esetében a Tempus Közalapítványhoz.

A kis léptékű partnerségek pályázatok **támogatására két, előre meghatározott, egyösszegű általánytámogatási kategória** áll rendelkezésre: **30.000 EUR és 60.000 EUR**. A pályázók e két előre meghatározott összeg közül választhatnak az alapján, hogy milyen tevékenységeket kívánnak lebonyolítani, és milyen eredményeket szeretnének elérni. Az egyösszegű támogatást a pályázónak a projekt összköltségére vonatkozó, a pályázatban kellően alátámasztott becslése alapján kell kiválasztania. E becslés alapján a pályázóknak a szükségleteiknek leginkább megfelelő egyösszegű támogatást kell kiválasztaniuk, biztosítva ugyanakkor a források költséghatékony felhasználását és a társfinanszírozási elv tiszteletben tartását, azaz a pályázat kidolgozása során be kell mutatniuk a saját hozzájárulás formáját és mértékét.

A projekttervben a pályázóknak elegendő információt kell szolgáltatniuk a **költségvetési terv**-ről annak érdekében, hogy az értékelők pontosan meg tudják ítélni az egyes tevékenységek megfelelőségét és az egyes tevékenységeknek a többi tevékenységgel fennálló koherenciáját. A projekt költségvetésében fel kell sorolni a tervezett projekttevékenységeket, és fel kell tüntetni a támogatásnak az egyes tevékenységekre elkülönített hányadát.

A pályázó szervezetek/intézmények értékelése a következő bírálati szempontok alapján történik: relevancia (max. 30 pont), projektterv és a megvalósítás minősége (max. 30 pont), a partnerség összetételének és az együttműködésnek a minősége (max. 20 pont), hatás (max. 20 pont). A támogatás odaítélése szempontjából azok a pályázatok vehetők figyelembe, amelyek a maximálisan szerezhető 100 pontból legalább 60 pontot kaptak összesen, és emellett elérik a fenti részpontszámok legalább 50%-át.

5.3.1.2 A partnerségi együttműködések

Az együttműködési célú partnerségi projektek másik típusa a **partnerségi együttműködések**, a KA220-as pályázattípus. A partnerségi együttműködések az **innovatív gyakorlatok fejlesztésének**, átadásának és/vagy megvalósításnak támogatására, továbbá az együttműködést, a társaktól való tanulást és az európai szintű tapasztalatcserét támogató **közös kezdeményezések** megvalósítására biztosít támogatást.

A támogatás odaítélése szempontjából azok a pályázatok vehetők figyelembe, amelyek foglalkoznak **legalább egy horizontális** és/vagy **legalább egy szektorális** (köznevelési vagy szakképzési) **prioritással**.

A partnerségi együttműködések az érintett terület és a pályázó típusától függően Magyarországon a Tempus Közalapítványhoz vagy az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökséghez (European Education and Culture Executive Agency – EACEA) kell benyújtani. Decentralizáltan a nemzeti irodákhoz a köznevelés és a szakképzés területén tevékenykedő bármely



szervezet vagy intézmény, míg centralizáltan az EACEA-hoz a köznevelés és a szakképzés területén működő európai nem kormányzati szervezetek nyújthatnak be pályázatokat.

Hasonlóan a kis léptékű partnerségek pályázattípushoz, a partnerségi együttműködések pályázatban is a részt vevő szervezetek/intézmények közül bármelyik pályázhat az adott projektben érintett összes részt vevő szervezet/intézmény nevében. A **pályázó intézményt** tekintjük a **projekt koordinátorának**. Fontos, hogy csak olyan szervezet/intézmény lehet koordinátor, melynek hivatalos bejegyzése legalább két évvel a pályázat beadási határidejét megelőzően megtörtént. A többi részt vevő intézmény/szervezet a projektben partnerszervezetnek minősül. Alapvető feltétel, hogy **valamennyi**, a pályázatban **részt vevő szervezetnek/intézménynek valamely uniós tagállamban vagy a programhoz társult harmadik országban székhellyel** kell rendelkeznie. Ezen pályázattípusban megjelenik két új résztvevői kategória is: a programhoz nem társult harmadik országban bejegyzett partner és a társult partner.

A partnerségi együttműködés transznacionális projekt, amelyben legalább három különböző uniós tagállamból és/vagy a programhoz társult harmadik országokból származó szervezetnek/intézménynek kell részt vennie. Ennek a feltételnek a teljesítését követően bevonhatók **a programhoz nem társult harmadik országból** is partnerek, de kizárólag a Pályázati Útmutatóban meghatározott 1-3. régióból (kivéve Belarusz). Az ilyen partnerek csatlakozásának nélkülözhetlenségét szakmailag indokolni szükséges.

A partnerségi együttműködések projektekbe olyan szervezetek kapcsolódhatnak be **társult partnerként**, amelyek hozzájárulnak a konkrét projektfeladatok vagy -tevékenységek megvalósításához, vagy támogathatják a projekt népszerűsítését és fenntarthatóságát, **de nem részesülnek a program keretében biztosított támogatásból**.

Az **Andrássy György Katolikus Közgazdasági Technikum, Gimnázium és Kollégium** példája jól mutatja, hogy az intézmény az egyéni és csoportos mobilitási tapasztalatok felhasználásával és a nemzetköziesítés kiteljesítésével hogyan jutott el az együttműködési célú partnerségekhez:

„Az intézményünk 2008 óta valósít meg rendszeresen nemzetközi projekteket: a Leonardo da Vinci szakképzési mobilitási projektekkel kezdtünk, rendelkezünk Leonardo Tanúsítvánnyal, majd az Erasmus programban szakképzési és köznevelési mobilitási és partnerségi projekteken át jutottunk el a szakképzési és köznevelési Erasmus + akkreditációig.

Több partnerségi pályázatban is részt vettünk már, partnerként és koordinátorként is, legutóbb a National Prides in a European Context; a Business For All; Cultural Heritage in a European Context; Rethink the Future partnerségi projekteken. A nemzetközi EBBD (eredetileg European Business Baccalaureate Diploma, most: European Business, Behaviour, Democracy) első három projektjében partnerek voltunk, és az első magyarországi EBBD iskolaként már több éve adunk ki EBBD bizonyítvány kiegészítőt azon tanulóinknak, akik teljesítik a feltételeket.”

A projekt időtartama 12 és 36 hónap között lehet. Ezen időintervallumon belül a pályázati szakaszban kell kiválasztani a kívánt futamidőt, amely igazodik a projekt célkitűzéseihöz és a tervezett tevékenységek típusához.

A partnerségi együttműködésekre **három előre meghatározott, egyösszegű átalánytámogatási kategória** áll rendelkezésre, amelyek a projektre odaítélt teljes támogatás összegének felelnek meg: **120.000 EUR, 250.000 EUR és 400.000 EUR**. A pályázók e három összeg közül választhatnak, az alapján, hogy milyen tevékenységeket kívánnak megvalósítani, és milyen eredményeket szeretnének elérni. Az egyösszegű támogatást a pályázónak a projekt összköltségére vonatkozó becslése alapján kell kiválasztania, biztosítva ugyanakkor a források költséghatékony felhasználását, a partnerek közötti, feladatokhoz képest arányos felosztását és a társfinanszírozási elv tiszteletben tartását, azaz a projektek esetében szükséges bemutatni a saját hozzájárulás formáját és mértékét.

PROJEKT CÍME	KOORDINÁLÓ INTÉZMÉNY	PROJEKT CÉLJA	PROJEKT EREDMÉNYEI
POP! Proclamation of Positivity – Teachers for Positive Education	Szerencsi Szakképzési Centrum Tokaji Ferenc Technikum, Szakgimnázium és Gimnázium (2021-1-HU01-KA220-SCH-000024717)	A projekt célja a pozitív pszichológia eszközeivel támogatni a pedagógusokat és iskolai szakembereket, hogy beépítsék munkájukba a jóllétet és boldogságot elősegítő módszereket, ezáltal jobbá téve az iskolai környezetet is.	Eredményként készült egy útmutató, egy fogalomtár, egy „Pozitivitás Kiáltvány”, valamint egy honlap és videók, amelyek mind a pozitív iskolai légkör kialakítását szolgálják.
eU-COMMERCE: Promoting a new European e-commerce VET educational pathway to increase levels of skills for employability and sustainable business creation	Kisalföldi Vállalkozásfejlesztési Alapítvány (2021-1-HU01-KA220-VET-000034615)	Egy innovatív szakképzési módszertan kidolgozását tűzték ki célul, mely az általános kezdeményező-készség és vállalkozói szellem növelésére irányult az online értékesítés és az e-kereskedelem ágazatában.	A hét nyelven elérhető honlap mellett készült mobilalkalmazás is, melyek része az online kurzus, amely testreszabott e-kereskedelmi kompetencia-keretet biztosít a vállalkozók számára.

10. sz. táblázat: Példák KA2 partnerségi együttműködési projektekre a köznevelésben és a szakképzésben

A projekt **leírásának** magában kell foglalnia a részletes **projektmódszertant**, amely tartalmazza a feladatok egyértelmű felosztását és a partnerek közötti **pénzügyi megállapodásokat**, az

ütemtervet, amelyben feltüntetik a főbb teljesítendő eredményeket, a monitoring- és ellenőrző rendszereket, valamint azokat az **eszközöket**, amelyeket a projekttevékenységek időben történő végrehajtásának biztosítása érdekében vezetnek be. A projekt eredményeinek értékelése részeként a pályázóknak olyan mennyiségi és minőségi mutatókat kell meghatározniuk, amelyek alapján megítélhető, hogy az elért eredmények mennyiben járultak hozzá a projekt célkitűzéseinek eléréséhez.

A projekt tevékenységeit **munkacsomagokba** kell csoportosítani, amelyek a projekt egy-egy rész céljának elérését mutatják be. A pályázóknak célszerű projektenként **legfeljebb 5** munkacsomagot létrehozni, a kötelező, projektmenedzsmentre vonatkozó csomagot is beleértve.

A pályázó szervezetek/intézmények értékelése a következő bírálati szempontok alapján történik: relevancia (max. 25 pont), projektterv és a megvalósítás minősége (max. 30 pont), a partnerség összetételének és az együttműködésnek a minősége (max. 20 pont), hatás (max. 25 pont). A támogatás odaítélése szempontjából azok a pályázatok vehetők figyelembe, amelyek a maximálisan szerezhető 100 pontból legalább 70 pontot kapnak összesen, és elérik a részpontszámok legalább 50%-át.

5.3.2 Kiválóság partnerségek: Szakképzési kiválóság-központok

A kiválósági partnerségek számára fenntartott támogatást **hosszú távú és fenntartható szemléletű projekteknek** ítél oda az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA). Az ilyen típusú partnerségek keretében támogathatók pl. a szakképzéshez kapcsolódó szervezetek számára elérhető „Szakképzési kiválóság-központok”, valamint a felsőoktatáshoz kapcsolódó szervezeteket összefogó „Erasmus+ Tanárképző Akadémiák” és az „Erasmus Mundus tevékenység” (Erasmus Mundus közös mesterképzések, Erasmus Mundus tervezési intézkedések). Jelen kiadvány, a célcsoportját tekintve a felsoroltak közül csak a Szakképzési kiválóság-központok pályázati lehetőségre tér ki.

A szakképzési kiválósági megközelítés kiemelt helyet foglal el a szakképzésre vonatkozó uniós szakpolitikában. A szakképzést érintő európai kezdeményezések (kétségfejlesztési program, az európai oktatási térség, a szakképzésről szóló 2020. évi tanácsi ajánlás, valamint az osnabrücker nyilatkozat) mind nagyon egyértelmű hivatkozásokat tartalmaznak arra vonatkozóan, hogy a szakképzési kiválóság a szakképzési szektor reformjának motorjaként szolgál. A **szakképzési kiválóság-központokra** (SzKK-k, angolul Centre of Vocational Excellence – **CoVE**) irányuló kezdeményezés célja, hogy reagáljon erre a szakpolitikai prioritásra: **támogassa a szakképzési szektor reformjait**, biztosítsa a magas színvonalú készségeket és kompetenciákat, amelyek minőségi foglalkoztatást és karrierlehetőségeket eredményeznek, valamint kielégítse az innovatív, inkluzív és fenntartható gazdaság igényeit.

Az SzKK-k egy adott **helyi környezetben működnek** a regionális fejlesztés és a társadalmi befogadás érdekében, miközben **tagjai egy nemzetközi együttműködési hálózatnak** is. A szakmai kiválóság alulról felfelé építkező megközelítését alakítják ki, amelyben a helyi érdekelt felek széles köre vesznek részt, lehetővé téve a szakképzést nyújtó intézmények számára, hogy a fiatal

lok alapképzésében, valamint a felnőttek tovább- és átképzésében meglévő készségkínálatukat minél gyorsabban igazítsák hozzá a változó gazdasági és társadalmi igényekhez.

A szakképzési kiválóság koncepcióját holisztikus és tanulóközpontú megközelítés jellemzi, amelyben a szakképzés a **tudásháromszög** részét képezi, és szorosan együttműködik **más oktatási és képzési szektorokkal**, valamint az adott **tudományos közösséggel** (felsőoktatással) és az **üzleti szférával**. Ezen centralizált pályázattípus támogatja a szakképzésben részt vevő munkatársak és oktatók folyamatos szakmai fejlődését, az innovatív pedagógiai módszerek alkalmazását, valamint a szakképzés nemzetköziesítését célzó stratégiák kidolgozását és megvalósítását. Egyik legfőbb célja, hogy a pályázatban részt vevő szakképző intézmények **innovatív partnerségeket** hozzanak létre a munka világával. Mindezen együttműködések lehetővé teszik a tanulók számára, hogy olyan szakmai (munkakör-specifikus) ismeretekre és kompetenciákra tegyenek szert, amelyek minőségbiztosítási elveken és szabályokon alapulnak.

A szakképzési kiválóság-központok nemzetközi hálózata különböző országok helyi vagy regionális partnereit fogja össze. Az SzKK-k úgy valósítják meg célkitűzéseiket, hogy összehozzák a helyi/regionális partnerek csoportját, és szorosan együttműködnek velük, ideértve többek között az iskolarendszerű szakmai alapképzést és felnőttképzést nyújtó szolgáltatókat, a felsőoktatási intézményeket, a kutatóintézeteket, a tudományos parkokat, az innovációs ügynökségeket, a vállalatokat, más munkáltatókat, a kamarákat, a szociális partnereket, az ágazati készségtanácsokat, a szakmai egyesületeket, a hatóságokat és fejlesztési ügynökségeket, a foglalkoztatási szolgáltatókat, a vizsgaközpontokat, a szociális integrációval foglalkozó szervezeteket.

A szakképzési kiválósági központok **három klaszter (tevékenységcsoport)** alá tartozó tevékenységeket dolgoznak ki: 1) oktatás és tanulás, 2) együttműködés és partnerségek és 3) irányítás és finanszírozás. Minden klaszter esetében be kell vállalni egy minimális számú tevékenységet a pályázati felhívásban szereplő listáról: legalább 4 tevékenység az 1. klaszter (Tanítás és tanulás) keretében; legalább 3 tevékenység a 2. klaszter (Együttműködés és partnerség) keretében; valamint legalább 2 tevékenység a 3. klaszter (Irányítás és finanszírozás) keretében.

A **támogatásra** való jogosultsághoz a pályázóknak **két fontos feltételnek** kell megfelelniük: uniós tagállamban vagy a programhoz társult harmadik országban kell székhellyel rendelkezniük és a szakképzés területén vagy a munka világában kell tevékenykedniük. A **konzorcium összetételét** a következően kell kialakítani: legalább 8 pályázót (kedvezményezettet) kell bevonni legalább 4 uniós tagállamból vagy a programhoz társult harmadik országból. Minden országnak be kell vonni legalább 1 vállalati, iparági, egyéb munkáltatói vagy szektorális érdekképviselői szervezet és legalább 1 szakképzési szolgáltatót (közép- és/vagy felsőfokú szinten). A kapcsolódó szervezetek és a társult partnerek nem számítanak bele a konzorcium e minimális kialakításába. A koordináló szervezetnek valamelyik uniós tagállamban vagy a programhoz társult harmadik országban kell székhellyel rendelkeznie.

A projektek **időtartama** általában **48 hónap** (a támogatási megállapodás meghosszabbítása kellően indokolt esetben és módosítás révén lehetséges).



2. sz. ábra: A szakképzési kiválóság-központok szakképzési kiválóságot eredményező tevékenységei
Forrás: Policy context - CoVE 2025 – EACEA prezentáció

A pályázó szervezetek/intézmények értékelése kiválasztási szempontok alapján történik: relevancia (max. 35 pont), projektterv és a megvalósítás minősége (max. 25 pont), a partnerség összetételének és az együttműködésnek a minősége (max. 20 pont), hatás (max. 20 pont). A finanszírozás odaítélése szempontjából azok a pályázatok vehetők figyelembe, amelyek a maximálisan szerezhető 100 pontból legalább 75 pontot kapnak.

Ez a pályázattípus **egyösszegű támogatás**on alapuló finanszírozási modellt követ. Az egyszeri egyösszegű támogatás összegét a projekt becsült költségvetése, az értékelés eredménye és a **80%-os finanszírozási arány** (20% önrészt kell vállalni) alapján minden egyes támogatás esetében egyedileg határozza meg a támogatást nyújtó hatóság. Az uniós támogatás maximális összege **4 millió EUR** lehet projektenként.



5.4 Szakpolitikai fejlesztéshez és együttműködéshez nyújtott támogatás: KA3 pályázati kategória

A 3. pályázati kategória az európai uniós szintű szakpolitikai együttműködések számára nyújt támogatást, és ezáltal olyan meglévő szakpolitikák végrehajtásához és új szakpolitikák kidolgozásához járul hozzá, amelyek európai uniós és rendszerszinten korszerűsítést és reformokat idézhetnek elő a köznevelés, a szakképzés, az ifjúság és a sport területén. Ezt a pályázattípust az Európai Oktatási és Kulturális Végrehajtó Ügynökség (EACEA) kezeli. A 3. pályázati kategória számos olyan további pályázattípust foglal magában, amelyek támogatják az oktatás, képzés és ifjúság területéhez kapcsolódó szakpolitikai reformokat. Ebben a pályázati kategóriában támogatható pályázattípusok:

A) „Együtt Európa Ifjúsága”

B) Jean Monnet akciók

Az „Együtt Európa Ifjúsága” pályázati kategórián belül **többféle pályázattípust** is meghirdetnek. A projektek általános célja olyan nem-kormányzati szervezetek és állami szervek hálózatának létrehozása, amelyek előmozdítják a regionális partnerségeket szoros együttműködésben az európai fiatalokkal. Ez a projekt elérhető az uniós tagállamok és a programhoz nem társult harmadik országok számára. Ezek a hálózatok csereprogramokat szerveznek, képzéseket tartanak (pl. ifjúsági vezetők részére), és lehetővé teszik a fiatalok számára, hogy közös projekteket indítsanak, amelyek mindegyike megvalósulhat fizikai és/vagy online tevékenységek révén.

PÁLYÁZATTÍPUS	CÉL	MAXIMÁLISAN PÁLYÁZHATÓ ÖSSZEG
Ifjúsági részvételi tevékenységek (Youth Participation Activities)	Fiatalok bevonása a demokratikus életbe, részvétel növelése a társadalmi és politikai döntéshozatalban	kb. 60.000 – 150.000 EUR (projektől függően)
Politikai kísérleti projektek (Policy Experimentation)	Innovatív szakpolitikai megközelítések ki-próbálása nemzeti hatóságok részvételével	akár 1.000.000 EUR vagy több (nagyobb költségvetésű projektek)
Partnerségi együttműködések szakpolitikai célból	Szakpolitikai párbeszéd támogatása, érdekképviselő, együttműködés szakmai szervezetekkel	100.000 – 500.000 EUR
Európai Ifjúsági Hetek és EU ifjúsági párbeszéd támogatása	Fiatalok európai szintű bevonása, konzultációk szervezése döntéshozókkal	Változó, jellemzően 30.000 – 100.000 EUR

11. sz. táblázat: „Együtt Európa Ifjúsága” pályázattípusai

A **Jean Monnet akciók a felsőoktatás, a köznevelés és a szakképzés** egyéb területein kínálnak lehetőségeket. A Jean Monnet akciók hozzájárulnak azoknak az ismereteknek a terjesztéséhez, amelyek az Európai Unió integrációjával kapcsolatosak. A következő pályázattípusok támogatottak:

- Jean Monnet akciók a felsőoktatás területén;
- Jean Monnet akciók a köznevelés és a szakképzés más területein;
- Jean Monnet irányadó vita (felsőoktatás, valamint a köznevelés és a szakképzés egyéb területei).

Ezek közül a „Jean Monnet akció a köznevelés és a szakképzés más területein” pályázattípus érintheti közvetlenül a köznevelési és a szakképzési intézmények nemzetköziesítését. Ez a pályázattípus támogatja az Európai Unióval kapcsolatos ismereteket terjesztését az uniós tagállamok és a programhoz társult harmadik országok iskoláiban. A projekt célja, hogy lehetőségeket kínáljon az oktatási szolgáltatóknak arra, hogy tartalmakat fejlesszenek ki és bocsássanak a tanulóknak és a tanárképző szolgáltatók rendelkezésére, hogy biztosítsák a pedagógusok és oktatók számára az európai uniós kérdésekkel kapcsolatos módszertanokat és naprakész ismereteket, valamint, hogy előmozdítsák az iskolai képviselők és az érdekelt felek közötti, az európai uniós témákról folytatott párbeszédet és tapasztalatcserét. A partnerségben megvalósítható pályázatok **60.000 és 300.000 EUR** támogatásban részesülhetnek.

5.5 Erasmus+ eredmények és fejlődési irányok

5.5.1 Az Erasmus+ program növekedése

Az Erasmus+ program az Európai Unió egyik legjelentősebb kezdeményezése, amely az oktatás, képzés, ifjúságügy és sport területén támogatja a nemzetközi mobilitást és együttműködést. Az Erasmus+ ezekben a szektorokban nemcsak oktatási program, hanem stratégiai eszköz az EU jövőjének építésében. A program célja, hogy elősegítse a tanulók, oktatók és intézmények közötti tapasztalatcserét, hozzájárulva ezzel az európai oktatási rendszerek fejlődéséhez.

Az Erasmus és Erasmus+ programban **résztvevők** legnagyobb százaléka **mobilitási (KA1) pályázatokban** vesz részt. A 2022-es évet megelőzően a mobilitási programokban egyértelműen kijelenthetjük a szakképző intézmények vezető szerepét: pl. 2021-ben majdnem 2,5-szer több szakképző intézmény vett részt és vált támogatott pályázóvá, mint köznevelési. 2022-ben és 2023-ban ez a szám kiegyenlítődni látszik.

A **program átütő sikerét** mutatja a résztvevők magas száma, valamint az évről évre (a pandémia időszakát kivéve) való növekedése is: 2022-ben 26.000 projektet és több mint 1,2 millió résztvevőt támogatott a program (Erasmus+, 2023), majd 2023-ban a támogatott projektek száma 31.625-re, míg a résztvevők száma több mint 1,3 millióra nőtt. (Erasmus+ annual report 2023).

Az Erasmus+ bevezetése után néhány évvel **hatásvizsgálatok** készültek (Applied Methods of Impact Assessment, 2019, 2021): a szakképzésben kilenc országban (Ausztria, Észtország, Finnország, Magyarország, Izland, Hollandia, Norvégia, Szlovénia, Svédország), a köznevelésben pedig nyolc országban (Ausztria, Finnország, Magyarország, Izland, Hollandia, Norvégia, Szlovénia, Svédország) a nemzeti ügynökségek bevonásával. A vizsgálatok az ezen országok 2014-től kezdődően végzett kérdőíves adataira épültek, amelyek felméréseket tanulók és tanárok töltöttek ki a KA1 mobilitási projektek után. A vizsgálat hat fő területre koncentrált: Kompetenciafejlődés, Innováció, Foglalkoztathatóság, Szakmai fejlődés, Rendszerszintű fejlesztés, Európai polgárság és nemzetköziesedés. A kitöltők ötfokozatú Likert-skálán adták meg a kérdésekre a válaszaikat, az 5 a legmagasabb, legjobb értéket jelentette. Már a 2019-es eredmények alapján is elmondható, hogy a szakképzés területén a legnagyobb hatás a kompetenciafejleszt-

tés és a foglalkoztathatóság területén mutatkozott, az indikátorértékek 4,17–4,3 között voltak. (Applied Methods of Impact Assessment, 2018) Az innováció és a rendszerszintű fejlesztés esetében alacsonyabb, de szignifikáns hatások mérhetők (~3,7–3,75).

A magyar résztvevők kiemelkedően pozitív visszajelzéseket adtak, különösen a **kompetenciafejlődés** területén. Ezek alapján feltételezhető, hogy a magyar szakképzési intézmények jól integrálták a működésükbe a KA1 mobilitási projekteket, és azok hatékonyan támogatják a tanulók fejlődését. Az is valószínű, hogy a projektek szervezése és megvalósítása magas színvonalú Magyarországon, különösen a tanulói mobilitások tekintetében. Ez a pozitív kép 2023-ra változatlanul fenn állt. Vélhetően az erőteljes kampánynak és a rövid távú szakmai gyakorlatok sikerének, valamint a kialakított stabil szakmai együttműködéseknek köszönhetően növekszik a több hónapos külföldi szakmai gyakorlatot (ErasmusPro) teljesítők száma is. A résztvevők 86%-a nyilatkozott úgy, hogy a mobilitás pozitívan befolyásolta szakmai céljait, hatékonyan hozzájárult szakmai, személyes és szociális készségeinek fejlesztéséhez. A projektekben a „European Year of Skills” (2023) kampány keretében előtérbe került a környezetbarát technológiák és digitális eszközök használata, valamint az intézmények az esetek nagy többségében fókuszáltak a mesterséges intelligencia alapú tanulási eszközök fejlesztésére vagy fenntartható technikák oktatására.

A köznevelési területtel kapcsolatosan a fenti hatásvizsgálat megállapítja, hogy az Erasmus+ programban részt vevő iskolák esetében jól kirajzolódó fejlődési irányok figyelhetők meg, amelyek mind az egyéni pedagógusok, mind az intézmények szintjén érzékelhető pozitív hatásokat eredményeznek. A program 2014 és 2019 közötti időszakában Magyarországról 3.395 fő vett részt iskolai mobilitásban, amely a hazai célcsoportot jelentő pedagóguskar 153.122 fős létszámához viszonyítva 2,2%-os részvételi arányt jelent. Ez az arány a részt vevő országok között az alsó-közép tartományba esik, ami arra utal, hogy hazánkban még jelentős tartalékok mutatkoznak a részvétel bővítésére.

A magyarországi résztvevők körében tapasztalható elégedettségi szint kiemelkedő, hiszen az adatok alapján **Magyarország a legmagasabb általános elégedettségi pontszámot (4,04 az 5 fokozatú skálán)** ért el a vizsgált országok között. Ez arra utal, hogy azok, akik lehetőséget kapnak a mobilitásban való részvételre, valóban értékes és pozitív élményekkel térnek vissza. A magyar pedagógusok különösen magasra értékelték a nemzetközi együttműködésekben származó tanulási lehetőségeket, valamint az innovációs hatásokat, amelyek új oktatási módszerek alkalmazásában és tantárgyfejlesztésben öltöttek testet.

A dokumentumban megfogalmazott indikátorok szerint a kompetenciafejlődés területén a magyarországi résztvevők – az európai trendekkel összhangban – a 3,8-as átlagos értéket adták, míg a **szakmai hálózatépítés** és az általános szakmai fejlődés területén az értékelések 4,1–4,2 között mozogtak. A résztvevők arról számoltak be, hogy fejlődtek pedagógiai készségeik, módszertani ismereteik, és újfajta megközelítéseket ismertek meg a tanítás terén, amelyeket itthon is be tudtak építeni saját iskolájuk gyakorlatába.

A **rendszerfejlesztési hatásokat** tekintve a magyar intézmények körében is érzékelhető volt az Erasmus+ program strukturáló hatása: javult az intézményi szervezethez, erősödött a nemzetközi nyitottság és tudatosabbá vált az iskolai együttműködés. Bár ezen a területen a program átlageredménye – országos szinten is – 3,5 körüli értéket mutatott, az adatok szerint a magyar pedagógusok itt is pozitív irányú változásokat érzékeltek, különösen az intézményi szintű kapcsolatok építésében.

A foglalkoztathatóság dimenziójában a magyar résztvevők az európai átlaghoz hasonlóan 3,5 körüli értékelést adtak, amely jelzi, hogy bár a programnak ezen hatása kevésbé hangsúlyos, mégis jelen van, különösen a fiatalabb résztvevők körében.

A demográfiai adatokból látható, hogy hazánkban a résztvevői kör nem tér el jelentősen a teljes tanári populáció összetételétől, bár enyhén felülreprezentáltak a 40–50 év közötti és a férfi pedagógusok. Ez azt mutatja, hogy a program elérése kiegyensúlyozottnak tekinthető, ugyanakkor az ifjabb és idősebb korosztályok bevonásában még további lehetőségek rejlenek.

Magyarországon az Erasmus+ program hatékonyan járul hozzá a pedagógusok szakmai megújulásához, az intézmények nemzetközi kapcsolatainak bővítéséhez és a tanítási gyakorlatok innovációjához. A résztvevők magas elégedettsége és a program pozitív hatásai megerősítik, hogy az Erasmus+ fontos eszköz az oktatás minőségének emelésében. Az adatok alapján célszerű lenne erősíteni a részvételi arányt, különösen a fiatalabb korosztály és a vidéki intézmények irányába, valamint elősegíteni a mobilitás jobb intézményi beágyazottságát és elismerését, amely még tovább növelheti a program hatékonyságát a magyar köznevelésben. (Applied Methods of Impact Assessment, 2019)

5.5.2 Fejlődési irányok

Az Erasmus+ program elmúlt éveinek tapasztalatai alapján egyértelmű fejlődési irányok rajzolódnak ki az oktatás különböző területein, amelyek jelentős mértékben hozzájárulnak a tanulás minőségének javításához, a pedagógusok és oktatók szakmai megújulásához, valamint az iskolák társadalmi szerepének erősítéséhez.

A program kiemelkedően sikeresnek bizonyult a tanárképzés és **a pedagógusok és oktatók szakmai fejlődésének** támogatása. Az Erasmus+ tanári mobilitásokban résztvevők 90%-a számolt be pedagógiai módszertani fejlődésről, különös tekintettel az új oktatási technikák, tanulásszervezési formák és tanulóközpontú megközelítések elsajátítására (APPLIED METHODS OF IMPACT ASSESSMENT- Final report TCA Showing and Identifying Impact of Erasmus+ on EU and National Level – School Education).

A nemzetközi tapasztalatcsere hozzájárult a tanári önreflexió erősödéséhez, valamint ahhoz, hogy a pedagógusok és az oktatók magabiztosabban alkalmazzák az innovatív, digitális eszközöket és a differenciált tanulásszervezést.

Az Erasmus+ program az **inklúzió és esélyegyenlőség** terén is egyre markánsabb szerepet vállal. Az utóbbi években jelentősen nőtt azoknak a projekteknek a száma, amelyek célzottan a hátrányos helyzetű tanulók – például migrációs háttérrel rendelkező diákok vagy vidéki térségekben élők – bevonására fókuszálnak. A részt vevő intézmények 70%-a a projekt tapasztalatai alapján vezetett be inkluzív pedagógiai gyakorlatokat, amelyek hosszú távon hozzájárulnak egy befogadóbb, minden tanulót elérő oktatási rendszer kialakításához. Növekszik azon projektek száma is, ahol lényeges elem a hátrányos helyzetű fiatalok és a munkában nem részesülő (NEET: Not in Education, Employment, or Training – azok a 15-29 éves fiatalok, akik nem tanulnak, vesznek részt semmilyen képzésben, és nem is dolgoznak) személyek bevonása a szakképzésbe, hogy javítsák a tanulási és karrierlehetőségeiket (Employment, Social Affairs and Inclusion).

Az inklúzió mellett az **innováció** szintén lényeges pontja az Erasmus+ programoknak, különösen a KA2 projekteknek. Ezekben hangsúlyosan jelenik meg a tantervfejlesztés. 2023-ban az EU-ban a 16–74 évesek 55%-a rendelkezett legalább alapvető digitális készségekkel. Az oktatás szintje jelentős hatással van a **digitális készségekre**: a magasabb iskolai végzettséggel rendelkezők körében ez az arány 80%, míg az alacsony iskolai végzettségűeknél csak 34% (Digital skills in 2023: impact of education and age). Az Erasmus+ program keretében számos projekt foglalkozik a digitális készségek fejlesztésével a szakképzésben, különösen a mesterséges intelligencia, a virtuális és kiterjesztett valóság, valamint az iparág-specifikus digitális készségek területén (Erasmus+: 13 new projects selected for funding to develop excellence in vocational education). A program céljai között szerepel a tanulók digitális készségeinek megújításán túl, illetve azt megelőzve a tanárok digitális pedagógiai készségeinek fejlesztése. Ennek eredményeként új tantervi modellek születtek, amelyek a jövőorientált készségek – például a digitális írástudás, az algoritmikus gondolkodás és a kritikai szemlélet – integrálását szolgálják a mindennapi oktatásban.

Mindezek a fejlemények azt mutatják, hogy az Erasmus+ program nem csupán a tanárok egyéni fejlődésének eszköze, hanem strukturális hatást gyakorol az oktatási rendszerekre is, elősegítve azok megújulását, igazságosabbá tételét és innovációra való nyitottságát.

A digitalizáció területén az Erasmus+ program mellett szintén figyelemre méltó eredményeket ért el az eTwinning program, amely 2023-ban is Európa legnagyobb iskolai digitális együttműködési platformjaként működött, több mint 1 millió tanár aktív részvételével. (Az eTwinning program 20. évének megünneplése). A program elősegíti a tanulók digitális készségeinek fejlődését, valamint támogatja a nyelvi kompetenciák elmélyítését és a kulturális sokszínűség iránti nyitottságot. Az online közösségek, a virtuális tanulási projektek és tanár-tanár együttműködések révén az iskolák új szintre emelhetik nemzetközi kapcsolataikat, miközben a diákokat is aktív szereplőkké teszik a nemzetközi tanulási folyamatban.





A köznevelési és szakképzési intézmények nemzetköziesítése kulcsszerepet játszik abban, hogy a tanulók, a pedagógusok és az oktatók tapasztalatokat szerezzenek más országok oktatási rendszereiről, kultúrájáról és jogkorlátairól. Magyarországon az Erasmus+ programok mellett több hazai és nemzetközi pályázati lehetőség is támogatja ezt a törekvést, különböző hangsúlyokkal és célcsoportokkal. Ezek a pályázati programok uniós vagy hazai forrásból valósulnak meg, és inkább regionális, kulturálisan vagy földrajzilag korlátozottabb programok. Az intézmények által megpályázható pályázati forrás is lényegesen kisebb, mint az Erasmus+ programok esetében. A programok jelentős részében a hivatalos nyelv a magyar, és általában a szomszédos országokkal való kapcsolattartás keretében valósulnak meg. Kiadványunkban a következő programokat mutatjuk be: Határtalanul!, Határon átnyúló regionális programok (Interreg), Magyar nyelvű határon túli oktatást támogató programok, Nemzetközi Visegrádi Alap programjai, Testvérvárosi együttműködések.

6.1 Határtalanul! program

A *Határtalanul!* program keretében magyarországi iskolák tanulói a magyar állam támogatásával *osztálykirándulásokon* vehetnek részt a *szomszédos országok magyarlakta területein*, így személyes tapasztalatokat szereznek a külhoni magyarságról. Ezek a programok segítenek a *kulturális érzékenység* fejlődésében, miközben erősödik a résztvevők saját nemzeti identitása is. Ez nem csupán az egészséges nemzetközi gondolkodás alapja, hanem az iskolai közösségben (tanárok, diákok, szülők) is megteremti a *nyitottságot a külföldi programok iránt*.

A tanulmányi utak irányulhatnak Románia, Szlovákia, Szerbia, Szlovénia vagy Horvátország magyarlakta területeire, vagy olyan célországban belül található helyszín meglátogatására, amely nem magyarlakta terület, de megtalálható a Kárpát-medencei Bakancslistán vagy a „Rákóczi nyomában – Kárpát-medence” című útikönyvben, illetve a Határtalanul! Barangoló honlapon szereplő helyszínek között.

A programhoz a pályázatírás szakaszában információs napok nyújtanak segítséget, az előkészítéshez rendhagyó órákat lehet igénybe venni a Magyarság Háza szervezésében. A programot a középiskolások számára vetélkedősorozat és közös táborozás, továbbá kreatív rajzpályázat is kiegészíti, melyeknek közös célja, hogy elmélyítse a megszerzett tudást a résztvevők körében.

A tanulmányi kirándulások elsődleges célja a *magyar-magyar kapcsolatok építése*, személyes kapcsolatok kialakítása és elmélyítése, de természetesen ezek az utazások és kapcsolódások is alapját képezhetik az intézmény nemzetköziesítési törekvéseinek. Különösen igaz ez abban az esetben, ha a megvalósításra javasolt, kötelezően választható tevékenységek közül olyan programot választanak a pedagógusok, amelyek oktatási-nevelési jellegűek, pl. a diákok egy magyar oktatási nyelvű intézményt látogatnak meg, az adott oktatási intézmény egy külhoni csoporttal közös programot valósít meg, esetleg tapasztalatszerzés céljából közösen meglátogatnak egy helyi termelőt, termelő üzemet, vagy találkoznak egy, az adott település fejlesztése terén kiemelkedő tevékenységet folytató közismert személlyel.

Ezek az élmények és tapasztalatok részét képezhetik további nemzetközi együttműködéseknek és projekteknek is. A Határtalanul! lehet egy belépő szintű nemzetköziesítési program, különösen azoknak az iskoláknak, amelyeknek még nincs Erasmus+ vagy más külföldi tapasztalata. A program lehetőséget ad **testvériskolai** kapcsolatok kialakítására külhoni intézményekkel, ezek az együttműködések pedig hosszú távon is fenntarthatók, és később **más nemzetközi programokba való bekapcsolódás** (pl. Erasmus+) alapját is képezhetik.

További hosszú távú hatása a programnak, hogy a külföldi intézményekkel folytatott közös projektekben való részvétel (pl. tematikus kirándulások, közös kutatások, dokumentációk készítése) nemzetközi kontextusba helyezi a **21. századi készségek** fejlesztését: a diákok a gyakorlatban tanulják meg, hogyan lehet más környezetben, más kulturális szokások mellett is együtt dolgozni, fejlődik együttműködési készségük, problémamegoldó képességük és digitális kompetenciájuk. A pályázat során megvalósuló tevékenységek, a történelmi, irodalmi helyszínek meglátogatása során szerzett ismeretek pedig **interdiszciplináris módon** beépíthetők az oktatásba is, azaz **különböző tantárgyak**, tudományterületek **tartalmait összekapcsolva**, egymással összefüggésben jelenhetnek meg. Nem utolsósorban a program során szerzett élmények inspirálhatják a pedagógusokat, hogy nemzetközi dimenzióval gazdagított tananyagokat dolgozzanak ki.

6.2 Határon átnyúló fejlesztési projektek

A határon átnyúló regionális programok (**Interreg**) az Európai Unió területi együttműködési programjai, amelyek a **határokon átnyúló partnerségeket** ösztönzik, többek között az oktatásban is. A köznevelési és szakképzési intézmények leggyakrabban a szomszédos országok intézményeivel közösen dolgozhatnak ki projekteket, pl. közös képzéseket, nyelvi programokat vagy tematikus táborokat. A hangsúly itt a régiók közötti együttműködésen van, nem kizárólag a magyar-magyar kapcsolatokon.

Az **Európai Területi Együttműködés** (röviden **ETE**, angolul European Territorial Cooperation – ETC) az Európai Unió kohéziós politikájának egyik alapvető pillére. A célja, hogy a határok ne jelentsenek akadályt a gazdasági, társadalmi és kulturális kapcsolatokban, és hogy a régiók közösen oldják meg a közös problémáikat.

A határon átnyúló regionális programok, az Interreg programok az Európai Unió azon eszközei, mely az **EU-n belüli városok és régiók együttműködését** erősíti. A 2021–2027-es programszakaszbán az **Interreg céljai** között szerepel az **aktuális, közös, regionális problémáknak az együttműködések révén történő kezelése annak érdekében**, hogy a kontinens zöldebb, szociálisabb és emberközelibb legyen.

A magyarországi oktatási intézmények szempontjából az Interreg kezdeményezések közül **három program** releváns: Határon átnyúló Interreg programok, Transznacionális programok és Interregionális programok.

A) Határon átnyúló (Cross border) Interreg programok – Interreg-A

Az „Interreg A” programok keretében a *határ menti régiók* működnek együtt a határon átnyúló gazdasági és szociális kapcsolatok fejlesztése érdekében. Az iskolákat érintően elsősorban a szakképzés területén számos határon átnyúló együttműködés valósult meg Magyarországról részvételével. Ezen projektek célja a munkaerőpiaci igényekhez igazodó képzések fejlesztése, a szakmai együttműködések erősítése és a fiatalok foglalkoztathatóságának javítása volt.

PROJEKT NEVE	PROGRAM	CÉL	EREDMÉNYEK
CROSSDUAL	InterregA RO - HU	A szakképzés és a munkaerőpiac közötti összhang javítása, különös tekintettel a duális képzésre.	Komplex munkaerőpiaci felmérések. Közös akcióterv és jógyakorlatok katalógusa. Kétnyelvű munkaerőpiaci előrejelző rendszer és weboldal. Közös szakképzési napok szervezése.
EDUWOOD	InterregA AT - HU	Faipari és bútortipari szakképzés gyakorlatközpontú, projektalapú fejlesztése.	Tanulók motivációjának növelése, lemorzsolódás csökkentése. Gyakorlatorientált módszerek bevezetése.

12. sz. táblázat: Példák a Határon átnyúló Interreg szakképzési programokra

A Határon átnyúló „Interreg A” programok kapcsán Magyarországnak mind a hét határszakaszán megvalósul egy-egy határon átnyúló program annak érdekében, hogy a határ menti régiókban kezelni tudják a közösen meghatározott közös kihívásokat, és kiaknázzák a határ menti területekben rejlő, kihasználatlan növekedési lehetőségeket.

B) Transznacionális programok (Transnational) – Interreg-B

Az „Interreg-B” programok országokon átívelő, *több ország régióit* felölelő úgynevezett *transznacionális együttműködések*. Ezen programok támogatják az együttes fellépést a közös problémák megoldására az európai térség területi integrációjának elősegítése érdekében. Magyarország a kilenc tagországot magába foglaló, bécsi székhelyű Interreg CENTRAL EUROPE programban és a tizennégy partnerországot tömörítő Duna Régió Programban (Interreg Danube Region) vesz részt. A Duna Régió Program esetében a programvégrehajtó intézményeknek Magyarország ad otthont.

A transznacionális együttműködések keretében az egy területi egységként értelmezhető, több országra kiterjedő térségek intézményei közösen keresnek megoldásokat az őket érintő problémákra, amely hatékonyabb megoldást nyújt ahhoz képest, mintha az adott ügyet a programban részt vevő partnerek külön-külön, nemzeti szinten kívánnák megoldani. Ha a pályázathoz releváns a részvételük, akkor a köznevelési és szakképzési intézmények konzorciumi partnerként tudnak kapcsolódni ebbe a programba.

C) Interregionális programok (Interregional) – Interreg-C

Ebben a programban *Magyarország egész területéről* részt vehetnek különböző *szervezetek*, a partnerek pedig Európa teljes területéről származhatnak. Az interregionális együttműködési programok arra biztosítanak lehetőséget, hogy a részt vevő országok intézményei és regionális szereplői tapasztalatcserét, a legjobb gyakorlatok átadását és hálózatfejlesztési projekteket valósítsanak meg az adott program prioritásaihoz illeszkedő témákban. Összetettsége folytán sokkal kevesebb iskolának biztosít lehetőséget a nemzetközi együttműködésre.

6.3 Magyar nyelvű köznevelési és szakképzési együttműködések a Kárpát-medencében

A magyar nyelvű határon túli oktatást támogató programok elsősorban a határon túli magyar közösségek oktatási intézményeinek támogatására fókuszálnak: közös képzések, pedagógus-továbbképzések, tananyagfejlesztések révén erősítik a magyar nyelvű oktatást és a kapcsolattartást az anyaországgal. Nemzetköziesítési hatásuk abban áll, hogy a magyar nyelvű diákok és tanárok között regionális szintű együttműködési hálózatok jönnek létre.

A Kárpát-medencében megvalósuló magyar nyelvű köznevelési és szakképzési együttműködések támogatásának célja a *határon túli magyar közösségek támogatása*, valamint az oktatási és kulturális kapcsolatok erősítése. Ezek a kezdeményezések az anyaország és a külföldi magyar közösségek közötti nemzetegyesítési törekvések részei, amelyek szakpolitikai hátterét az Európai Unió támogatásai és a magyar kormány programjai biztosítják.

A 2014–2020-as európai uniós költségvetési időszakban Magyarországon az *Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program (EFOP)* elnevezésű uniós támogatási program célja az volt, hogy fejlessze az emberek életminőségét és esélyeit, például az oktatás, az egészségügy, a szociális ellátás, valamint a társadalmi felzárkózás területein. Az Oktatási Hivatal által kezelt EFOP projektek közül *„Tematikus együttműködés erősítése a köznevelés és felsőoktatás terén” és a „Járd végig!”* a köznevelési és szakképzési együttműködések erősítését támogatták a Kárpát-medencében. A pályázatok jellemzően a pedagógusok és az oktatók, illetve a tanulók közötti tudástranszfert, a jógyakorlatok megosztását és a tehetséggondozást segítették. Jelenlő eredményeket értek el a határon túli magyar nyelvű oktatás minőségének javítása, a lemorzsolódás csökkentése és a tehetséggondozás terén, ezáltal hozzájárultak a magyar identitás megőrzéséhez és a nemzeti összetartozás erősítéséhez is.

2021–2027 között az EFOP helyét az úgynevezett *EFOP Plusz* (hivatalos nevén: Emberi Erőforrás Fejlesztési Operatív Program Plusz) vette át Magyarországon. Az EFOP Plusz céljai az oktatást illetően hasonlóak, de még jobban igazodnak az új programszakasz uniós prioritásaihoz, pl. az oktatás színvonalának javítása (elsősorban társadalmi befogadás és digitális átállás) és az esélyegyenlőség támogatása. Az EFOP Plusz keretében a köznevelés és a szakképzés területén többféle fejlesztést támogatnak. A köznevelést érintően például a digitális eszközök beszerzése (laptopok, okostáblák, modern tanulási platformok fejlesztése), pedagógus-továbbképzések

biztosítása (új oktatási módszerek, digitális kompetenciák fejlesztése), hátrányos helyzetű tanulók támogatása (felzárkóztató programok, mentorálás, korai iskolaelhagyás csökkentése). A szakképzés területéről is hozva néhány példát, megemlítendő pl. a digitalizáció és a zöld gazdaság támogatása, valamint a diákok tudatosabb szakmaválasztásának elősegítése a pályaaorientációs programok keretében). Ezek a programok azonban csak közvetve, az intézményi kapcsolatok révén támogatják a határon túli Kárpát-medencei magyar nyelvű oktatást, nincsenek önálló pályázati programok ezzel a céllal.

Az anyaország és a külföldi magyar közösségek közötti nemzetegyesítési törekvések részeként a magyar kormány programjai is elősegítik a köznevelési és szakképzési intézmények kapcsolódását és együttműködését a határon túli magyar nyelvű oktatást biztosító intézményekkel. A Miniszterelnökség Nemzetpolitikáért Felelős Államtitkárságának megbízásából a **Bethlen Gábor Alap** 2025. évi „**Nemzetpolitikai célú támogatások**” előirányzata terhére kiírt pályázatot példaként említhetjük a hazai forrásból támogatott Kárpát-medencei együttműködésre. A pályázati kiírás célja annak előmozdítása volt, hogy a Magyarország határain kívül élő magyarság a szülőföldjén boldoguljon, és sokoldalúan ápolják és fejlesszék a Magyarországgal való kapcsolataikat. A pályázat keretében támogatható célok között szerepel többek között a magyar nyelvű köznevelési, oktatási-nevelési programok, a magyar nyelvű szakképzéssel összefüggő programok, valamint a magyar nyelvű felnőttképzési és felsőoktatási programok és a tudományos kutatások támogatása; továbbá konferenciák, tanulmányi versenyek és tematikus táborok szervezésnek ösztönzése.



6.4 A Nemzetközi Visegrádi Alap pályázatok

A Nemzetközi Visegrádi Alap programjai keretében a V4 országok oktatási intézményei pályázhatnak közös projektekre. Az Alap támogatja az iskolai partnerségeket, diákcsereprogramokat, kutatási projekteket és közös rendezvényeket. A hangsúly a régiós együttműködésen van, amely a nyitottságot és a regionális identitástudatot erősíti.

A Nemzetközi Visegrádi Alap (International Visegrad Fund – IVF – továbbiakban Alap) egy nemzetközi donorszervezet, amelyet 2000-ben hoztak létre. Feladata a Visegrádi Csoportot (**V4**) alkotó **országok** – Cseh Köztársaság, Magyarország, Lengyelország és Szlovákia – közötti **szorosabb együttműködés** elősegítése. Az Alap fő célja az intézmények közti és ezáltal az emberek közötti kapcsolatok erősítése Közép-Kelet-Európában, civil és társadalmi kezdeményezések támogatásával. A Nemzetközi Visegrádi Alap az egyetlen intézményesült formája a Visegrádi Csoport (V4) együttműködésének.

Az Alap változatos tevékenységi körben, az élet összes területén nyújt támogatást. A **támogatási területek** a következők:

- Kultúra és közös identitás
- Oktatás és tehetséggondozás
- Innováció, kutatás – fejlesztés, vállalkozói szellem fejlesztése
- Demokratikus értékek és média
- Közpolitikai és intézményi együttműködés
- Regionális fejlődés, környezet, turizmus
- Társadalmi fejlődés

Az Alap éves költségvetése 11 millió euró, amelyet a V4-ek kormányai egyenlő hozzájárulással biztosítanak. Az Alap különböző pályázati felhívások segítségével ösztönzi a négy részt vevő országban a kölcsönösségen alapuló, a **kultúra és a versenyképesség fejlesztését** célzó projektek kidolgozását: támogatja a diákcseraprogramok megvalósítását, közös kulturális és tudományos rendezvények szervezését és a kölcsönös turizmus fejlesztését. A támogatás legfontosabb eszköze a pályázatok és ösztöndíjak rendszere.

Három típusú pályázatot különböztetnek meg:

1) A **Visegrádi Stratégiai támogatások** a Visegrádi Csoport éves stratégiai prioritásait célzó projekteket támogatják. A projekteknek érdemi együttműködést kell kialakítaniuk, és biztosítaniuk kell az összes V4 ország szervezeteinek aktív részvételét. A támogatások a projekt költségvetésének 100%-át fedezik. Ez a pályázattípus az oktatási intézmények részvételére kevesebb lehetőséget biztosít.

2) A **Visegrádi Alapok** támogatják a regionális partnerségeket a civil szervezetek, a közintézmények, az önkormányzatok, a magánvállalatok, a nonprofit szervezetek, valamint oktatási és kutatási központok között, amelyek hozzájárulnak a visegrádi régió együttműködéséhez. A projektekben legalább három V4 ország szervezeteinek kell aktívan részt venni és érdemben együttműködni. A támogatások a projekt költségvetésének akár 100%-át is fedezhetik.

3) **Visegrád+ támogatások** olyan projekteket támogatnak, amelyek hozzájárulnak a demokratizálódási és átalakulási folyamatokhoz a Nyugat-Balkán kiválasztott országaiban és a keleti

partnerség egyes régiókban (Örményország, Azerbajdzsán, Fehéroroszország, Georgia, Moldova és Ukrajna). A projekteknek érdemi együttműködést kell kialakítaniuk, és biztosítaniuk kell legalább három V4 ország és egy entitás aktív részvételét a keleti partnerség régiójából. A támogatások a projekt költségvetésének akár 100%-át is fedezhetik. Ez a pályázattípus az oktatási intézmények részvételére kevesebb lehetőséget biztosít.

A **V4 generációs mini-támogatások „V4 GEN Mini Grants”** pályázati felhívás rövid távú ifjúsági mobilitási programok kidolgozását ösztönzi. Ez a pályázattípus a leginkább elérhető a köznevelési és szakképzési intézmények számára. Ezek a pályázatok támogatják a régió fiataljainak közös tevékenységeit, de minden projektben jelen kell lenniük a következő alapelveknek:

- **Befogadás:** A résztvevők osszák meg saját nézőpontjaikat, tapasztalataikat fontos gazdasági, társadalmi kérdésekről (pl. a társadalmilag, gazdaságilag hátrányos helyzetű csoportok problémái, a fogyatékkal élők helyzete, nemzedékek közötti párbeszéd, vallásközi párbeszéd, nemek közötti egyensúly).
- **Tanítás és tanulás:** A kezdeményezés támogassa a tanulókat a kompetenciák (ismeretek, készségek és attitűdök) fejlődésében (pl. nemformális, informális és formális tanulás és képzés, az információs műveltség és a digitális kompetenciák fejlesztését elősegítő projektek, nyelvtanulás és kommunikációs készségek fejlesztése).
- **Határon átnyúló együttműködés és jó szomszédság:** A projekt ösztönözze a visegrádi régió fiataljai közötti hálózatépítést a regionális és határon átnyúló együttműködés céljából.

A projektnek 12 és 30 év közötti fiatalok mobilitását kell magában foglalnia legalább két V4 országból. Ezenkívül legalább egy közös rendezvényt kell lebonyolítania minden fél részvételével, és legalább egy közös előadást kell tartalmaznia szélesebb közönség számára (iskola, helyi közösség), kombinálva a közvetített tájékoztatás kreatív formáival (pl. honlap, közösségi média). A projekt megvalósításának maximális időtartama hét hónap, projektenként legfeljebb 10.000 EUR költségvetéssel.

6.5 A testvérvárosi együttműködések lehetőségei az intézmények nemzetköziesítésében

A testvérvárosi együttműködések keretében gyakran alakulnak ki *iskolai partnerségek* is, amelyeket különböző nemzeti vagy uniós források támogatnak. Az együttműködések lehetnek diákcserék, közös kulturális rendezvények vagy közös tanulási projektek. Erre a projekt típusra jellemző a helyi közösségek bevonása, ami erősíti az intézmények nemzetközi beágyazottságát.

Mivel ezek a kapcsolatok közvetlenül érintik a helyi közösségeket és polgárokat, ezáltal a testvérvárosi programok legaktívabb szereplői a helyi önkormányzatok és nonprofit szervezetek. Az

oktatási intézmények szintén fontos résztvevők lehetnek a testvérvárosi programokban, mivel részvételükkel elősegíthetik a **kulturális, oktatási és társadalmi kapcsolatok erősítését** a városok között. Az iskolák gyakran szerveznek közös projekteket, cserediákprogramokat, valamint a pedagógusok, az oktatók és a tanulók közötti tapasztalatcserét, amelyek hozzájárulnak az európai értékek és a multikulturalizmus népszerűsítéséhez.

A testvérvárosi programok uniós szakpolitikai beágyazottságát az Európai Unióról szóló szerződés biztosítja, amely szerint minden polgárnak joga van ahhoz, hogy részt vegyen az Unió demokratikus életében. A testvérvárosi együttműködések pályázati támogatását korábban az „Európa a polgárokért program 2014-2020” finanszírozta.

Napjainkban a **„CERV (Citizens, Equality, Rights and Values - Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek) program 2020-2027”** a testvérvárosi kapcsolatok fejlesztését is magában foglalja, különös tekintettel az uniós értékek, például a demokrácia és az emberi jogok előmozdítására. A CERV program olyan projektek számára biztosít anyagi támogatást, amelyek a négy projektág valamelyik tematikájával foglalkoznak. A támogatásra jogosultságot nyerő tevékenységek nemzeti és nemzetközi szintűek is lehetnek, formájukat tekintve pedig lehetnek képzések, szakmai műhelyek, konferenciák. Céljuk lehet figyelemfelhívó vagy promóciós, irányulhatnak már bevált gyakorlatok kölcsönös megosztására, vizsgálatokra és megfigyelésekre, valamint új testvérvárosi kapcsolatok kialakítására. Az alábbiakban bemutatjuk a **program tematikus ágait**, hogy a köznevelési és szakképzési intézmények eldönthessék, saját nemzetköziesítési stratégiájuk melyikhez kapcsolható.

- **Uniós értékek:** Az uniós értékek, a demokrácia és a polgárok közötti szolidaritás védelmére és előmozdítására irányuló projektek támogatása.
- **Egyenlőség, jogok és nemek közötti egyenlőség:** A nemek közötti egyenlőséget támogató és a megkülönböztetés valamennyi formája elleni küzdelmet előmozdító projektek segítése.
- **Polgári részvétel és szerepvállalás:** Az európai polgárok tudatosságának növelése az uniós történelem, kulturális örökség és értékrend kapcsán.
- **Daphné:** A nők elleni erőszak, valamint a gyermekek és más veszélyeztetett csoportok elleni erőszak minden formája elleni fellépés.

A testvérvárosi programok többsége **nem uniós támogatással**, hanem az önkormányzat, a közreműködő szervezetek, egyének és támogatók forrásaiból valósul meg, és a felek közös elhatározásán alapul. A leggyakoribb tevékenységek: kulturális csere, nyelvtanulás, közös projektek (pl. oktatás a környezetvédelmi vagy társadalmi problémák megoldására), társadalmi érzékenyítés. Az oktatási intézmények közvetlenül is hozzájárulhatnak a testvérvárosi közösségek közötti együttműködéshez.



Az intézmények nemzetközivé válása számos lehetőséget kínál az egyének számára olyan készségek és képességek elsajátítására, amelyek elősegítik a személyes fejlődést, a társadalmi jólétet és a munkaerőpiaci versenyképességet. A **nemzetköziesítés** során szerzett tapasztalatok hozzájárulnak az identitás és az **aktív állampolgárság kialakulásához**, valamint **megerősítik az önbizalmat**, a rugalmasságot és az **alkalmazkodóképességet**. A külföldi tanulmányok és tapasztalatok révén a fiatalok szélesebb látókörrrel, új kapcsolatokkal és mélyebb önismerettel gazdagodnak.

A nemzetközi tapasztalatok a **munkaerőpiacon** is jelentős **előnyt** jelentenek. A globalizáció miatt minden szektorban nő az igény az olyan munkaerő iránt, amely képes alkalmazkodni a sokszínű környezethez, és hatékonyan együttműködni különböző háttérű emberekkel. A nemzetközi tapasztalatokkal rendelkező munkavállalók hozzájárulnak a vállalatok versenyképességének növeléséhez és a minőségi fejlődéshez.

Az **oktatási intézmények** és régiók számára a nemzetköziesítés befektetést jelent a jövőbe: **növeli vonzerejüket** a diákok és a szakemberek körében, erősíti a regionális vitalitást, és elősegíti a tudásmegosztást és az innovációt. A nemzetközi hálózatok, együttműködések és kutatási projektek támogatják a további finanszírozási források elérését is.

A globális kihívások, mint a fenntarthatóság és a digitalizáció megoldása csak széles körű nemzetközi együttműködés és tanulás révén lehetséges. A nemzetközi tapasztalatok hozzájárulnak ahhoz, hogy a **fiatalok** sikeresen **érvényesüljenek a globális környezetben**, és aktívan alakítsák a jövő társadalmi és gazdasági folyamatait. Magyarország számára a nemzetközi együttműködésekben való részvétel elengedhetetlen versenyképességének fokozása érdekében, hiszen a globális változások az országot is közvetlenül érintik.

A köznevelés és a szakképzés nemzetköziesítése az elmúlt évtizedekben egyre nagyobb jelentőséget kapott, különösen az Európai Unió által támogatott Erasmus+ program prioritásainak fényében. A nemzetközi tapasztalatokkal bővített oktatás nem csupán az egyének fejlődésére van kedvező hatással, hanem intézményi szinten is hozzájárul az **oktatás minőségének javításához**, hosszú távon pedig erősíti a **társadalmi kohéziót** és gazdasági versenyképességet.

Egyéni szinten a nemzetköziesítés elősegíti a tanulók és **oktatók interkulturális kompetenciáinak**, nyelvi készségeinek és személyes készségeinek fejlődését, mint például az alkalmazkodóképesség, a problémamegoldás és a kritikai gondolkodás. E készségek elengedhetetlenek a globális munkaerőpiacon való sikeres boldoguláshoz, és közvetlenül támogatják az Erasmus+ kiemelt célját: a foglalkoztathatóság növelését.

Intézményi szinten a nemzetköziesítési tevékenységek – pl. a nemzetközi mobilitási programok, közös tantervfejlesztések és együttműködések – hozzájárulnak az **oktatás színvonalának emeléséhez**, az innováció ösztönzéséhez és a nemzetközi hálózatok erősítéséhez. E folyamatok révén az intézmények nemcsak vonzóbbá válnak a diákok és tanárok számára, hanem képesek rugalmasabban reagálni a gyorsan változó társadalmi és gazdasági kihívásokra is.

Társadalmi szinten a köznevelés és szakképzés nemzetköziesítése hozzájárul az **aktív európai polgárság fejlesztéséhez**, a társadalmi befogadás előmozdításához és a kulturális sokszínűség elfogadásához. Az Erasmus+ program célkitűzései között hangsúlyosan jelenik meg a társadalmi egyenlőség, a hátrányos helyzetű csoportok támogatása és a **fenntartható fejlődés** elősegítése, amely célok mind szorosan összekapcsolódnak a nemzetköziesítési törekvésekkel.

A köznevelés és szakképzés nemzetköziesítése kulcsszerepet játszik abban, hogy a résztvevők tudatos, kompetens és elkötelezett tagjai legyenek egy dinamikus, sokszínű és fenntartható jövőbeli Európának.

7.1 A nemzetköziesítés hatásának mérése

A köznevelés és szakképzés nemzetköziesítése jelentős hatással van az egyének, intézmények és a társadalom fejlődésére. E **hatások** nyomon követése és **mérése** elengedhetetlen a programok hatékonyságának értékeléséhez és a jövőbeni fejlesztések megalapozásához. A nemzetköziesítési tevékenységek hatásainak rendszeres és tudatos nyomon követése biztosítja, hogy az iskola célzottan tudja fejleszteni saját nemzetközi programjait, láthatóvá tudja tenni eredményeit, és megalapozza a fenntartható fejlődést mind az egyének, mind az intézmény, mind pedig a társadalom szintjén. Az alábbiakban bemutatjuk a **nemzetköziesítési tevékenységek hatásainak nyomon követésére** javasolt mérési **indikátorokat**, eszközöket és szempontokat.

1) Mérési indikátorok

A különböző nemzetközi programok, többek között az Erasmus+ program keretében a nemzetköziesítés hatásainak mérésére az alábbi indikátorok használatát javasoljuk:

- **Egyéni szintű indikátorok:**
 - Idegen nyelvi készségek fejlődése
 - Interkulturális kompetenciák erősödése
 - Személyes fejlődés (önállóság, alkalmazkodóképesség, kritikai gondolkodás)
 - Munkaerőpiaci esélyek javulása
- **Intézményi szintű indikátorok:**
 - Oktatási minőség javulása
 - Nemzetközi partnerségek bővülése
 - Pedagógusok és oktatók szakmai fejlődése
 - Innovációs és fejlesztési potenciál növekedése
- **Társadalmi-gazdasági szintű indikátorok:**
 - Társadalmi mobilitás növekedése
 - Társadalmi befogadás és tolerancia erősödése
 - Kulturális sokszínűség elfogadása
 - Gazdasági versenyképesség fokozása

2) Mérési eszközök

A hatások mérésére az alábbi **eszközök** alkalmazását ajánljuk:

- **Kérdőívek:** A résztvevők válaszainak mérésére mobilitás előtt és után, illetve ezen két eredmény összehasonlítására jól használhatók. De rendkívül alkalmasak hosszabb távon is, ún. longitudinális mérésekre, amikor több év kérdőíves vizsgálat eredményeit hasonlítjuk össze.
- **Interjúk és fókuszcsoportos beszélgetések:** Bár jóval kevesebb személyt tudunk elérni és bevonni a vizsgálatba, mint a kérdőíves lekérdezés során, az interjúk és beszélgetések mélyebb megértést nyújtanak a résztvevők tapasztalatairól.
- **Esettanulmányok:** Alkalmas az egyéni fejlődési utak részletes bemutatására, mivel részletesen feltérképezi az egyén hátterét, motivációját, fejlődését.
- **Projektértékelések:** Mobilitási és együttműködési projektek záróértékelései.

3) Mérési szempontok

A hatások értékelése során a következő **szempontokat** célszerű figyelembe venni:

- Nyelvi készségek változása
- Interkulturális érzékenység fejlődése
- Tanulmányi eredmények és tanulási motiváció változása
- Nemzetközi tapasztalatok intézményi beépülése (pl. új tananyag, új módszertan)

4) Hosszú távú hatások mérése

A nemzetköziesítési tevékenységek **hosszú távú hatásainak** nyomon követése érdekében a következő tényezők folyamatos mérését javasoljuk:

- **Végzettek pályakövetése:** Milyen hatással volt a nemzetközi tapasztalat a végzett tanulók karrierútjára?
- **Intézményi stratégiák nemzetközi dimenziójának változása:** Hogyan épültek be a nemzetközi tapasztalatok az intézményi stratégiákba?

7.2 Az eredmények szervezetbe történő beépítése

A nemzetközi programok, különösen az Erasmus+ keretében megvalósított mobilitási és együttműködési projektek jelentős értéket képviselnek az oktatási intézmények számára. Ahhoz azonban, hogy ezek az eredmények valódi és tartós hatást fejtsenek ki, elengedhetetlen, hogy **beépüljenek az intézmény mindennapi működésébe és kultúrájába.**

Először is a nemzetközi tapasztalatok beépítése hozzájárul az **intézmény oktatási minőségének** folyamatos **fejlesztéséhez**. Az újonnan megszerzett jógyakorlatok, innovatív tanítási mód-

szerek, pedagógiai eszközök és megközelítések gazdagítják az oktatás tartalmát, frissebbé és relevánsabbá téve azt a globális kihívásokkal szembenező fiatalok számára. A **pasaréti Szabó Lőrinc Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola és Gimnázium** 2015-től vesz részt nemzetközi programokban. Az intézmény főigazgatója a nemzetközi hálózatban való részvétel fontos hatásának jelöli meg a **tanárok módszertani megújulásának belső igényét**:

„Mivel a nevelőtestület közel 40 százaléka vesz részt valamilyen kurzuson, s a kurzusok kiválasztásánál az intézményi célokhoz kell igazodni, így ezek a célok egyre inkább interiorizálódnak.”

A képzéseken elsajátított új tanítási/tanulási módszerek, a job shadowing alkalmával megismert jógyakorlatok az iskolába behozták a projektalapú szemléletet, a digitális eszközök használatát a mindennapokban, ráadásul sokat fejlődött az iskola marketingje is.

Másodszor, a nemzetközi eredmények intézményi szintű hasznosítása elősegíti az **interkulturális szemléletmód** széles körű **elterjedését**. A diákok és a pedagógusok/oktatók egyaránt megtanulják értékelni a kulturális sokszínűséget, **elfogadni a különbségeket** és fejleszteni a nemzetközi együttműködéshez szükséges kompetenciáikat. Ez nemcsak az egyéni fejlődést, hanem a társadalmi befogadást is erősíti. A **szegedi Madách Imre Magyar-Angol Két Tanítási Nyelvű Általános Iskola** igazgatónője így fogalmazott:

„Kulturális sokszínűség, befogadás, tolerancia kialakítása a mobilitások révén: Nagy létszámban vannak idegenajkú diákjaink, jelenleg a 600 fős intézmény 6%-a külföldi tanuló, (pl. vietnámi, kongói és dél-koreai), akik gyakran a megszokottól teljesen eltérő kulturális és családi háttérrel rendelkeznek. A mobilitásaink során elsajátított módszertani ötletekkel és a diákmobilitások révén igyekszünk befogadó közösséget építeni és kellemes légkört teremteni.”

Harmadrészt, a programok eredményeinek integrációja hosszú távon **növeli az intézmény** vonzerejét és **versenyképességét**. Egy nemzetközi szellemiséget árasztó iskola képes többféle háttérű diákot vonzani, erős nemzetközi hálózatot építeni, és aktív szereplővé válni a hazai és európai oktatási szintéren. Ez nemcsak az oktatás színvonalát, hanem az intézményi presztízst is növeli. Ezt a megállapítást támasztja alá **KSZC Ványai Ambrus Technikum, Szakképző Iskola és Kollégium** projektkoordinátora, Kisné Barát Janka:

„A nemzetközi hálózatokban való részvétel hozzájárul az intézmény ismertségéhez és presztízséhez, ami vonzóbbá teszi azt a diákok számára. Az Erasmus + programok növelik a szakképzés vonzerejét és relevanciáját. Az együttműködések révén erősödik a kapcsolat a szakképző intézmények és a munkaerőpiac között.”

„A szülők érdeklődése iskolánk iránt nem csökken. Iskolaválasztási szempontjaik között szerepel az is, hogy iskolánknak nemzetközi kapcsolatai vannak, az idegen nyelv tanulása ilyen téren is támogatott. Olyan pedagógusaink vannak, akik maguk is nemzetközi tapasztalatokkal rendelkeznek, tanítványaikat motiválni tudják, és külföldi tapasztalatszerzési lehetőséget teremtenek számukra is.” – mondja a Debreceni Vörösmarty Mihály Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola projektkoordinátora, Katona Ágnes Andrea.



Végül, de nem utolsósorban, a nemzetközi tapasztalatok beépítése **fenntartható fejlődést** biztosít. Ha az elért eredmények nem pusztán egy-egy projekt keretében valósulnak meg, hanem az intézmény stratégiai céljaiba és napi gyakorlatába is beépülnek, akkor valódi, hosszú távú hatást érhetnek el. Ez biztosítja, hogy a nemzetköziesítés ne legyen kampányszerű, hanem az iskola életének szerves részévé váljon. Az **egri Andrassy György Katolikus Közgazdasági Technikum, Gimnázium és Kollégium** 17 évvel ezelőtt megkezdett nemzetközi együttműködésének következménye az iskolába bevezetett Európai Üzleti képzés (EBBD – European Business Behaviour Democracy), melyet az iskola a nyelvi előkészítővel bővített gazdálkodás és menedzsment tagozat diákjai számára hirdet meg. Ezen képzés tantervét nyolc európai ország közgazdasági iskolájával közösen dolgozták ki és fejlesztik ciklusról ciklusra a fiatalok előtt álló újabb és újabb kihívásoknak megfelelően. A folyamatos fejlesztések magukba foglalják az olyan témákat, mint zöld átállás, a mesterséges intelligenciának a tanulásban használható lehetőségei, mikrokreditek a megszerzett informális és nemformális készségek elismerése érdekében.

További jó példaként említhető az iskola éves programjába hosszú évek alatt beépülő Erasmus+ tapasztalat a **tatai Eötvös József Gimnázium és Kollégiumban**. Major-Rochlitz Ágnes igazgatóhelyettes így fogalmaz:

„Gimnáziumunk ötödik éve csatlakozik a Kutatók éjszakája rendezvénysorozat eseményeihez, itt szintén lehetősége van tanulóinknak a fiatalabb korosztályok érdeklődését is felkelteni. Tudatos tervezéssel az egyes tevékenységek (beleértve a nem Erasmus-keretben megvalósult programokat is) összekapcsolhatók, így például projekteket, módszertani újításokat is fejleszthetünk több lépésben. Erre volt példa a Tudományos Játékszínházunk (családok számára szervezett program) egyik témájának tovább gondolása, amelyet a Kutatók Éjszakája, a Science on Stage (szerk.: Tudomány a színpadon) és a jelenleg futó Erasmus+ projekt keretében fejlesztettünk. Így vált egy hosszú folyamat eredményeként egy egyszerű ötlet komplex „szabadulósobává.”

A nemzetközi programok eredményeinek intézményi szintű beépítése alapvető feltétele annak, hogy az oktatás valóban felkészítse a tanulókat a globális világ kihívásaira, támogassa a tár-

sadalmi kohéziót és hozzájáruljon a versenyképes tudásalapú társadalom kialakulásához. Hat közép-kelet-európai országban (Lengyelország, Csehország, Románia, Szlovénia, Lettország, Magyarország) szakképzési szakmai gyakorlatok nemzetköziesítésének az egyénre, az oktatókra és az intézményre kifejtett hatását vizsgálták. A 2022-ben indult, a „The Impact of VET Placement on National Education in Central and Eastern Europe” *kutatás* elméleti résszel kezdődött, majd a szélesebb körű empirikus szakasz 2023-ban és 2024-ben valósult meg kérdőíves adatfelvétellel és interjúk készítésével. A két részből álló empirikus kutatás a 2014–2020 közötti Erasmus+ programszakaszban részt vett szakképző intézmények tapasztalataira koncentrált. (Szabó, 2023).

A tanulmány egyértelműen bizonyítja, hogy a *külföldi szakmai gyakorlatok* jelentős *hozzáadott értékkel* bírnak a szakképzés minden szintjén: egyéni, intézményi és szakmai közösségi szinten is. A mobilitások nemcsak a tanulók személyes és szakmai fejlődéséhez járulnak hozzá, hanem katalizátorként hatnak az oktatási intézmények belső innovációs folyamataira is. A vizsgált intézmények 78%-a jelezte, hogy a mobilitási tapasztalatok hozzájárultak az oktatás minőségének javulásához, 74%-uk szerint a nemzetközi kapcsolatok bővülése pozitívan hatott az intézményi imázsra, és az intézmények több mint 70%-a dolgozott ki új, a nemzetközi tapasztalatok alapján adaptált oktatási tartalmakat vagy módszereket.

7.3 Társadalmi, gazdasági hatás

Az *iskola* elsődleges *feladata*, hogy a rábízott fiatalokat felkészítse az előttük álló élet kihívásaira. Ez a küldetés jóval többet jelent annál, mint pusztán tantárgyi ismeretek elsajátíttatása. A 21. század gyorsan változó világában a hangsúly a *készségek és képességek fejlesztésére* helyeződik át: a fiataloknak képesnek kell lenniük a folyamatos tanulásra, a változásokhoz való rugalmas alkalmazkodásra, az idegen nyelvek magabiztos használatára, valamint a *globális munkaerőpiac kihívásainak* megértésére. Emellett szükséges, hogy megfelelő önismerettel rendelkezzenek, és felelős, aktív tagjai legyenek a társadalomnak.

E célok elérésében kiemelt szerepet játszik az iskola *nemzetköziesítése*. Az iskolai élet nemzetközi térbe helyezése lehetővé teszi, hogy a diákok természetes módon sajátítsák el a nemzetközi gondolkodást, a mobilitásra való nyitottságot, a kulturális sokszínűség elfogadását és az összehasonlító elemzőkészséget. A különböző háttérű emberekkel való kapcsolattartás, a jógyakorlatok és példák megismerése és adaptálása pedig tovább erősíti ezt a fejlődést.

A nemzetközi tapasztalatokkal gazdagodó oktatás pozitív hatásai messze túlmutatnak az egyénen. Elősegítik az *interkulturális kompetencia fejlődését*, növelik a *társadalmi mobilitást*, és felkészítik a fiatalokat a kulturális kihívások kezelésére. Ezek a folyamatok hosszú távon hozzájárulnak egy befogadóbb, rugalmasabb társadalom kialakulásához, amely képes kezelni a globalizáció kihívásait és előnyeit egyaránt.

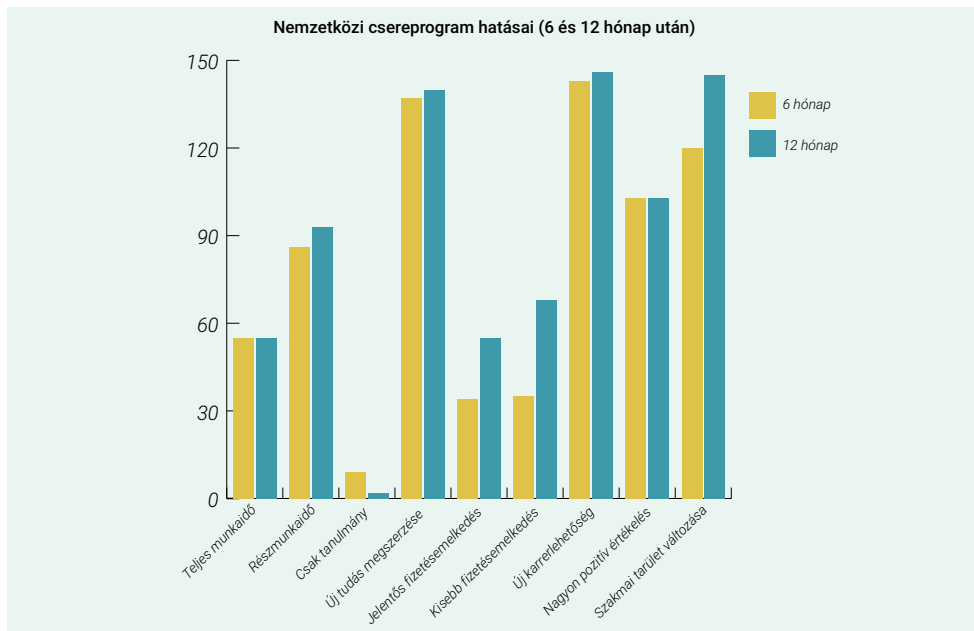
Gazdasági szempontból a nemzetköziesítés révén egy olyan *munkaerő* generációja nevelődik ki, amely *könnyebben boldogul a nemzetközi környezetben*, magasabb szintű nyelvi és interkul-

turális készségekkel rendelkeznek, és innovatív megoldásokkal gazdagítja a helyi és globális gazdaságot. Így az iskola nem csupán egyéni sikerpályákat alapoz meg, hanem közvetlenül hozzájárul egy versenyképes, fenntartható és befogadó társadalom és gazdaság fejlődéséhez is.

A nemzetközi hálózatokba bekapcsolódó iskolák programjaiba bevont résztvevőkről elmondható, hogy jelentős mértékben fejlődnek az interkulturális kommunikációban és a globális szemléletmód kialakításában. Ez különösen fontos a multikulturális munkahelyek elvárásai miatt. A nemzetközi tapasztalatok révén a közreműködők könnyebben mozognak a nemzetközi munkaerőpiacon, növelve így társadalmi mobilitásukat. A kulturális sokk és a nyelvi különbségek sem gátolják őket a gyors beilleszkedésben.

7.3.1 A nemzetköziesztésnek kutatások által igazolt társadalmi hatásai

2024-ben jelent meg a *Professional Education: Methodology, Theory and Technologies* című folyóiratban az „Effectiveness of international exchange programmes in vocational education” c. **tanulmány**, amely a **nemzetközi mobilitások hatását** értékelte a szakképzésben részt vevő tanulók szakmai fejlődésére. Kiemelten vizsgálták a résztvevők szakmai kompetenciáinak, foglalkoztathatóságának, interkulturális kommunikációs készségeinek fejlődését, valamint a társadalmi integrációjuk alakulását. A háttérkutatások alapján már ismert, hogy a **nemzetközi tapasztalatok** növelik a résztvevők **globális versenyképességét**. A vizsgálat során 300, különböző országból érkező, szakképzésben tanuló fiatalot kérdeztek meg, akik 2023-ban fejezték be a nemzetközi szakmai gyakorlatukat. Az ő eredményeiket mérték fel 6 hónappal és 12 hónappal a program befejezése után. Tehát a hatásokat rövid (fél év) és közepes távon (egy év) is nyomon követték.



3. sz. ábra: A nemzetközi szakmai gyakorlat hatásai (6 és 12 hónap után)
Forrás: „Effectiveness of international exchange programmes in vocational education”

A vizsgálat eredményei alátámasztották, hogy a nemzetközi gyakorlatban való részvétel jelentős **gazdasági előnyökkel jár a résztvevők számára**. A program lezárását követő fél évvel és egy évvel végzett felmérések alapján megállapítható, hogy a résztvevők foglalkoztatottsága, jövedelmi helyzete, valamint karrierlehetőségeik számottevően javultak.

A teljes munkaidős **foglalkoztatás aránya** már a program befejezését követő hat hónapon belül elérte a 36,7%-ot, és ez az arány egy év múlva is fennmaradt. Ugyanakkor a részmunkaidős foglalkoztatottság is növekedést mutatott (57,3%-ról 62%-ra), ami arra utal, hogy a résztvevők aktívan helyezkedtek el a munkaerőpiacon, sokan akár továbbtanulás mellett is vállaltak munkát. Ezzel párhuzamosan a kizárólag tanulással foglalkozók aránya jelentősen csökkent (6%-ról 1,3%-ra), ami a programok gyakorlati hasznosulását és munkaerőpiaci alkalmazhatóságát erősíti.

A **jövedelmek** alakulását vizsgálva szembetűnő javulás figyelhető meg: míg hat hónappal a program után csak 22,7% számolt be jelentős fizetésemelkedésről, egy évvel később ez az arány 36,7%-ra nőtt. Emellett a jövedelmükben változást nem tapasztalók aránya egy év elteltével közel felére csökkent. A karrierépítési lehetőségek terén a nemzetközi programok rendkívüli hatékonyságot mutattak: a résztvevők több mint 95%-a már fél évvel a program után új karrierlehetőségekről számolt be, és ez az arány egy évvel később 97,3%-ra nőtt. Ez a tény egyértelműen mutatja, hogy a nemzetközi tapasztalat jelentős előnyt biztosít a résztvevők számára a globális és hazai munkaerőpiacon egyaránt.

Elmondható tehát, hogy a nemzetközi programban való részvétel közvetlen gazdasági hatásai – a magasabb foglalkoztatási ráták, a jövedelmi szintek emelkedése és az új karrierlehetőségek bővülése formájában – egyértelműen pozitívak. Ezek az eredmények igazolják, hogy a nemzetköziesítés a szakképzésben nemcsak az egyéni fejlődést, hanem szélesebb értelemben a gazdasági dinamizmust is elősegíti.

A fent vizsgált "Effectiveness of international exchange programmes in vocational education" című tanulmány öt területet is beazonosított a gazdaság területén, amelyre hatást gyakorol az egyéneknek a nemzetközi szakmai programokban való részvétele:

1) Munkaerőpiac dinamizálása

A programban **résztvevők magas arányú elhelyezkedése** – a teljes és részmunkaidős foglalkoztatottság jelentős növekedése – hozzájárul a nemzetgazdaságban a munkaerő-aktivizálási mutatók javulásához. A tanulmány kimutatta, hogy egy évvel a program után a résztvevők 98%-a aktív munkavállaló vagy tanulmányait kiegészítő munkát végző személy lett. Ez csökkenti a munkanélküliségi rátát, növeli az adóalap szélességét, és javítja a társadalombiztosítási rendszerek fenntarthatóságát, ezzel is dinamizálva a munkaerőpiacot.



2) Bérek emelkedése és fogyasztás növekedése

A jelentős és kisebb mértékű **béremelkedést** tapasztalók aránya 6 hónapról 12 hónapra lényegesen nőtt, összesen közel 82%-ra. A bérek emelkedése közvetlenül hozzájárul a belső fogyasztás bővüléséhez, ami a gazdasági növekedés egyik fő hajtóereje. A magasabb jövedelmi szint emeli a háztartások vásárlóerejét, ösztönzi a helyi vállalkozásokat, valamint pozitívan hat a GDP bővülésére.

3) Humántőke minőségének javítása

Az újonnan megszerzett tudás és készségek több mint 93%-os aránya azt jelzi, hogy a nemzetközi programok révén a munkaerőpiacon megjelenő **humán erőforrás minősége** jelentősen **javul**. Ez fokozza az ország globális versenyképességét, növeli a termelékenységét, elősegíti az innovációt, és támogatja a magasabb hozzáadott értékű szektorok (pl. technológia, mérnöki tudományok, egészségügy) fejlődését.

4) Szakmai mobilitás és strukturális átrendeződés

A tanulmány szerint a résztvevők közel 97%-a **szakmai** területváltáson vagy **profilbővítésen** ment keresztül egy év alatt. Ez a belső munkaerőpiaci mobilitás elősegíti az alkalmazkodást a gazdasági szerkezet változásaihoz, pl. a digitalizáció, zöld gazdaság, egészségügyi reformok területén. Az ilyen átképzett, rugalmas munkaerő megléte kulcsfontosságú egy modern gazdaság fenntartható fejlődéséhez.

5) Nemzetközi gazdasági kapcsolatok erősítése

A nemzetközi programokban való részvétel hozzájárul a **külkereskedelmi**, befektetési és **tudástranszfer kapcsolatok erősödéséhez** is. Azáltal, hogy a résztvevők nemzetközi hálózatokat építenek, a későbbi gazdasági együttműködések, külföldi beruházások, kutatási és innovációs projektek esélye is nő, ami szintén hozzájárulhat a nemzeti gazdaság bővítéséhez.

A foglalkoztatottság és az adóbevételek növelése, a belső fogyasztás ösztönzése a béremelkedések révén, a humántőke minőségi fejlesztése és az innováció serkentése, a **gazdasági szerkezet alkalmazkodóképességének javítása**, valamint a nemzetközi gazdasági integráció mélyítése egyértelműen alátámasztják a nemzetközi programok stratégiai fontosságát a nemzetgazdaság hosszú távú fejlődése szempontjából.

SZINT/TERÜLET	EGYÉNI (MIKRO)	INTÉZMÉNYI (MEZO)	RENDSZER (MAKRO)
Oktatási	• Interkulturális kompetenciák (attitűd, tudás, készségek) • Személyes fejlődés (önismeret, alkalmazkodóképesség, kitartás) • Akadémiai sikeresség (jegyek, diploma, oklevél-megszerzési idő)	• Oktatási minőség (nemzetközi tevékenységek, nemzetközi diákok jelenléte) • Oktatók fejlődése • Nemzetköziesítési stratégiák	• Oktatási rendszer minősége (igazodás a nemzetközi trendekhez és kutatási hálózatokhoz) • Esélyegyenlőség (pl. angol nyelvű oktatás hozzáférhetősége)
Társadalmi	• Nemzetközi orientáció (társadalmi elkötelezettség, világpolgárság, kritikai gondolkodás, nemzetközi szervezetek ismerete) • Diszkrimináció és előítéletek csökkentése	• Nemzetközi diákok jelenléte • Oktatók fejlődése • Nemzetköziesítési stratégiák • Hozzájárulás társadalmi kérdésekhez (sokszínűség, nemzetközi fejlesztési együttműködés, előítéletek kezelése)	• Interkulturális társadalom építése (társadalmi kohézió, kulturális csoportok békés együttélése) • Agyelszívás (brain drain) kérdései
Gazdasági	• Oktatás és szakma kapcsolata (nemzetközi tudás, nemzetközi környezetben való gyakorlás, munkaerőpiaci pozíció)	• Intézményi hírnév (nemzetközi hallgatók vonzása) • Pénzügyi stabilitás (kisebb programok fenntarthatósága, hallgatói választási szabadság)	• Nemzetközi tudásgazdaság (munkaerő kínálat bővülése, nemzetközi kapcsolati hálók és kereskedelmi kapcsolatok, ország nemzetközi hírneve) • Nemzetköziesítés költségei és hasznai

13. sz. táblázat: A nemzetköziesítés hatásainak háromszintű és háromterületű keretrendszere

Forrás: <https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-12/The-added-value-of-internationalisation-in-vocational-and-higher-education.pdf>

ZÁRSZÓ

A nemzetköziesítés nem kiváltság, hanem az iskola jövőbiztosságának záloga. A jövő nem előttünk áll – már itt van velünk. És ahhoz, hogy meg tudjuk élni, meg kell tanulnunk kapcsolódni egymáshoz a világ bármely pontjáról. A nemzetköziesítés ehhez ad kulcsot – és felelőséget is.

Az oktatás mindig is több volt, mint tantárgyak rendszere, órarendbe szorított ismeretátadás vagy számonkérhető tantervi követelmények sora. Az iskola, ha valóban élő közösség, akkor a társadalom tükré, motorja és egyben formálója is. És ha a világ változik – márpedig most soha nem látott sebességgel változik –, akkor az oktatás nem teheti meg, hogy lemarad. Nem engedheti meg magának a zártságot, az elszigeteltséget, a korábbi sémákhoz való merev ragaszkodást. Amelyik iskola ma kimarad a változásokból, többek között a nemzetközi együttműködések kínálta lehetőségekből, az az iskola lemaradt.

A nemzetköziesítés nem kiegészítő szál az oktatás szövetén, hanem olyan új minta, amely képes megerősíteni a teljes rendszert. Éppen ezért a nemzetköziesítés ma már nem lehetőség – hanem kötelesség. Egy olyan stratégiai gondolkodás, amely nélkül nem képzelhető el korszerű iskola, versenyképes tanuló, felelős pedagógus és oktató, hosszú távon gondolkodó vezető.

Ez a kézikönyv azoknak szól, akik nemcsak tanítani szeretnének, hanem tanulni is. Akik hisznek abban, hogy az oktatás nem lezárt tudásközvetítés, hanem élethosszig tartó párbeszéd. Akik nyitottak más iskolák tapasztalataira, más országok pedagógiai kultúrájára, és hisznek abban, hogy a saját intézményük jobbá tehető a másokkal való közös gondolkodás által. Akik nem félnek attól, hogy a változás fáradtsággal, kérdésekkel, néha bizonytalansággal jár – mert tudják, hogy mindez fejlődéshez vezet. Aki csak a tantermen belül tanít, az a világból kizár – nem bevezet, de aki kapcsolódni mer, az jövőt formál – nemcsak magának, másoknak is, hiszen a világra nyitott iskola a jövőre nyitott iskola!

Fontos látnunk, hogy a nemzetköziesítés nem csak a külföldi utak számáról, pályázati részvételről vagy partnertalálkozókról szól. Ezek csupán eszközök. A lényeg a szemlélet. Az a képesség, hogy egy iskola képes túllátni a saját falain, térségén, sőt országhatárain. Hogy képes a tanulást olyan térbe helyezni, ahol a nyelvi, kulturális és módszertani sokféleség nem akadály, hanem erőforrás.

A nyitottság ma már nem előny – hanem feltétel. Ahol a pedagógus és az oktató nemcsak tanít, hanem tanul is – más szemléletekből, más oktatási hagyományokból, más nézőpontokból.



Ahol a tanuló nemcsak tananyagot sajátít el, hanem élményeket, kapcsolódásokat, önbizalmat szerez. Ahol az iskolavezetés nem egy statikus rendszer működtetésére törekszik, hanem aktív fejlesztője, megújítója az intézmény jövőképeknek. Aki tanul másoktól, jövőt ad a saját iskolájának!

A stratégiai partnerségek, a hosszú távú együttműködések, a közös innovációk, tananyagfejlesztések, módszertani megújulások – mind olyan elemei a nemzetköziesítésnek, amelyek túlmutatnak az egyéni élményeken. Ezek adják meg az esélyt arra, hogy intézményi szinten történjen meg a változás. Hogy egy-egy projekt ne csupán néhány pedagógus/oktató erőfeszítéseként valósuljon meg, hanem az egész tantestület fejlődésének motorja legyen. Hogy a nemzetközi joggyakorlatok ne csak egy zárt körben terjedjenek, hanem visszakérüljenek az intézmény mindennapi működésébe, és átalakítsák annak gondolkodását, kultúráját és belső rendszereit. A változás nem egy ember ügye – hanem egy közösség döntése. A nemzetköziesítés igazi súlya azonban abban rejlik, amit a tanulók szemében látunk visszatükröződni. A magabiztosabb önkifejezésben, a bátor kérdésben, a más kultúrák iránti kíváncsiságban, az alkalmazkodás és együttműködés képességében. A világra nyitott tanuló – önmagára is nyitott ember. Mert a 21. század tanulójának már nemcsak a lexikális tudásra lesz szüksége. Hanem kreativitásra, nyitottságra, szociális érzékenységre, digitális kompetenciákra, nyelvi rugalmasságra, kritikus gondolkodásra. Ezeket az iskolán belül is lehet fejleszteni – de valódi mélységüket gyakran csak nemzetközi helyzetekben, új kontextusban, valós helyzetekben tapasztalja meg a fiatal. A nemzetközi mobilitások, projektek, cserék, közös tanulási formák olyan lehetőséget teremtenek, amelyet semmilyen tankönyv, semmilyen hagyományos óra nem pótolhat.

És még valami. A nemzetköziesítés nemcsak a világra nyitja meg a tanulót – hanem visszatükrözi önmagát. Hiszen amikor másokhoz kapcsolódunk, magunkat is más szemmel kezdjük látni. Rálátunk saját értékeinkre, hagyományainkra, hiányosságainkra és lehetőségeinkre. Megtanuljuk, hogy mit adhatunk a világnak – és mit tanulhatunk tőle. Ez a kölcsönös tanulás a valódi nemzetköziesítés lényege. Nem asszimiláció – hanem kapcsolódás. Nem önfeladás – hanem önreflexió. Nem uniformizálás – hanem párbeszéd.

A nemzetköziesítés nem eltávolít a hazától – hanem mélyebben kapcsol hozzá. Minél jobban ismerjük a világot, annál világosabban értjük meg, kik vagyunk benne mi.

Az Erasmus+ program ebben élen jár. Az általa kínált lehetőségek nemcsak pénzügyi támogatást jelentenek, hanem strukturált keretet, támogató közösséget, módszertani háttérrel, inspiráló példákat. De a program ereje csak akkor érvényesül, ha élünk is vele. Ha merünk kérdezni, tanulni, elindulni. Ha felismerjük, hogy nem egyedül vagyunk. Hogy Európa tanuló közösség – és mi is a részei vagyunk. Magyarország is, a mi iskoláink, pedagógusaink, oktatóink, tanulóink. És ha jól csináljuk, akkor nemcsak mi tanulunk a világtól – hanem a világ is tanulhat tőlünk.

Ez a kézikönyv ezért készült. Nem befejezni akar valamit, hanem elindítani. Nem lezárni egy gondolkodást, hanem ösztönözni új kérdésekre. Nem kész recepteket kínál – hanem irányokat, ötleteket, kapaszkodókat. És legfőképpen: bátorítást. Hogy merjünk kilépni a megszokottból.

Hogy merjünk kapcsolódni. Hogy merjünk tanulni egymástól – országokon, kultúrákon, nyelveken átívelően. Mert a tanulás közös ügy. És a jövőnk is az.

Mert az iskola jövője nem a falakon belül dől el – hanem azon, hogy meg merjük-e nyitni őket. A jövő nyelve a kapcsolódás. Aki megtanulja, érteni fogja a világot – és benne önmagát is.

Verses István

Igazgató

Tempus Közalapítvány, Erasmus+ és Felsőoktatási Nemzetköziesítési Igazgatóság

Szakirodalom- és forrásjegyzék

A nemzetköziesítés hatásainak háromszintű és háromterületű keretrendszere.

<https://www.nuffic.nl/sites/default/files/2020-12/The-added-value-of-internationalisation-in-vocational-and-higher-education.pdf> [Letöltés: 2025. 04. 26.]

A Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program áttekintése. Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program - Európai Unió [Letöltés: 2025. 05. 04.]

Applied Methods of Impact Assessment, 2019

https://www.erasmusplus.is/media/erasmusplus/Report-Impact-Assessment_SE_final.pdf [Letöltés: 2025. 03. 20.]

Applied Methods of Impact Assessment - Final report TCA Showing and Identifying Impact of Erasmus+ on EU and National Level – School Education

https://oead.at/fileadmin/Dokumente/oead.at/OeAD_Publikationen/Erasmus_plus/Report_Impact_Assessment_SE_final.pdf [Letöltés: 2025. 04. 28.]

Appreciative Inquiry. <https://inclusiveschoolcommunities.org.au/resources/toolkit/appreciative-inquiry-tool-1-introduction-appreciative-inquiry-schools> [Letöltés: 2025. 04. 24.]

A Tanács ajánlása a fenntartható versenyképességet, a társadalmi méltányosságot és a rezilienciát célzó szakképzésről (2020/C 417/01), C_2020417HU.01000101.xml, [Letöltés: 2025. 04. 02.]

A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszerének irányítási struktúrájáról (2021–2030) 2021/C 497/01, EUR-Lex – 32021G1210(01) – EN – EUR-Lex, [Letöltés: 2025. 04. 02.]

A Tanács állásfoglalása az oktatás és képzés terén az európai oktatási térség létrehozása érdekében és azon túlmutatóan folytatott európai együttműködés stratégiai keretrendszeréről (2021–2030) 2021/C 66/01, [eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226\(01\)](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:32021G0226(01)), [Letöltés: 2025. 04. 02.]

Az Erasmus+ program pályázati útmutatója.

https://erasmusplus.hu/erasmus_programme_guide_2025_hu.pdf [Letöltés: 2025. 04. 13.]

Az eTwinning program 20 évének megünneplése: a tanárok összekapcsolása, az oktatás ösztönzése.

<https://www.etwinning.hu/post/az-etwinning-program-20-evenek-megunneplese-a-tanarok-osszekapcsolasa-az-oktatas-osztonzese> [Letöltés: 2025. 04. 08.]

Az Európai Parlament és a Tanács 2021/692 rendelete a Polgárok, egyenlőség, jogok és értékek program létrehozásáról, (L_2021156HU.01000101.xml) [Letöltés: 2025. 04. 23.]

Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021–2030, [1dd84986f55adedd35fe94ce50ccdaf4643b4dc3.pdf](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:1dd84986f55adedd35fe94ce50ccdaf4643b4dc3.pdf), [Letöltés: 2025. 04. 04.]

Az Európai Unió számára készített köznevelési stratégia 2021–2030 Intézkedési terv, [f28a0d4b2696d80e5b38153a22d835edb017dc95.pdf](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=CELEX:f28a0d4b2696d80e5b38153a22d835edb017dc95.pdf), [Letöltés: 2025. 04. 04.]

Barrett, Martyn (2021): Preparing our youth for an inclusive and sustainable world: The OECD PISA Global Competence framework, assessments and findings. https://www.researchgate.net/publication/362558291_Preparing_our_youth_for_an_inclusive_and_sustainable_world_The_OECD_PISA_Global_Competence_framework_assessments_and_findings [Letöltés: 2025. 03. 30.]

Bruges Communiqué – Enhanced EU cooperation in vocational education and training, Enhanced EU cooperation in vocational education and training | EUR-Lex, [Letöltés: 2025. 04. 02.]

CLEAR módszer. <https://www.janvasil.com/clear-method-for-effective-goal-setting/> [Letöltés: 2025. 04. 24.]

Dewey, John (1938). Experience and Education.

<https://www.schoolofeducators.com/wp-content/uploads/2011/12/EXPERIENCE-EDUCATION-JOHN-DEWEY.pdf> [Letöltés: 2025. 03. 30.]

Digital skills in 2023: impact of education and age;

https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/w/ddn-20240222-1?utm_source. [Letöltés: 2025. 04. 28.]

Employment, Social Affairs and Inclusion. https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/index_en?prefLang=hu [Letöltés: 2025. 04. 02.]

EPALE – A felnőttkori tanulás elektronikus európai platformja. <https://epale.ec.europa.eu/hu> [Letöltés: 2025. 04. 13.]

Erasmus+ annual report 2023.

<https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/d572f2ef-ac86-11ef-acb1-01aa75ed71a1/language-en> [Letöltés: 2025. 04. 02.]

Erasmus+ EU programme for education, training, youth and sport.

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/news/2022-support-presented-in-latest-annual-report> [Letöltés: 2025. 04. 02.]

Erasmus minőségbiztosítási szabályok.

<https://erasmus-plus.ec.europa.eu/resources-and-tools/quality-standards-key-action-1> [Letöltés: 2025. 05. 01.]

Erasmus minőségbiztosítási szabályok a felnőttoktatás, a szakképzés és a köznevelés területén (Microsoft Word - [HU] Erasmus quality standards), [letöltés dátuma: 2025. 04. 24.]

Erasmus+: 13 new projects selected for funding to develop excellence in vocational education,

https://employment-social-affairs.ec.europa.eu/news/erasmus-13-new-projects-selected-funding-develop-excellence-vocational-education-2022-03-25_en?utm_source [Letöltés: 2025. 04. 28.]

eTwinning Magyarországi Szolgáltató Pont. <https://www.etwinning.hu/homepage> [Letöltés: 2025. 04. 20.]

European School Education Platform. <https://school-education.ec.europa.eu/en/connect> [Letöltés: 2025. 04. 13.]

European Year of Skills. https://year-of-skills.europa.eu/index_en [Letöltés: 2025. 03. 20.]

Európai Iskolai Oktatási Platform. <https://school-education.ec.europa.eu/en> [Letöltés: 2025. 03. 20.]

Európai Parlament és a Tanács rendelete az Erasmus+ elnevezésű uniós oktatási és képzési, ifjúsági és sportprogram létrehozásáról, és az 1288/2013/EU rendelet hatályon kívül helyezéséről, Publications Office, [Letöltés: 2025. 04. 04.]

Európai zöld megállapodás.

https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/european-green-deal_hu [Letöltés: 2025. 04. 28.]

FAST módszer. <https://stewartleadership.com/4-reasons-fast-goals-beat-smart-goals/> [Letöltés: 2025. 04. 24.]

Határtalanul! A miniszterelnökség nemzetpolitikai államtitkárságának programja. <https://hatartalanul.net/> [Letöltés: 2025. 04. 22.]

Interreg CENTRAL EUROPE. <https://www.interreg-central.eu/> [Letöltés: 2025. 05. 04.]

Interreg Danube Region. <https://interreg-danube.eu/> [Letöltés: 2025. 05. 04.]

Interreg – Európai Területi Együttműködés célkitűzés. <https://www.palyazat.gov.hu/programok/interreg> [Letöltés: 2025. 05. 04.]

Kovtun, Oksana – Kovtun, Oleksandr – Krykun, Valentyna (2024): Effectiveness of international exchange programmes in vocational education. In: Professional Education: Methodology, Theory and Technologies. Vol. 10. N. 2. pp. 66-77.

https://profedu.com.ua/en/journals/tom-10-2-2024/yefektivnist-mizhnarodnikh-program-obminu-v-profesiyniy-osviti?utm_source [Letöltés: 2025. 04. 26.]

Mid-term evaluation of the Erasmus+ programme (2014–2020). European Commission. (2020).

<https://ec.europa.eu/assets/eac/erasmus-plus/eval/swd-e-plus-mte.pdf> [Letöltés 2025. 04. 08.]

Nagy hatású projektek a CERV segítségével.

https://citizens-equality-rights-values.campaign.europa.eu/funding-projects_hu#dapn%C3%A9 [Letöltés: 2025. 05. 04.]

Noack, Martin (2021): Unpacking transversal skills and competences: Towards lifelong learning. Cedefop.

https://www.cedefop.europa.eu/files/210629_unpacking-transversal-skills_noack.pdf, [Letöltés: 2025. 04. 02.]

Policy context – CoVE 2025 – EACEA prezentáció. (Online Info Session: Centres of Vocational Excellence 2025 – European Commission) [Letöltés: 2025. 04. 27.]

Reflection paper on harnessing globalisation, EUR-Lex – 52017DC0240 – EN – EUR-Lex [Letöltés: 2025. 04. 02.]

SALTO Education and Training. <https://www.salto-et.net> [Letöltés: 2025. 04. 13.]

Szabó Csilla Marianna (2023): A külföldi szakmai gyakorlatok hatása a szakképzésre. In: Szabó Csilla Marianna (szerk., 2023): Nemzetköziesítés a szakképzésben. konferenciakötet. Budapest: Tempus Közalapítvány. 24-30. o. Nemzetköziesítés a szakképzésben – konferenciakiadvány Erasmus+, Tempus Közalapítvány [Letöltés: 2025. 04. 26.]

School internationalisation: Whose opportunity? In: University World News

<https://www.universityworldnews.com/post.php?story=20150811193137804> [Letöltés: 2025. 04. 27.]

SMART célok. Útikönyv a tanulási eredményeken alapuló mérés, értékelés és disszemináció tervezéséhez.

https://erasmusplusz.hu/utikonyv_a_tanulasi_eredmenyeken_alapulo_2020.pdf [Letöltés: 2025. 04. 24.]

Szakképzés 4.0 – A szakképzés és felnőttképzés megújításának középtávú szakmapolitikai stratégiája, a szakképzési rendszer válasza a negyedik ipari forradalom kihívásaira Microsoft Word – SZAKKÉPZÉS 4.0_20230621_kormhat [Letöltés: 2025. 04. 04.]

The skills needed in the 21st century – New Vision for Education – Unlocking the Potential of Technology. World Economic Forum. The skills needed in the 21st century – New Vision for Education, [Letöltés: 2025. 04. 02.]

UNESCO, 2015. Global Citizenship Education: Topics and learning objectives.

<https://unesdoc.unesco.org/ark:/48223/pf0000232993> [Letöltés: 2025. 04. 18.]

Visegrad Fund. www.visegradfund.org [Letöltés: 2025. 04. 15.]

Wacław Felczak Alapítvány. Wacław Felczak Alapítvány | Visztula [Letöltés: 2025. 05. 04.]

